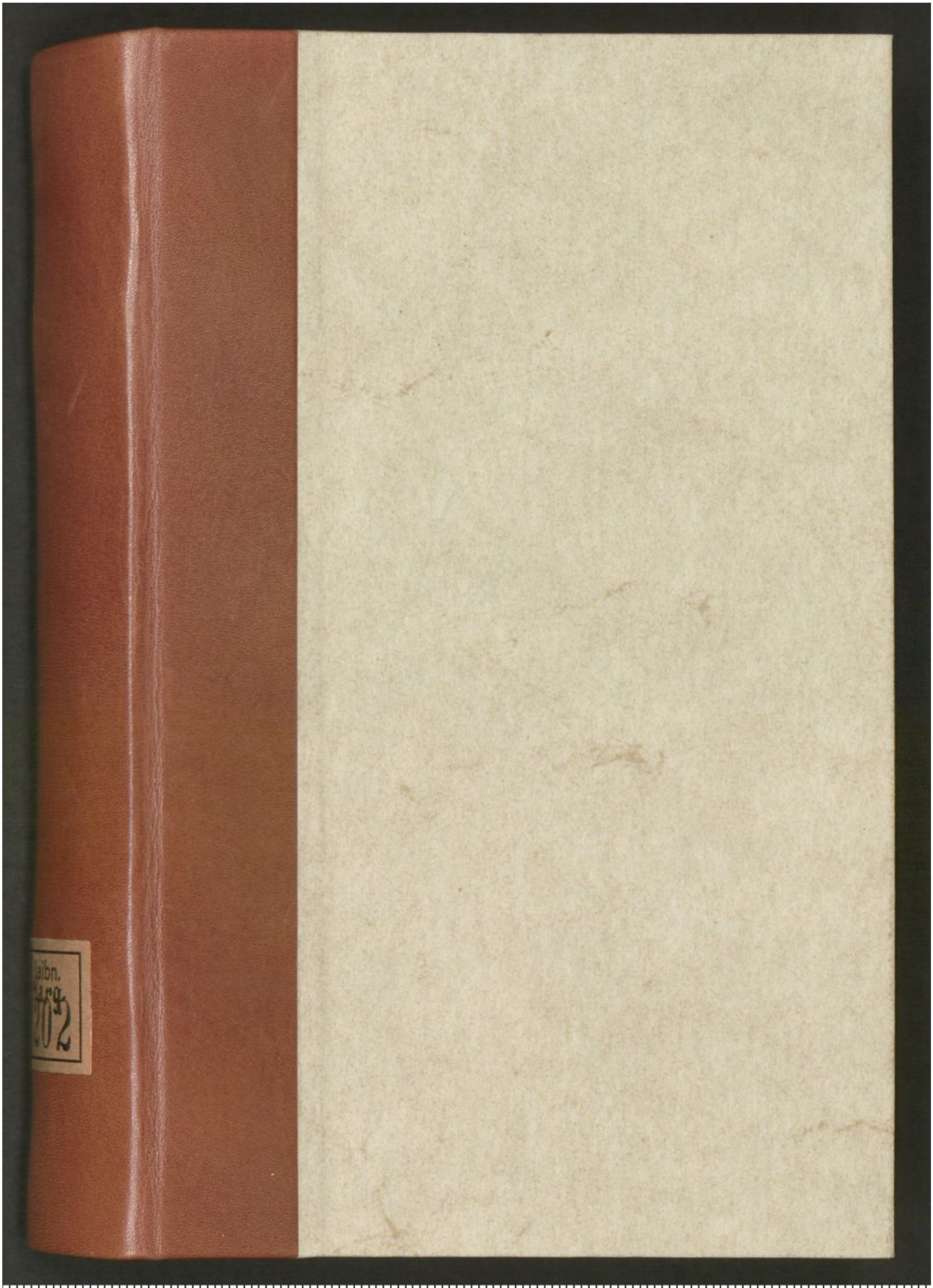

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [1] - -

PUBLIC DOMAIN

292
Leibn. Marg. 202
S. Titelblatt

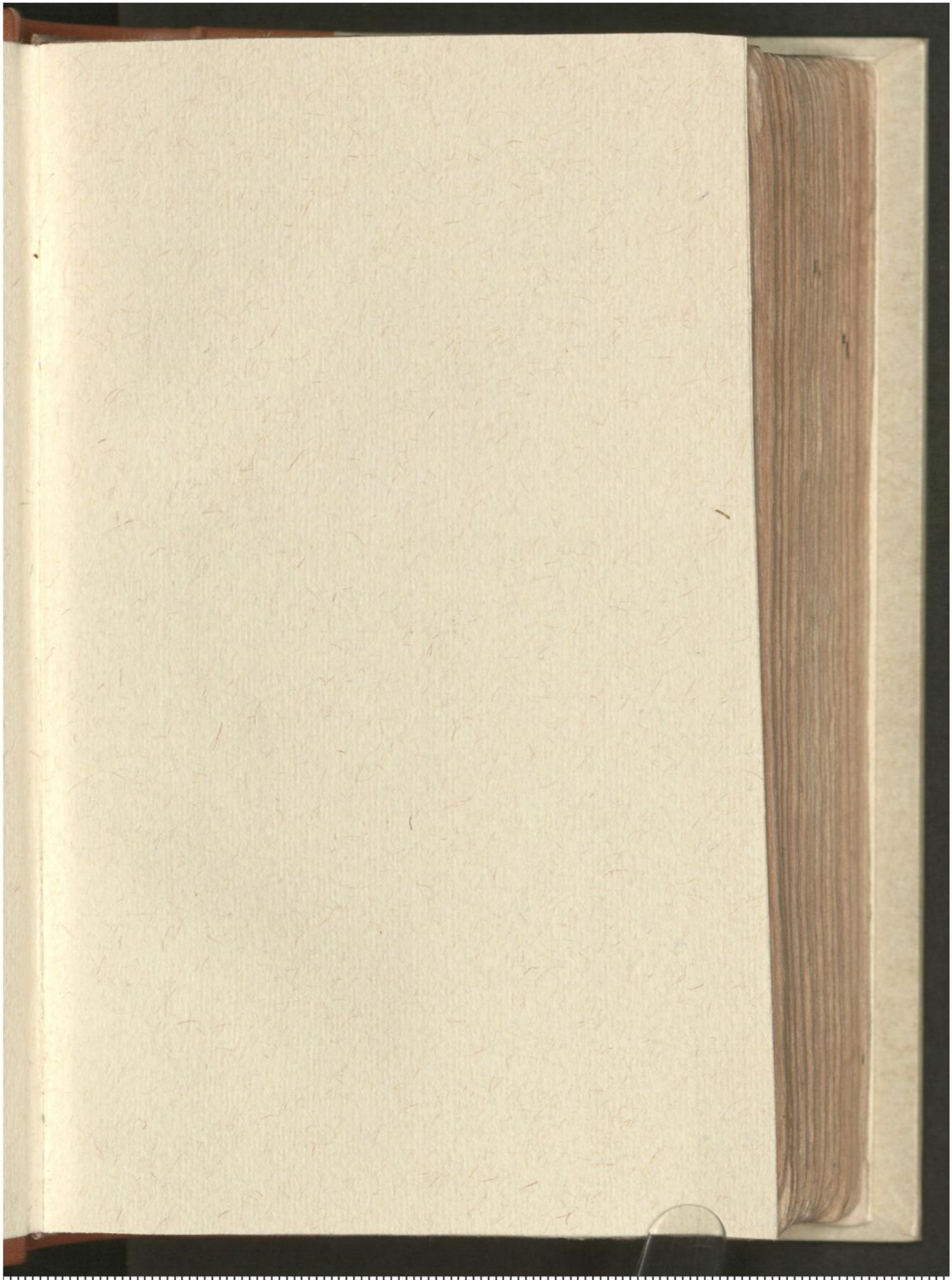
Im Vorwort fehlt
eine Doppelseite
Reparatur 11.2.71

Niedersächsische
Landesbibliothek
3 Hannover
Am Archiv 1

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [2] - -

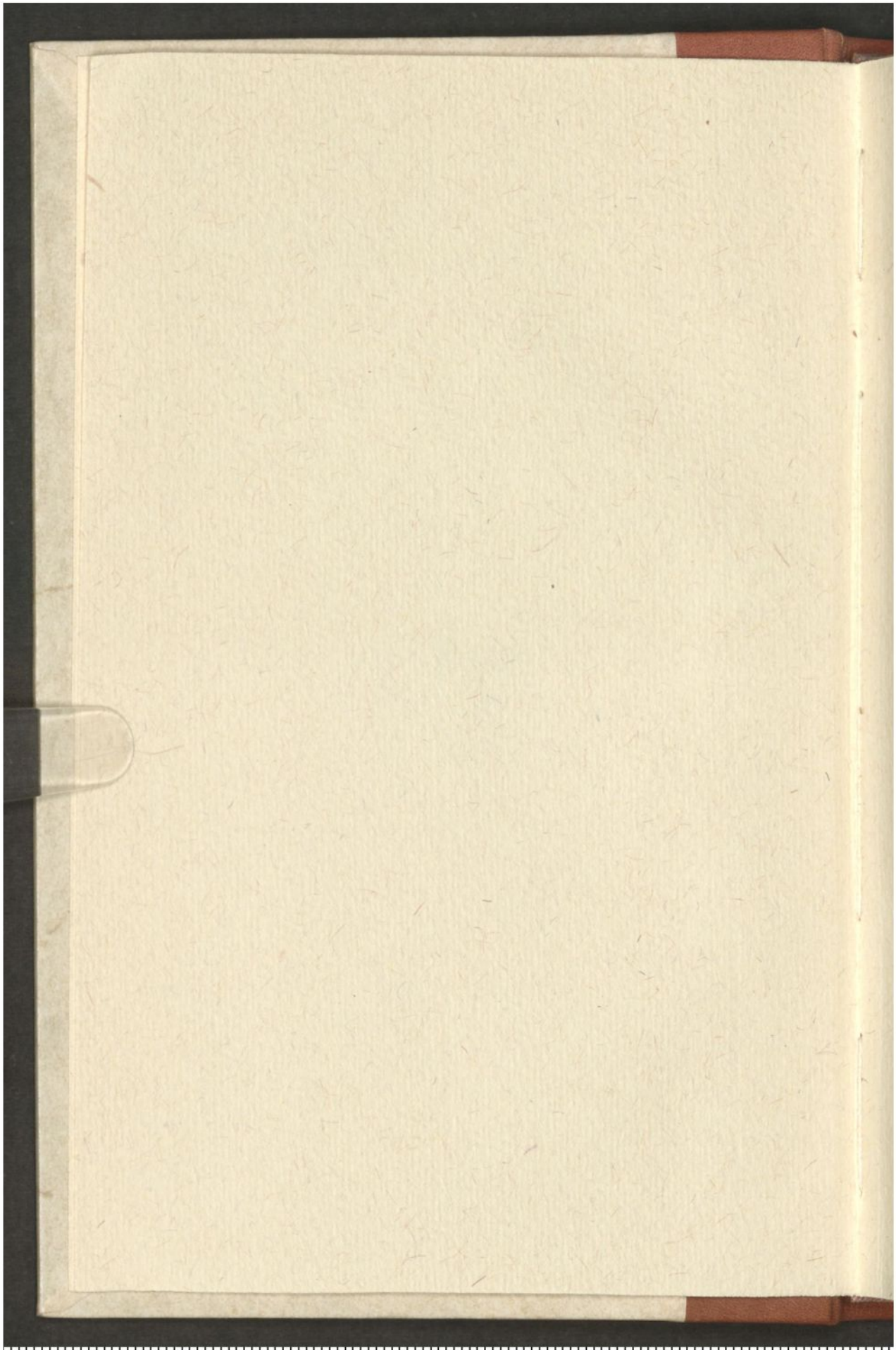
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [3] - -

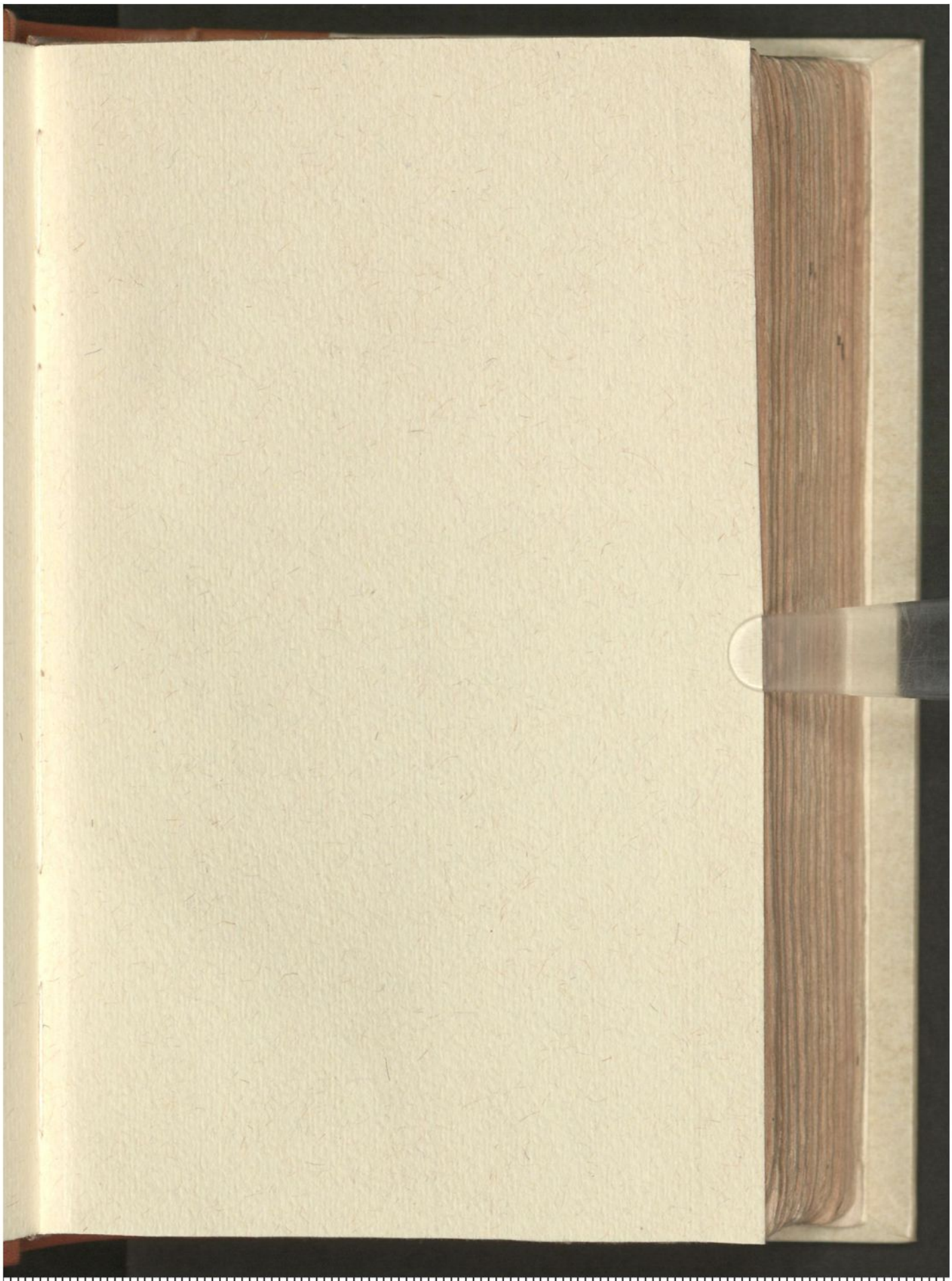
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [4] - -

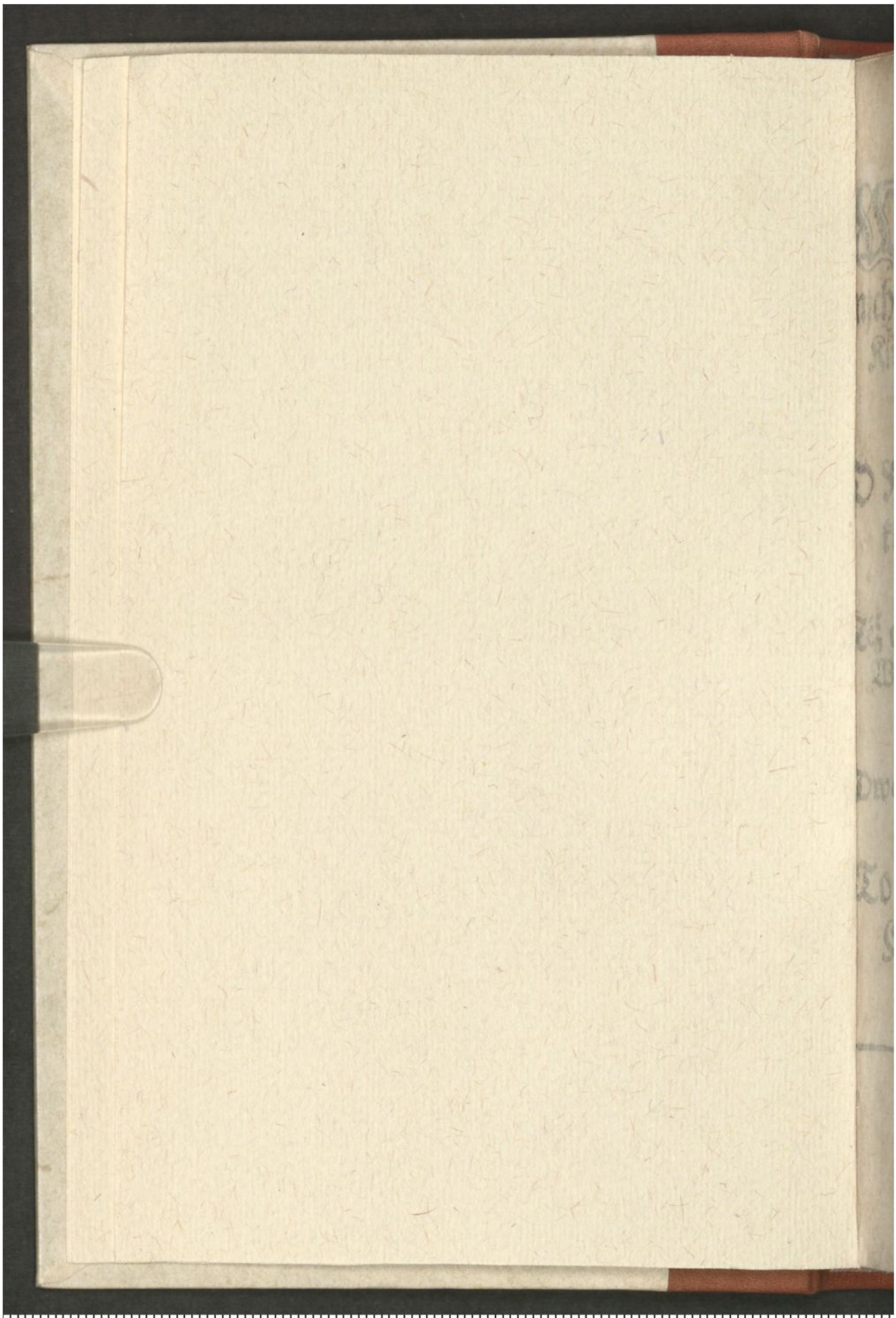
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [5] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [6] - -

PUBLIC DOMAIN

Kronyka Mozkewská.

Wypsánij před=
nich Zemj, Kragin, Národůw,
Knjžerstwj, Měst, Zámkůw, Rzek
a Gezer, Welikému Knjžeti Moz=
kewskému poddanych.

O Mrawjch, obyčegjch, zwy=
klostech a Náboženstwj národu
Mozkewského.

Též o nesslýchaném Tyránstwj Iwana
Wasilowice Knjžete Mozkewského/ktery
on za paměti naší nad poddanými
srohmi prowozowal.

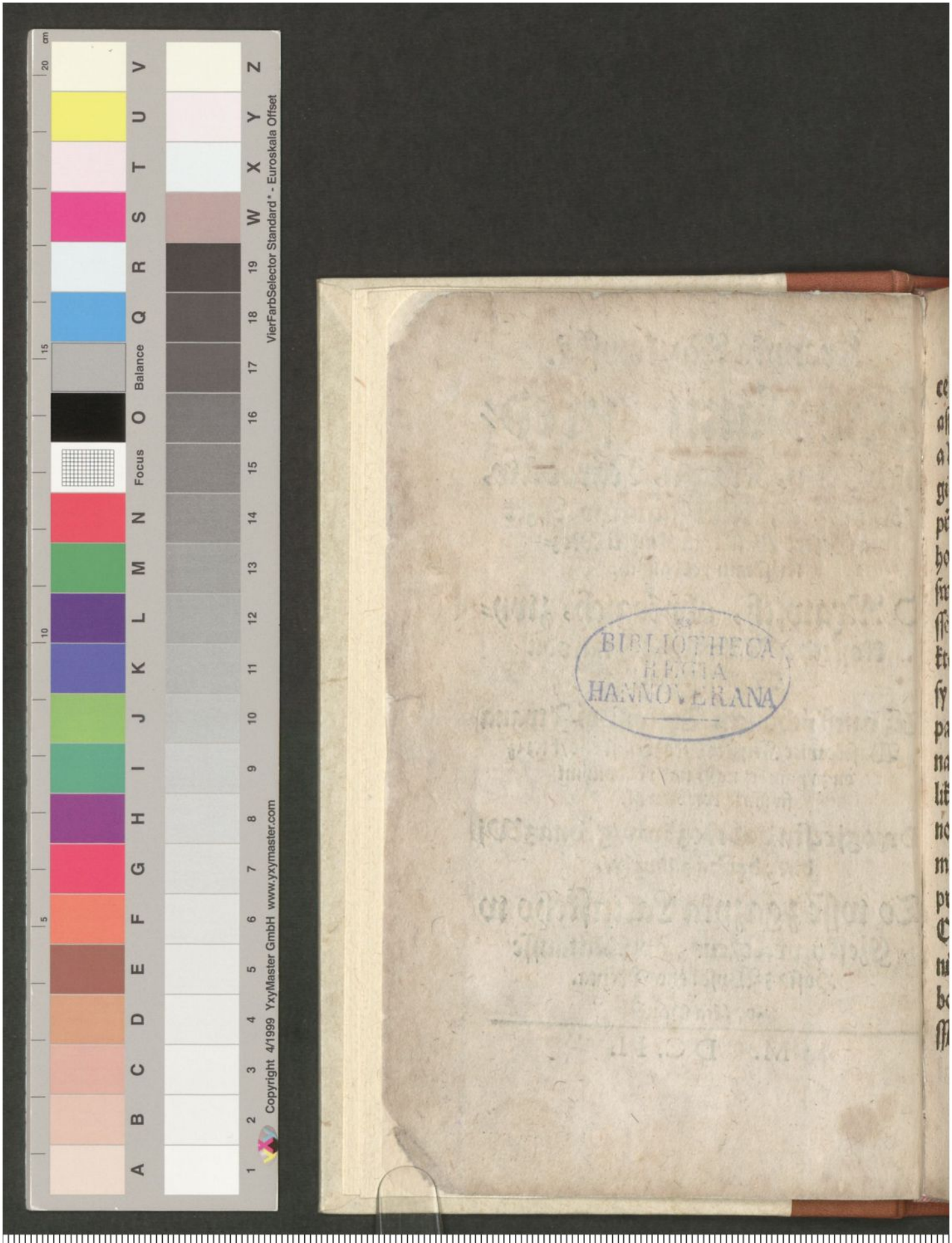
Dwogj cesta do Mozkwy/gedna z Wj
dně, druhá z Prahy.

To wsse z gazyka Latinského w
Czeský přeloženo, od Matausse
Hosia z Wysokého Mejta.

Léta Páně

M. DC. II.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 202, [7] - -
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [8] - -

PUBLIC DOMAIN

ce geho daremná nebyla / widělo mi se, aspoň po smrti geho, předce gi wydati / a Wassim milostem Páni a přátelé mogi milj, geho gménem Dedykowati a připsati: aby se do wasseho Města, z něhož negprwé wyssla, gako do Wlasti swé, nawrátila / a spoluměssténjna wasseho památka, gakž v wás tak v ginych, kteřjžby gi čtli, na potomnj budaucý časy zachowána byla. Nepochybugi pakž, že Knjžku tuto sobě odemne připsanau, wděčně a ochotně přjgmete: netoliko pro tu přjwětiwau lásku a náchylnost, kterauž gste k wykladači gegjmu měli / a ke mně až posawád máte: ale y pro užitek gegj / kterýž se předně k wám a Obcy wassj, potom k ewssechněm kraganům wlasti této Cžeské wztahuge. Nebo poněwadž Mozkwané a Rusowé possli gsau z téhož národu Sarmatského,

gako

gako y my Czechowé / a tehoż gazyka
kteréhoż my a ginj národowé Slowan
sstj, ač nemálo rozdjlněgi, gako y Polá-
cy, Charwáti, Slowácy, Srbi / zč,
požjwagj / wžitečné gest Czechům nasšjm
to znáti a wědĕti / gak daleko rozssjřený
gest národ gegich / a že ne w samých těchto
Kraginách toliko, mezy Czernými lesy,
a odtud k Uhruom a Polákuom, aley
mnohém dále na Wýchod Slunce y
Půlnocy / a od Lednatého moře, kteréž
gest daleko za Mozkwau, až k moři pro
středzemnjmu a Adryatickému se wzta-
huge / tak že téměř polowicy dwau dj-
lů Swěta *Asiæ* a *Europæ* obsáhl a napl-
nil. Nebo y při dwoře Tureckého Cý-
saře mezy přednjmi dwořany obyčegný
gest gazyk Slowanský / a před časy w
Soldána Egyptského, a Mamalukům
geho w zwyklosti byl / gakž poznamе-
nal

nal *Paulus Iouius* w knjžce swé o Národu Mozkewském. Mozkwané pak za mnoho wěkú neznámj byli těmto naſſim Kraginám/ nadjle pro dalekoſt ceſty a přjkré zymy, kteréž w těch zemjch gſau/ nadjle pak že nic ſlawného a wzneſſeného newčinili/ čjmžby ſe giným dalekým Národům oznámiti mohli. Přigali owſſem wjru Křeſtianſkau, podlé řádu náboženſtwj Řeckého/ okolo léta Páně Dewjtiſtého oſmdeſátého ſedmého/ aneb wedlé počtu gegich, Léta od Stwořenj Swěta Sſeſtitiſýcýho čtyřiſtého ſſedeſátého třetjho / a prwnj ſe pokřtiti dala Kněžna gegich Olha, kteráž potom Helena nazwána: ale wſſak Knjžata gegich téměř wždycky poplatná a poddána byla Tatarům / až do Knjžete Bazilia, tohoto nynějſſjho Děda. Ten neyprwé ghoTatarſké z ſebe

ſwrhl/

ſwrhl / a odgaw Polákům Smolenſko, a weliký dſl Zemj k Litwě náležegjcých / Králem a Pánem wſſj Ruſſiæ a welikým knjžetem psáti se začal. K tomu Léta Páně M. D. XVI. Zigmund swobodný Pán z Herberſſteina poſlán byl od Cýsaře Maximiliana prwnjho / aby mezy nim a Zygmundem Králem Polſkým pokog ſmluwil: Potom po druhé o tauž wěc k témuž wyprawen byl od Arcyknjžete Ferdynanda Léta M. D. XXVI. gakž to ſám w knjze swé kterauž o wěcech Mozkewſkých obſſjrně ſepſal a na swětlo wydal, wyprawuge. A od toho času gakž mně se widj, počali Mozkwané známěgſſj býti Ržjſſy a giným Národům. Nebo týž knjže Baſilius y Legáta swého Demetrya Eraſmia wyprawil do Rjma ku Papeži Klimentowi / žádage od něho, a ſtolice Rjmſké

powolenj /

nyky ginde wyprawugij. Což wssek tomu nám slaužiti má/ abychom znagjce, že zlá a Tyranská Wrchnost dáwá se od Boha, k strestánj lidu nesslechetného a dobrodinj Božských newděčného/ děkowali mu za Wrchnost Křestianskú, mikostiwau a dobrau, kterauž nám dáwati ráčj/ aby nad námi, nad sprawedlnostij, řádem a prawem ochrannau ruku držela/a za ni se modlili wstawičně, wedauce žiwot pohodlný a pokogný, wewssij pobožnosti. Znegmež tedy obzwlásstnj Božskau mikost w tom/ že nás před těmi národy, gako gsau Turcy Mozkwané a Tataři, dobrotiwě chránniti ráčj: na něž y Dawid Swatý naříkal w žalmu CXX. řka: Běda mně že pohostinu býti musým w Mesech a přebýwati w salásstich Cedar/to gest, gakž wykládagj mezy Mozkwany a Araby. Nebo Moz-

bo Mozkwané za starodáwna bydleli w Kappadocij/kterážto kragina nedaleko byla od Syrie/a protož y známi býti mohli Židům. Turcy pak possliz Arabie od Cedara gednoho z synů Izmaelowých. Gakoby Prorok předpowjdal/ že w posledních těchto časých Cýrkew Božj, welikě násylj a protiwenstwj trpěti má od Mozkowitůw a Turkůw. Čžehož gi sám přemocný Buoh wchowati rač/ a zanechati nám semena swatého/abychom nebyli wčiněni gako Sodoma a Gomorra / pro čest a sláwu gména swého, kterež gest požehnané na wěky/Amen. Dán w Praze w Pondělj, den Maudrosti Božj, XVII. dne Prosynce, Léta posledny Trpěliwosti Božj M. D. XC.

M. Danyel Adam
z Welesławjna.

Počijná se dijl prwnij Knihy této o Kragině Moskewské, A neyprednegſſijm Městě tehoż gména Moskwě.

MOSCHOVIA, ginák Moskwa, geſt welké, a wſſý země Ruské bíle hlawnj Město / podané welikému Knjžeti Moskewskému spolu s kraginau aneb Knjžetſtwjm, kteréž gména doſáhlo od Rżeky tau kraginau tekaucý tak řečené Moskwa. Ta řeka počátek a puowod swůg má w Kragině Thewerenské podlé Městečka řečené Olessio / a odtud za LXXX. Werſſtů (kterýchžto pět wděłá gednu Polſkau mjli) tekauc, běžj k Městu Moskwě / a pogjmagjc s sebau několik giných řek k wýchodu Slunce teče / a w kragině Rezanské s Rżekau Occa řečenau se spogugе.

A Město

Město Moskwa hrubě k wýcho-
du Slunce leží / wssecko gest dřewen-
né dosti welikė. Těm kteřjž se na ně
zdaleka dýwagý zdá se wětssý, nežli
samo w sobě gest. Nebo Zahrady a
Placowė w gednomkaždém Domě,
a ssirokė vlice / městu welikė prostran-
nosti a welikosti přidáwagj: Nad to
wsseligacý řemeslnjcy kteřjž s ohněm
zacházegj domy swé ssirokė za městem
w dlauhém pořadý mezy nimiž gsau
pole a lauky, magj. A tau přjčinau
Město z mýry welikė a ssirokė býti se
zdá. K tomu za řekau, Basylius Otec
nynějssýho Knýžete, pro swé žoldné-
ře, Drabanty a giné přespolnj Lidi/
totižto, Poláky, Němce, a Litwany
(kteřjž od přirozenj rádi pigj) městeč-
ko řečené Nálewky wystawěl / naz-
waw ge od nalewánj piwa aneb giné
nápoge. A tã wsseligakým přespolnjm

wogá-

wogákům y přjchozým a Knjžetcým dwořanům rozličnými nápogi opjgeti se swoboda dána / což se Moskwanům pod přjsnym trestánjm zapowjdá: kromě některých weyročnjch dnů totiž, o Wánocých, o Welikonocy, o Letnicých a giných Slawnějssých památkách Swatých, obzwlásstně pak na S° Mikuláse / kterehož takměř poctau Božskau ctj / a Blahoslawené Panny Marye / na den Swatého Petra a Jana: Tu tehdáž, negináče než gako z wězenj wypusstěnj, Bacchowi, a ne tomu swatému (kterehož den swětj) že přissel se radugj / a dřjwe než se Náboženstwj gegich dokoná / ne ginak než gako swině rozličnými nápogi přeplněnj, ožralj a opilj / křičjce, weyskagjce, wespolek se gako possetilj tepauce, a rozličně plundrugjce, sem y tam běhagj.

A kdyby národu tomu dowoleno bylo/ aby ſe každého dne ožjrati mohli/ ſamiby ſe pomordowali a docela wyhladili. Nebo ožerauce ſe wſſecken rozum a pamět, gako ničemná howada, do konce potracugj/ a ſami nad ſebau pýchagýce ſe nožmi, dýkami a k těm podobnými zbraněmi a ſtřelami, hrozné vkrutenſtwj a wraždy prowozugj. Ale nawrátjm ſe k předſewzetý. Toho města napřed gmenowaného geſt tak weliká proſtrannoſt/ že žádnau giſtau ohradau, zdý, walem, přjkopem a baſſtami ohraditi ſe nemůže. A wſſak Vlice na některých mjſtech ſſrańky aneb plody z welikého dřýwý na přýč položeného ſe přehražugj/ při nichž Brannj a ſtrážnj až do začátku nocy trwagj/ a žádnému tam wgjti nedopauſſtěgj. A geſt to Město welmi blatné a bahnité že

mjſſty

mjsty pro kauže, mostky a lawky zdě-
lati musyli: Nynij (gakž slyssym)
walem zewssech stran ge obražugj.

Gsau také w tom městě Zámko-
wé dwa welicý, na spůsob a fformu
města wystaweni: Geden z nich Ki-
taigrod, druhý Bolsigrod swým gazy-
kem nazýwagj / mjmo něž dwě wody
tekau / s gedné strany Moskwa / a s
druhé strany Neglinna, na njž welmi
mnoho Mlýnů gest. Gest w něm
také Kostelů od Kamene y od dřewa
a Domůw Zemanských a Panských
welmi mnoho. Za řekau pak Neglin-
nau na Poli řečeném Nerbat, coby
od Zámku z kusse dostřeliti mohl, ny-
něgssý Knjže Jwan Wasylowic (to
gest Jan Basyliůw syn) hrad welikÝ
Léta Páně M. D. LXV. wystawěl/
kteryžto Oprietzna to gest saukromnů
přjbytek nazwal / kdež on sám s weli-

kým počtem wybraných Drabantů a dwořanů vdatných a zmužilých přebýwá / a ty k obraně swé ne ginák než gako Turek Janičary chowá / gichž mýwá přes dwadceti tisýců / na wětssím dile gsau střelcy s dlauhými ručnicemi / giní s ssawlemi s luky a kopím w Pancýře odění. Nedáwno ge nyněgssý Knýže nařídil / pro doplnění swého tyranstwý / o kterémž dolegý praweno býti má.

¶ Dále to město Moskwu s oběma Zámky Tataři Překopssti do gruntu wypálili Léta Páně M. D. LXXI. měsýce mága / na den Wstaupenj Krystowa na nebesa / kdež weliké a nezčýssné množstwj lidu na Zámku y w Městě ohněm spáleno a dýmem vdussено gest málo gich zwtskalo / a geden toliko zámek gménem *Kitaigòrod* sotwa obhágen / A odtud weliký počet zgýmanych

ných s sebau preč Tataři zawedli.

Wsseligaká Kupectwij / kteráž přespolnj do Města Moskwy wezau předně v Auřednjkůw celných wykázati a oznámiti musegj / kteráž oni w hodinu gistau ohledáwagj a ssacugj: Possacowaných pak žádný ani kupowati ani prodáwati nesmj / leč se prwé Welikému Knjžeti přednesau a vkážj. Tau přjčinau se přihází / že Kupcy někdy delegj nežli náležj s welikau swau sskodau na mjstě zdržáni bywagj. Když pak z Litwy Poslowé od Krále Polského do Moskwy gedau / tehdy wsseckm Kupcy kterého koliw Národu w ochranu a opatrowánj Legátůw přigati gsauce / bezewsseho placenj Cel do Moskwy geti neb gjti / a dostatečné opatřenj strawau a wychowánj náležité z Komory welikého Knjžete Moskewského

mjti mohau. Tato pak neyznameni-
tëgssj kupectwj gsau / kteráž se z Litwy
z Rus, z Polska a giných kragin kup-
cům do Moskwy dodáwagj. Su-
kna wsseligaká, a rozličných barew:
Jtem Hedwábj, a wěcy hedwábné
zlatem anebo stříjbrem protkáwané
a krumplowané/ drahé kamenj/Zlato
nitkowé/ Perly / a těm podobni ginj
drazý kowowé. Jtem Pepř, ssaff-
rán, Zázwor a giná kořenj. A druh-
dy dosti chatrné a lehké wěcy tam při-
nássegj / z nichž časem y wýdělek mj-
wagj. A často se přitreffuge/ že ně-
které wěcy wssickni Moskwané žádo-
stiwi gsau dostati / kterauž když ney-
prwé kupec k nim přiweze znamenitý
odbyt y wýdělek na nj wjwá. A zase
když ginj kupcy přigedau a týchž wě-
cý welikú hognost přiwezau/ tak wel-
mi ty lacyné bywagj / že ten, kterýž
prwé

prwé swé Zbožj draho prodal / může
ho zase, když mu na ceně spadne, s do-
brým zyskem swým dostati a do wlasti
swé přiwezti. Kupectwj pak, kteráž
se odtud wezau, gsau kůže rozličných
zwjřat a žiwočichů/ Jtem wosk a k to
mu podobná zbožj.

Do Tatar z Moskwy Koňská se
dla, wzdy, ssatstwo a raucha, řemenj,
zbrog pak a železo, ne ginák než kradj,
přinássegj: a wssak nože, sekery, ge-
hly, zrcadla, wačky a k těm podobné
wěcy swobodno tam wozyti.
Tento pak Národ Moskewský w ku-
pectwj náramně podwodně a obmy-
slně, obzwlásstně pak s přespolnýmj
zacházegý: Neb když něco prodá-
wagý / to cožby za polowicy nestálo
k podwedenj Kupcůw (což y Litwa-
nům těchto časůw obecné gest) dwog-
násobně procenj. A gakž neydřjwe

A v počnau

počnau přisahati/ a Bohem oswědčowati, wěz že giž pod tim lest kugj: Nebo tim vmyslem přisahagij/ aby mohli druhého podwesti. Ale y přes polnj obzwlásstně toho sstetřj při ffreymarcých, směně a Zbožij gedněch za druhé, že když Moskwané Kůže swé ačkoli lacyné, draze sobě ssacugj/ oni zase naproti tomu Kupectwj swá přjkladem gegich kterýchž sami lacyno dostali/ draze ssacugij/ a tak chytrost chytrostj/ lest lstj oklamáwagj.

Weliký gest v nich rozdjl w kožích: nebo Sobolowé černého, dlauhého a hustého wlasu, znamenagj dospělost/ a gsau neydražssý. A w Kragině Ystyngské aneb diwnenské a Petžorské neylepssý nacházegij. Kuny pak z rozličných stran tam wozý. Z Králowstwj Sswedského neylepssý přiwážegij/ okolo Moskwy gest gich

gich neywýce. Tak podobně Popelice z mnohých míst tam w swazcých dodáwagú / a magú gakásy znamenú okolo hlawy a ocasú / poněmž poznány bywagj, přijhodnéholi čili nepřijhodného času gsau zbity. Bobrowé pak a černé Lisky také w welikém wáznosti w nich gsau. Kragina Moskewská sama w sobě nenj ani welmi ssyroká, ani vrodná: nebo má wssudy zemi pjščitau a nespůsobnau k vrodám. K tomu také gest náramně w nj nepřijhodné a studené powětřj: že pro welikau přijkrost zymy osenj k wyzránú swému přicházeti nemůže. Nebo začasté tak tuhá a vkrutná tam zyma bywá/ že gako v nás w létě od welikého horkosti a pálčiwosti slunce / tak tam pro náramnau a nesmesytedlnau přijkrost zymy, země se puká a trhá: Nadto wýsse woda w powětřj wylitá / a slina z aust

zaust wywržená, prwé než na zem v-
padne sstydne se a zledowatj / a owo-
ce nesaucý stromowé welikau tuhostj
zymy gakoby ge popálil w nic obráce-
ni bywagj. Lidé také na sanjch se wo-
zýcý, zymau vmrtweni a zmrzlj z nich
bráni bywagj: nýbrž y Nedwědowé
z hladu opaussteggjce lesý po wesnicých
bljzkých běhagj/a do chalup sedlských
mocý se derau/před nimiž to lid sedlský
z chalupj vtjkage pro náramně tuhau
zymu wně bjdně zahynauti musý.
Zase takowé nemjrné a nesnesytedlné
zymě, horko častokrát pálčiwé se ro-
wná/že někdy gezera a řeky nemjrným
wedrem a horkem slunečným wysý-
chagü / lauky a pole a obilj gakoby o-
hněm spálil, prahnau. Ale ta we-
liká horkost slunce obyčegně sedm dnj
toliko trwá, a dále nic. W té kragině
ani medu ani zwěři nenj, krom zagj-
ců těch

cú / těch tam nad mjru mnoho geſt. Na obilj obecné a wařenj doſti hogná geſt / Wiſſnj we wſſj té kragině nikdež ſe nenacházý: a ačkoliw giných ſtromů owotce magj / wſſak to welmi nechutné a nepřigemné býwá.

W té kragině tak geſt zdrawé powětřj / že počna geſſtě za řekau Donau kdež swůg začátek béře, zwlášſtě pak na Puolnočnjj a Wýchodnjj ſtranu, žádného nikdy Moru nebýwá: A wſſak mjwagjj také gakauſy nemoc / totiž, boleſt střew, hlawy y giných wſſech audůw / ne mnoho od Mornj nemocy rozdjlnau / kterauž my Zymnicý horkau nazýwáme: gegich pak gazykem gmenuge ſe Ogniyowá, gakoby řekl ohniwá / proto že lidi gako oheň rozpaluge. A rowně gako když ſauſedů dům hořj / y giný, kterýž podlé něho geſt, ſnadně tímž ohněm

zapáliti

zapáliti ſe může: tak podobně ti, kteřjž tau nemocý nakaženj gſau, gako něgakým neduhem mornjm, giné, lečby ſe gich s pilnoſtj warowali, nakažugj. Tau nemocý kdož ſe roznemůže, tjdký žiw zůſtane. Moſkewſký národ wſſe chněch ginych Ruſſákůw chytřegſſý a podwodněgſſý geſt. Pakli s přespolnjmi Kupcy handl prowozugj/ tehdy, aby gim ſpjſſe wěřeno bylo, zapjragj ſe býti Moſkwany/ a počjtagj ſe za přespolnj/ to geſt, za Nowogrodſké neb Pleſſkowſké.

¶ Wewſſy Kragině Moſkewſké, a po wſſem Panſtwj Knjžete Moſkewſkeho geſt čtwerá Mince: Moſkewſká, Nowogrodſká, Twerſká a Pleſkowſká. Moſkewſký penjz nenj okrauhlý / ale obdlaužnj a poněkud k weycy nápodobný/ w gazyku gegich ſlowe Dzienga. Dwognáſobnjm

bnjm pak spůsobem se bige. Prwnj na gedné straně má Obraz Cžlowěka nahého na Koni sedjcýho, a Kopjm draka bodaucýho: Na druhé straně gméno welikého Knjžete wyraženo. Druhý s obau stran welikého Knjžete gméno y tytul má. Těch pak ssedesáte dukát neb Wherský zlatý platj. Nowogrodský penjz, z gedné strany Knjžecý, w magestátu sedjcý, a proti němu člowěka sklonugjcýho se Obraz má/ s druhé strany text wyražený: a řjkagj takowému penjzy Nowogrodka a dwognásobně wjc platj nežli Moskewský. Twerský penjz na obogj straně má pjsmo/ a tak mnoho platj gako Moskewský. Pleskowský s gedné strany wolowau hlawu, magjcý korunu na hlawě/ s druhé má pjsmo a neb text. Gest y giná mince w Moskwě z samé mědi/ a ta se toliko pro chu

dé dělá/

dé dělá / a obecně gmenugi gi Pula:
těch XL. vděla Moskewskau Dengu.
Wsseligaká pak Moskewská Mince
z čistého a dobrého střjbra bita bywá/
a wssickni téměř zlatnjcy w Moskwě,
Nowogrodsku, Twersku a w Pleskowské Kragině mincy bigj / a kdožkoli
přinese střjbro dobré w kruzých, chtě-
ge ge wyměniti za penjze, tedy penjze
y střjbro na wáhu dáwagj / a gedno-
stegně se peněz za střjbro odwážj / zá-
platu pak od práce malau zlatnjku
dáwagj. Dále wewssem Panstwj
Knjžete Moskewského Střjbra ani
zlata nikdež nenacházegi/ gedině co tá
přiwezau a přinesau / kteréhož samé
Knjže y wssyckni obywatelé vžjwagj.
A za tau přjčinau welikė Knjže Mo-
skewské zlata ani střjbra, pod propa-
denjm welikė pokuty, z Země swé wy-
nássetj a wydáwati nedopaussti, ný-
brž mjsto

Brž mjsto toho, wyměňowánj a ſſrey
marčenj gedněch wěcý za druhé/gako
kožj a ktomu podobných zbožj, gichž
dostatek magj, mjti chce a přikazu=
ge/ aby tim spůsobem zlato a stříbro
w kraginách swých zachowal: a z té
přjčiny prawij, žeby toto Knjže na
zlato a stříbro welmi bohaté býti mě
lo. Sotwa sto let gest, gak w Mo=
skwě mjnce stříbrné, a zwlásstě v nich
bité, vžjwagj. Nebo neyprwé když
k nim od přespolnjch stříbro nosseno
bylo/tedy zněho slewali kausky obdlú
žnj hladké bez rázu a tertu, ztjžj ge=
dnoho Ruble: Rubel pak wáží sto
Dengůw Moskewských/ a platj to=
lik grossůw Polských. Dřjwe pak
nežli Mince a peněz dostali, Aspreolů
a ginych žiwotčichů kožj vžjwali/ a
za ně potřeby k žiwotu swému tak ga=
ko za penjze kupowali. Mince pak

B zlaté

zlaté Moskewský Weyr oda nebíge/ ale vherských zlatých a Reynských od přespolních w hognosti dostáwá.

A tak o Moskwě, genž gest hlawnj a neyprednějssj město mezy giný mi Kraginami a městy Knjžeti Moskewskemu náležegjcými, napřed wypsan sse/ giž wypisowati budeme y gine kraginy a města předněgssj, přináležegjcý pod zprámu téhož Knížete/ počnauc od Wýchodu slunce/ potom od Poledne/ y od západu až k půlnocy/ předce až in Orientem æquinoctialem, to gest k wýchodu srownáwagjcýmu den s nocý, přigdeme.

O Kragině Wolodymirské.

VOLODIMIRIA gest město welikě/ a kragina při něm dosti sstroká gegjž tytul a gméno Knjže Moskewské sobě připisuge: w samém městě toho

toho zámek gest od dřewa wystawe-
ný. To město gest wzdálj od Mo-
skwy XXXVI mjl Polských a ležj kwý
chodu slunce. Ta kragina země tak gě
vrodná/ že z gednoho strychu pšenice
wsatého začasté XX strychů y XXV
pět se rodj Město to od času Wlo-
domira Monarchy a zpráwce wssý
Ruské země, kteryž ge wystawěl a
gménem swým nazwal, wssý Země
Ruské hlawnj město bylo/ až do Ja-
na Danyelowa Syna welikého Knj-
žete a weywody Moskewského / kte-
rýž odtud stolicy do Moskwy přenesl

O Kragině a Panstwij dolnij Nowogrodye / ginák Nowého hradu dolnjho.

BUdcým od Wolodymirye kwý
chodu Slunce, ležj kragina No
wogrodská dolegssj / kteráž vrodau a

dostatkem wssech wěcý z Země se rodj cych Wolodymirii wrownati se může W tom Knjžetstwj gest Město we liké dřewěnné a slowe Nowogrodia dolegssj/ od něhož y ta wsseck a kragina gmeno swé béře. Scházý se pak při tō městě dwě znamenité řeky Wolcha a Ocha. Gest také zámek při tom mě stě kterýž Basilius welikė Knjže Mo skewské na přikré skále nad wodau od kamene wystawěl. Nowogrodsko do legssj gest od Moskwy wzdálj sto mil Polských: a až do toho města wýstra Křestianská se wztahuge. Nebo ačko liw Knjže Moskewské za Nowogrod ské dolegssjm má Zámek, kterýž od ře ky Sura téhož gména dostal: Wssak tā přimissení gsau pohané, a gmenugj se Ceremissi. A ti ne náboženstwj Kře stianského, ale Machometského se přj drží. Gsau tamy ginj pohané řečenj

Mordwa

Mordwa sprwněgſſjmi ſmyſſeni.

O Kragině Rhezanſké.

OD Země dolnij Nowogrodſké nětco ſe k wýchodu wchyljcym leží kragina Rhezanſká, mezy řekami Ochau a Donau. Toto Knježetſtwij nadewſſecky giné kraginy Moſkewſké neywrodněgſſj geſt / w kterémžto gedno zrno obilné obyčegně dwa y wjce klaſůw wydáwá / gegichž ſtebla tak huſtě roſtau / že ani koně ſnadně tudy gjti, ani křepelky a giné ptactwo od tud wyletěti nemohau. Medu, ryb, ptactwa a zwěři welikě množſtwj tá geſt / a owotce ſſtěpné mnohém chutněgſſj nežli w Moſkewſké zemi ſe nacházý. Národ geſt ſmělý, vdatný a k bogi ſpůſobný. W té kragině geſt měſto téhož gména od dřewa ſtawené ležjcý při břehu řeky Ochy / a nedaleko

od Města řeka ta ostrow dělá / kteréžto muž Strup řjkagj. Někdy okolo toho ostrowa welikě knjžetstwj bylo / a Pán toho ostrowu žádnéw poddán byti nechtěl / ale giž gest to Knjžetstwj do gruntu zahlazeno. A toto Knjžetstwj Rhezanské přidáwá tytule Welikému Knjžeti Moskewskému.

Korsyra ježj na Břehu řeky Ochy, městečko dřewěnné / wzdálj od Rhezan XXVIII mil. Mělo někdy Pána sobě swobodného / ale nynj wwedeno gest w poddanost welikému Knjžeti Moskewskému.

Tulla Městečko dřewěnné / skůro čtyřidceti mil Polských wzdálj od Rhezan / od Moskwy pak kupoledni třidceti sest / a gest to neyposlednějssj městečko a neybližssj pustin polnijch / w kterémž městečku Jan Basylius zámek od kamene wystawěl / mimo něgž řeka

téhož

téhož gména teče. Vppa giná řeka od Weychodu k zámku přichazý/ a připogená gsúcy k řece Tulle okolo dwadcý ti mil nad Worotinem spogugese s řekau Ochau: To pak místečko Tulla se wssim swým kragem až do času Basylia Otce předessłe° Knjžete Moskewskeho Jana Basłiada/ miłosrdne włastnj dědičné Knže. Odtoth Zámek na tom mjstě kdež dwě řeky Tulla a vppa do Ochy wpadagj: od Zámku pak to° vhnaucým se kupoledni, welké Bahnistě Mczenek řečené gest / na němž někdy zámek téhož gména (gehož gesstě zřjceniny pozůstáwagj) wystawený był. Okolo toho zámku někteřj lidé w chalupách bydlegj / kteřjž, když se na ně od Tatarů wpád činj, na to bahniwé místo ne ginák než gako k něgakému autočissti, začasté vtjkáwagjj. Gest pak wzdálj Mczenek od Mista

Moſkwy LX mil Polſkých/ od počát
ku pak Ochy řeky k lewé ſtraně oſmnác
te mjl geſt. Mjmo pak tato měſta ře=
ka Ocha teče, Werotinu, Kallugu/
Cerpáchu, Korſyru, Kolumnu, Rhe
zanu Kazygrodu a Murinu. A odtud
chýlj ſe k půlnocy pod Nowogrodſko
dolegſſj, a wpadá do Wolhy: po obo=
gj ſtraně té řeky geſt les/ w kterémž gſt
Popelic, Králjků, Bobrů y medu do
ſtatek. Wſſecka také pole, mimo kteréž
teče, zawlažowánjm gegjm gſau wel=
mi vrodná / a geſt rybněgſſj nad giné
řeky Moſkewſké. Rżeka ta giné
dwě z ſebe wydáwá/ totiž Sem/ a So
ſnu. Sem wpřjmo kupoledni, a něco
maličko ſchyluge ſe k wýchodu, mimo
Knjžetſtwij Sewerienſké k Měſtu
Potiwolo teče/ a potom do Rżeky De
ſny podlé měſtečka Czernigowa wpa
dá. Deſna pak pod Kygowem do

Bory=

Borystenu a neb Nepperu wtéká. Ale Sosna vpřímým běhē rowinami Tatarskými běžjc wpadá do Tanaim řeky ginácе Dony. Koluga Gest Městečko a zámek dřewenný při řece Ocha/ wzdálij od města Moskwy třidceti sest mil Polských. A tam každé roku welikė Knjže Moskewskė lid wáleczný proti wpádům Tatarůw odsýlá a chowá.

O Worotinském Knjžetstwij.

KNjžetstwj Worotinskė, wzdálj na tři mjle od Kollugy/ a gē mě stoy zámek téhož gména při řece Ocha

O Začátku aneb půwodu řeky Tanais aneb Dony.

ZAčátek řeky Dony (kteráž Europu od Azye dělj) někteřj pod horami Ryffeyskými, ale zlým domněnjm

pokládagj. Tato pak řeka začátek a
původ swůg béře w kragině Ruské
w Knjžetstwj Rhezanském, kteréž
pod spráwu Knjžete Moskewského
należj: a wycházy z gezera řečeného
gazykem gich Jwanowo Gezero/
kteréž gest zsſjři pěti set Werſtů podlé
mi ry Moskewské/ což Sto Polských
mil wčinj. Z téhož Gezera y giná
welikářeka (wſak menſſý nežli Tana
is) wycházy/ ſkowe Schad/ kteráž te-
če wpřjmo k západu ſlunce/ a pogjmá
s sebau Huppu řeku/ a wpadá do O-
chy. Tanais pak, kterauž Mosk-
wané Don gmenugj, z téhož Gezera
pocházegjc, wpřjmo během swým k
wýchodu měřj/ a mezy Kázan a Aſtra
han dwěma králowstwjmi Tatar-
ſkými (kteráž giž Knjže: Moskewské
swezemi připogil Léta Páně M D L
IIII.) ſſeſt a nebo ſedm mil od řeky
Woſhy/

Wolhy, wchyluge se k půlnocy / potom sem y tam toče/e ku poledni se přiblžuge a do gezer Meotských wpadá/ při kteremžto wpádu město Azoff pod trybůt Turkům náležegicy, leží. Azoff pak wzdálj gest od Ystmu Tauricke/o, kterež nynj Překop gmenugj/ coby za pět dnj na sýffu mohl wgeti. Wtom městě mnoh/ho národu z rozličných stran Swěta welmi slawný a znamenitý Sklad gest. Wtěch pak stranách, obzwlásstně okolo Gezer Meotských, neměřj se cesty na mile/ ale na dny. Gest gesstě y giná řeka Tanais menssý / kteráž má swůg původ w Knijžetstwij Seweryenském (od kadž Dunec Sewerskj se gmenuge) a nad Azoffem, do welikeho Tanais napřed gmenowané řeky wpadá.

Okolo těch mjst, kdež tato menssj řeka do wětss, teče, od Azoffu Města w

zdálj

zdálj za čtyři dni cesty, na horach, kte-
réž swaté nazýwagj, prawj žeby mě-
li pozůstáwati nëgacý obrazowé a
znamenj starožitnosti. Slaupy také
welikého Alexandra Krále Macedon-
ského, někteřj w těch stranách polož-
li: Ale ti, kteřjž gsau těch mjst dobře
powědomi, prawj / že žádných ney-
menšjch znamenj toho se nenacházý.
Atak tedy nic gistého o mjstě, kde byli
postaweni a zase zbořeni, nagjti se
nemůže. To až potud o Rżece Tana
is, ač w krátkosti, wšak zadosti bud
powědjno. Giž zase k wypisowánj
ginych kragin knjžeti Moskewské-
mu přjslussegicých přistaupjm / a po
čná od Moskwy ku poledni, drže se
na prawau ruku, předně Seweryen-
ského Knjžetstwj dotknu.

O Welikém Knjžetstwij Se-weryenském.

Knjžet-

Knížetstwij Seweryenské gest welikė / a má wssech wěcý hognost: Sſyrokoſt geho od Rżeky Boryſtenes aż k zbořenému zámku na před gmenowanému Mſcenek ſe wztahuge/ ſiroká a puſtá mjſtem pole má. Někdy Knjżata Seweryenſká ſobě ſwobodná byla/ a potō za mnohá léta welikým Knjżatům Litewſkým poddáni byli. Aż potom (kdyż Jagielo křeſt ſwatý přigal a welikė Knjżetſtwj Litewſkė připogeno k Poláktům) Králům Polſkým trybūt dáwati muſyli. A naposledy od Kazymira Krále Polſkého, a welikého Knjżete Litewſkého Syna Jagielowa odſtaupiwſſe, k Janowi welikému Knjżeti Moſkewſkému přiſtaupili. Stolice toho Knjżetſtwj na Nowogrodku byla. Ale giż ta knjżata (gakż ſe to mnohým giným Knjżatům poddaným

Moſkwo

Moskwowi přicházy) křiwě obžalo
wáni gsauce, gakoby se Pánu swému
zpronewěřili, od Basylia Otce přede
sslého Knjžete Jana Basyliada o Knj
žetstwij připrawení. Ta pak Knj=
žata Sewerynská possla z rodu we
likého Knjžete Moskewského De=
metria.

Měst a Zámků w tomto Knjžet
stwj mnoho gest / mezy nimiž zname=
nitěgssj a předněgssj tito gsau. Nowo
grod Siewiersky tak řečený / Staro=
dub, Potiwola, Czernigow, a Bran=
sko. W lesých dostatek gest Popelic,
králíků a medu / y rolj země ta dosti au
rodná má.

Nowogrod genž slowe Siewi
erský, gest město a hrad od dřewa wy
stawené w kterémž někdy stolice kny=
žat Sewerynských byla / leží od města
Potiwolu osmnáct / od Starodobu
čtrnáct

čtrnáct mil: k tomu místu od Moskwy na prawau ruku kupoledni skrze Kolugu do Worotiny, Serenska a Branska přicházegj cestau CL mjl.

Czernigow Městečko a zámek XXX. mil wzdálj od Kygowa.

Potiwol Městečko a Zámek dřewenný od města Moskwy wzdálj CXL mjl Polských/ od Kygowa pak ssedesáte. To město za welikým lesem kterýžna XXIIII mil zsšijrj gest, ležj. Toho Knjžetstwj tytule Knjže Moskewské wžjwa / a Cýsařem Seweренským se gmenuge.

O Knjžetstwjj Smolenském.

SMolensko gest znamenité a welké město ležcý podlé řeky Boryštenu/ s druhé strany Zámek welký z dubowého dřjwj na břehu též řeky nákladně wzdělaný / w němž welmi mnoho

mnoho domů na spůsob města gt wy-
stáweno. Podlé toho zámku s ged-
né strany řeka Borystenes teče: s dru-
hé strany příkopy hlubokými a ostrým
kolem gest ohražený. W prostřed
pak Zámku Kostel Panny Marye na
skále wystawený. Toho Města y
Zámku Basylius welikě Knjže Mo-
skewské často a s welikau sýlau dobý-
wal / ale wssak mocý nikdy ho wzýti
nemohl / až Michal Glinský possly sla
wného a starožitného roda a kmene
Knjžat Ruských, kterýž někdy w Ale
xandra Krále Polského přednjm mj-
stodržjcým w Knjžetstwij Litew-
ském byl (pozdwihw a zprotiwiw se
Králi Zygmundowi Polskému) k na-
před powěděnému Basyliowi vtekl /
a zámek Smolensko znowa s nesčjsl-
ným počtem lidu vkrutně oblehl / a ge
ho válečnými nástrogi, děly a ginau
střelbau

střelbau bez přestánj a vrputně, ale na
darmo, dobýwal: A když ho mocý
wzýti nemohl / hognými dary osle-
pil heytmany nad lidem válečným w
tommě stě / kteříž mu město y zámek wy
zradili a poddali / a od toho času to
Knýžetstwj zůstáwá w mocy welikého
ho Knjžete Moskewského. Město
to na walých postaweno gest / a obklj-
čeno sewssech stran lesy a wrchy weli-
kými / odkudž welike množstwj roz-
ličných kožj pocházý. Leží pak Smo-
lensko od Města Moskwy wzdálj
LXXX. mil Polských.

Drohobus Zámek s městečkem
tehož gména, při řece Nepper ležý / od
Moskwy wzdálj LXXII. od Smo-
lenska XVIII. mil.

Hugra gest řeka hluboká, ba-
hnitá / nedaleko od Drohobusse / w ně-
gakém lese se začjná / a mezy Kollugau

a Worotinj do Ochy wpadá. Ta řeka někdy před časy panſtwj Moſkewſké od Litewſkého Knjžetſtwj dělila.

¶ Wiezma Zámek a Městečko od dřewa, při řece téhož gména wyſtawený geſt / kteráž nedaleko odtud do Nepperu wpadá a ležj od města Moſkwy wzdálj XLVI. od Moſayſka XXVI. od Drahobuſſe XVIII. mil. Ale poněwadž tuto o té ſlawné řece Boryſtew neb Nepperu tak častá zmjnka ſe činj / kratičce o původu a začátku gegjm něco přidám.

¶ Boryſtenes Řeka v wſy řečené Dneperſko počjná ſe / pročež od Moſkwanů a Ruſſáků y gjných obywatelů Dnepr neb Dneper ſe gmenuge. Ta pak řeka Boryſtenes takto teče: Ney prwé, k Wiezmu na poledne / odtud obracý ſe k weychodu / a mimo Drohobus, Smolenſko, Orſſu, Dubrowny

wnu a Mohilow běžj, odtud kupoledni dáwá se mimo Kygow hlawnj město někdy w Rusých do Cyrkassů/a potom po pustých rowinách teče k Očzakowu / genž gest hrad a Město Tatarůw Překopských, a ležj od Cyrkassů XXXX. mil, odtud do moře Euxinského wpadá/ a w těch mjstech tak sjroká gest, že z daleka zdá se býti gako Moře. Aby se pak dobře Dnepr od Latinjkůw Borystenes gmenowal a wykládal / toho gá nevznáwám: Neb tato Rżeka od původu swého Dneperska (tak řečené Wsy v njž se započjná) Dneper wůbec od Moskwanů, Litwanů, Poláků, Russáků, y od ginych wssech půlnočnjch Národů se gmenuge. Slowo také to Dnepr od Borystena welmi se dělj: Ale mně se zdá že tak řečená Rżeka *Berezina* (kteráž mimo Borisow Zámek a mi-

mo mnohé giné teče/ a potō do Dnepe ru wpadá) tim gménem Borystenes od starodáwna gmenowána byká.

¶ Mozaysko Městečko a zámek od dřewa/ od Moskwy wzdálj kupoledňj straně XVIII. mil/ od Miezmy XXVI. Tam obyčegně Knjže Legáty od giných Knjžat a Potentátů přigjmá a slyssj/ a mysliwost každého roku prowozuge. Nebo tam nad mjru mnoho Zagjců gest, zwlásstě pak Bjlých. *Olgerdus* a *Vitoldus* někdy weliká Knjžata Litewská (gimž se gesstě žádný w hrdinstwj a w vdatnosti newrownal) hranic Litewských gesstě za Mozaysko XI. mil podali.

O Knjžetstwj Bielském.

Bjelsko gest Knjžetstwj Ruské: někdy swobodného sobě Pána mělo/ kteryž welikým Knjžatům Litew-

tewským Synům Jagellowým (od nichž Basylius Knjže Bielske odstaupil, a k Basyliowi Knjžeti Moskewské přistaupil/ a wssecko Knjžetstwj gemu w poddanost vwedł) Trybut dáwal. W tom Knjžetstwj město Bielá s Zámkem podlé řeky Obsehy w welikých lesých ležj. A tak od Moskwy LX. milj Polských a od Smolenska XXXVI. wzdálj gest. A toho Knjžetstwj Knjže Moskewské w tytuli swém vžjwá / a Weywodau Bielským se gmenuge.

O Knjžetstwij Rschowském.

W kragi Rssowském gest město, ktereż slowe Rschewa a zámek přiněm tehož gména/oboge od dřewa wystawené/ a ležj podlé řeky Wolhy. Gest wzdálj od města Moskwy k západu slunce XXXIII. mile. Za tim

městem několik milj, gest les weliký/ a táhne se předce k Západu slunce, slowe Wolkowský les/ w němž gest welikė bahnisstě neb gezero Wronow řečenė. Z něhož potok negaký wycházý a teče nadýl dwě mýle Polskė / wpřjmo k Gezeru Wolho a do ně° wpadá/ a odtud zase s wětssj hognostj wody wycházý / a gméno Wolha od gezera toho běře. Ta řeka pogjmagjc s sebau ginych mnoho řek, skrze wssecka panstwj Knjžete Moskewskeho. Jtem skrze Kazanskė a Astrahanskė Králowstwj, a skrze welikė Tatarskė pustiny teče. Potom se w sedmdesáte pramenů dělj, a do Moře *Caſpium* (kterež Rusowė Chwalinskė Moře nazýwagj) wpadá. Tu Rżeku Mosskwané Wolgu / od Gezera Wolgy z něhož wycházý nazýwagj / Tataři pak Edel, od Ptolomea a Rżeků Rha se gme-

ſe gmenuge. To Knjžetſtwj Rſſowſké, w němž napřed gmenowaná řeka začátek swůg má, geſt welikė ſſirokosti a dlauhosti. Kteréhožto Knjžetſtwj Knjže Moſkewſké tytul sobě osobuge/ a Knjžetē Rſſowſkým se pjſſe

Wolocžk město a zámek dřewenný/ geſt wzdálj od Města Moſkwy XXIIII. milj/ a ležj na západ ſlunce/ kdež geſt den gako noc/ od Mozayſka XII. od Twerie XX mil. W té kragině geſt hognoſt Zagůcůbjlých/ a zaczaſté welikė Knjže Myſliwoſt tam prowozuge.

Wielikie luky zámek a město welikė od dřewa ſtawenė, od Moſkwy CXL. od Nowogrodſka LX. od Polocka XXXVII. mil wzdálj/ mimo něž řeka Lowat teče/ odtud k půlnocy ſe obracegjc, do Gezera Jlmen podlé welikého Nowogrodſka wcházý.

Toropecz mĕsto a zámek od Wielkiehluky XXIII. milj wzdálj/ ležij při pomezý Litewském/ a dotýká se Knjžetstwij Smolenského. Ten pak zámek Toropecz s ginými k němu přisluſſegijcými, totiž Drahobussem, Bielau a Brenskem, s wětſſj částkau Severyenského Knjžetstwij, gednoho času w poddanoſt Knjžeti Moskewſkĕ weſſli/ za Alexandra Krále Polſkého, a welikého Knjžete Litewſkého/ gakž o tom ſſirſſegj w Hyſtorijch Polſkych položeno.

O Knjžetstwij Twerském.

Knjžetstwij Twerské, gehož tytule Knjže Moskewſké vžjwá, někdy welikė a ſſiroké panſtwij bylo/ s gedné ſtrany přiwelikém Knjžetſtwj Ruſkém podlé řeky Wolhy ležj XXXVI mil wzdálij od Moſkwy. W tom

Knj-

Knýžetstwý gest město k západu letnýmu leżjcý/slowe Twer, skrze něž řeka Wolha teče. S druhé pak strany řeky Wolhy zámek dřewenný k němu připogený gest/ proti němuž po straně řeka Twerczа do Wolhy wcházý. To město má swau wlastnú stříbrnau mincy/ kteráž w platnosti Moskewské wrownati se nemůże.

Tersák Městečko wzdálý od Twer X. milj Polských/ kterehož někdy gedna polowice pod Nowogrodské, druhá pod Twerské Knýžetstwý přináležela. Ale potom to Knýžetstwj Twerské od Jana Basylia Knýžete Moskewského, nyněgssyho Knýžete Děda, podmaněno gest.

O Knýžetstwj Pskowském.

PSkowské Knýžetstwý někdy welké Panstwj sobě samo swo-

bodné bylo: Ale potom od Jana Basylia Léta Páně M. D. IX. dobyto a podmaněno gest. Wkterémžto Knjžetstwj gt gedno slawné město, a wssj té kraginy hlawa Pskow, podlé gezera Pskow řečeného položené/z kteréhož řeka téhož gména wycházý a skrze město teče/a odtud sest mil do gezera Czuczko aneb Czudzin wpadá. Gedné pak to město wewssý kragině Moskewské zdmi obehnané gest/ a dělj se wečtyři djly neb strany/a každá z nich swau zdj obzwlásstnj ohražená a zawřená gest. Gest wzdálj od Nowogrodska welikého XXXVI. od Welikýchluk a od Rigy hlawnjho města Země w Jsflandu LX. mil. A snadněby plawenj bylo z města Pskowa až na Moře Německé, kterež Balticum aneb Belcz slowe/ kdyby napřekážku nějaké skalj nedaleko od Jwa-

nowa

nowa grodu, a Nerwy hradu na pomezý Jfflandské zemĕ nebylo/kdežto za dwĕ mjle tekauc řeka Nerwa pogjmagjc s sebau množstwj giných Rjek do Moře sstupuge. Toho místa léta napřed oznámeného, Knjže Moskewské skrze zradu Knĕžskau dobyl/ a welikė množstwj Sausedů a Obywatelů do Moskwy zawedl a na mjsta gich Moskwanů nasadil/ a swobody gim do cela odgal/ kterýchž oni za mnohá léta vdatně bránili/a sám Knjžetstwj to° mocným Pánĕ se gmenuge.

O Knijžetstwij Nowogrodském welikém.

PRžed nĕkterými Lety, zewssech Panstwj zemĕ Ruské neyslawnĕgssý a neyznamenitĕgssý Knjžetstwj welikého Nowogrodska bylo/kteréžto Knjžetstwj když losem na Rurika Ware-

Warega připadko / on ge neyprwé sprawowal / a po něm geho potomcy ſiroce a daleko panſtwj swé až k Rže-ckým zemým rozſſyřili. A toho čaſu welmi welikau kraginu, kteráž na pět ſtran a dýlů rozdělená byla, drželi / a panſtwj swé k wýchodu, kupoledni, y na půlnocy rozſſiřiwſſe Litwanſkych, Iſflandſkych, Sſwedſkých a Nowogrodſkych pomezý doſahowali.

Geſt pak w tom Knjžetſtwj mě-ſto znamenité a welikė / a ſlowe Nowogrod weliký / ſkrze něž řeka Wolchow k plawenj welmi přýhodná teče / kteráž to z Gezera Jlmen, okolo dwau Werſtů nad Městem wycházegjc, a ſkrze Nowogrod weliký tekauc, zaſe odtud do giného Gezera Ladoga we XXXVI. mylech wpadá.

Jlmen Gezero nad Nowogrodem wzdálj dwau Werſtů ležj / ge-

hož

hož dlauhe ſt XVIII. ſiřˇ pak XII mil Polſkých geſt/a mezy gnými dwě znamenité řeky w ſebe přigjmá, Lowat a Scholona/ a gednu toliko z ſebe wydáwá Wolhu/to geſt, kteráž ſkrze Nowogrodſko teče. Geſt pak wzdálj Nowogrod k ſtraně západnj od Měſta Moſkwy CXX. od Pſſkowa XXXVI. od Jwanowého Grodu a Welkých luk XL mil. W tom městě byla někdy nějaká Modla, tak řečená Perun/ na tom místě, kdež nynj geſt Perunſký Klášſter od též modły nazwaný. Ta Modla od Nowogrodſkých neginak než gako Bůh ctěna byla/a měla ſformu neb spůſob člowěka ohniwý kámen podobný k hromu w rukau držjcýho. Neb to ſlowjčko Perun v Ruſſáků a Poláků znamená hroma. Kupoctiwoſti a k chwále té modły, zapalowán byl oheň z dubowého

dřjwj

dřjwj / kteryž we dne y w nocy hořel. Geſtližepak oheň ten, ſkrze nepilnoſt ſluzebnjkůw, kteřjž k tè powinnoſti nařjzenj byli, vhaſl / ti bez miloſti na hrdle ztreſtáni bywali.

¶ Když ſe pſalo Léta Páně MCCCC LXX. Theoffilus Arcy Biſkup Nowogrodſký, wſſjm Knjžetſtwjm Nowogrodſkým wládl a ge ſprawowal / a Králi Polſkému Kazymjrowi, a welikému Weywodowi Litewſkému tribut dáwal. Tehdáž Jan Baſyliůw Moſkewſkè Knjže Nowogrodſkè knjžetſtwj, těžkau a vkrutnau wálkau vſtawičně za ſedm let ſſužowal / a města to Nowogrodſka množſtwjkrát wſſý ſýlau vrputně dobywal. Potõ teprw Léta Páně M. CCC. LXXVII. v řeky řečené Scholo Nowogrodſkè porazyl / aby mu město y wſſecku zemi poddali ge přiwedl / a mjſtodržjcýho

gim

gim na swém mjstě předstawil.

Porozuměw pak žeby gesstě plného a celého panowánj nad Nowogrodskými nedostal / tehdy skrze pomoc wyšgmenowaného Theoffila Arcybiskupa, do Nowogrodska s brannau rukau a wogensky wtrhl / pod zámyslem, gakoby náboženstwj ochrániti, a měssťanům, kteřjž od Náboženstwj Ruského k Řjmské Cýrkwi přistaupiti wmysl měli, překážku včiniti chtěl a tak podwodně do města se webraw / obywatele geho w bjdnau služebnost sobě podmanil / měssťany y kupce wssecky o gich statky připrawil / a toliko čtwrtého djlu gim zanechal / a Arcybiskupu tomu wssecky důchody zlatto y stříbro, y wsseligaké gměnj odgal / a gineho Biskupa (skrowného djlu důchodů gemu zanechaw) na geho mjsto wstanowil.

A Rus-

¶ Russa městečko neystarožitněg
šj někdy slulo Stará Russia/od No-
wogrodska XII mil wzdálj ležj / mi-
mo něž řeka slaná teče/ktorauž obywa
telé té kraginy do něgaké welikė rokle
neb gámy wedau / a odtud gedenkaž-
dý po žlábcých do swých domů wodu
ženau/a sůl z nj wařj.

¶ Iwanow Gorod, kterýž Jan
Basyliades Moskewskė Kn že, od ně-
hož gméno má, na břehu řeky Nerwy
z tesanė° kamene wystawěl/ gť wzdá-
lj od Nowogrodska welikėho čtyřid-
ceti mil, a od Pskowa tolikéž. Podlė
téhož hradu gest městečko dřewennė
Nerwa, gméno to od řeky magjcý/tu
Nowogrodsstj a Pskowsstj Kupcy
sklad swého Kupectwj magj. Gest
tam takė naproti na druhém Břehu
Jsflandských Zámek a Město, kteréž
podobně takė od řeky Nerwy gmenu-
ge se/

ge se/ a tak řeka ta Nerwa mezy těma dwěma zámky tekauc, Moskewské Panstwj od Jfflandského dělila: Ale giž Jan Basyliades předesslé Knjže Moskewské opanowaw zámek Nerwu s ginými městy a přjsslussenstwjmi, mezy swých dálegi podal. Řeka pak Nerwa začátek swůg má z gezera Czudzko/ a pogjmagic w sebe giné dwě řeky, Pskowu a Wielikau řeku přicházegicý od Poledne / mezy Jwanowým Hradem a Nerwau městy teče / a odtud do Moře Jfflandského wpadá. Po té řece plawj se weliká kupectwj z Moskwy na moře/ a zwlásstě pak z Pskowska, a Nowogrodska welikého.

Yamma Zámek XII. mil wzdálj od Jwanowa hradu a Nerwy, ležij podlé wpádu řeky Plussy k půlnočnj straně/ potom wzdálj čtyři mjle od

Jammy gt zámek a miſto Koporegia při řece tehož gména ležjcý. Odtud k půlnočnj ſtraně XXV. mil, ſkrze Oreſſek a Korelu dwě miſta, k řece Polna ſe přicházý/ kterážto Panſtwj Moſkewſké od Jfflandie Swedſkému Králi poddané rozděluge.

O Kragině gménem Wodzka.

KRagina tato geſt wzdálj od Nowogrodſka welikého XXX. mil/ a ležj mezy západem a půlnocý. Té kraginy obywatelé magj swú obzwlá ſtnj řeč/ málo něco od Ruſſkého gazyku ſe děljcý. W této zemi gacýkoliw žiwočichowe, když bywagj od ginud přineſſeni neb přihnáni, barwu swau přirozenau proměňugj w bjlau.

Kragina řečená Kornella.

TA kragina wžjwá swého zwlá ſtnjho gazyku, ležj na půlnocy wzdálj

wzdálj od Nowogrodska LX. mil Polských/ kterežto Kraginy obywatelé Králi Swedskému a Knjžeti Moskewskému pro blýzkost kragin gegich obogjm trybůt dáwagj. Té kraginy meze wztahugj se až k moři Ledowému.

Solowky ostrow k půlnočnj straně, mezy kraginami Dwinau a Korrellau, na moři od země wzdálj VIII. mil Polských ležýcý: náležij Moskewskému Knjžeti. Gest na tom ostrowě znamenitý Klášter Náboženstwj Ruského/ do kterehož pod welikau pokutau ženám choditi nedopaussteggj. A gest wzdálj ten ostrow od Moskwy CCC. od Bieleieziora CC. mil Polských, wařj tam welikau hognost soli. Prawj tak že když ney kratssý den wlétě/ že tá wstawičně slu ce (neyméně toliko dwě hodině) swjtj.

Kragina řečená Dwina.

TA kragina wssecka leží na půl-
nocy/někdy k Nowogrodsku při
náležela/ gména toho od řeky Dwiny
mimo ni tekaucý dostala. Řeka ta
gméno swé wzala od dwau giných
řek, Yngra a Suchana spolu se schá-
zegících : Nebo Dwjna tak mnoho
gest gakoby řekl dwě. Řeka ta Dwj
na od mjsta toho, kdež se ty dwě řeky
spogugj, od něhož ona pochází, běh
swůg koná sto mil zdýlj/ do welikého
Moře Oceanum (kteréž topj okolo
Swedska a Norwegů) sesti welký-
mi prameny aneb rozdjly wpadá.
Počjtá se pak od města Moskwy k mj
stu tomu, kdež ta řeka do moře wpa-
dá, CCC. mil Polských. Té kraginy
ačkoliw gest welikost na sto mil : wssak
kromě zámku Kolmogory/ a Města

Dwjny

Dwiny w prostřed země/ a Pinega zá
ku při spádu řeky Dwiny / žádných
giných městeček a zámků nemá. Wšý
pak množstwij w nj gest / kteréž pro
welikau pausť a neaurodnost země
daleko od sebe gsau. Obywatelé gegj
z ryb a zwěři wsseligaké wyživenj a
potrawu magj / a z kožj oděw sobě
dělagj: o chlebu tam nic newědj.
W těch přimořských městech té kragi
ny na wětssim dile Medwědi bjlj gsú/
a w moři obydlé magj/ gichžto kůže
bjlé s giných zwjřat kožemi Welikému Knjžeti mjsto Peněz, w trybutu
dáwagj/ a za tau přjčinau často ge do
Moskwy nosýwagj. Wssudy w té
zemi sůl roste, a obywatelé z giných
kragin okolnjch odtud soli w hognosti
dostáwagj.

Kragina Vstyvg.

DO Dwiny gdauce, mezy půl=

nocý a poledniem nachází se město a zámek Ustiug/a tim gménem wssecka ta kragina se gmenuge / a leží při řece Suchona. Gest wzdálj od města Wolochdy sto mil / od Bieleiezioro CXXXX.

Ta země někdy k Nowogradsku náležela a trybút gemu dáwala/a wnj téměř nikdež chleba negedj a nevžjwagj/a hned ho nemagj/ale masseni z ryb a zwěři se krmj. Yazyk swůg obzwlásstnj magj / ačkoliw na wětssjm dsle Ruského vžjwagj. Soli z kraginy weyš dotčené Dwjna dostáwagj. Z wsseligaké zwěři dostatek kožj magj/ zwlásstě pak z černých lisek, kteréž časem mohau se Sobolům wrownati. Sobolowých kožj ani nazbyt ani přjliš dobrých se nenachází.

Kragina Wolochda.

Tato

TAto kragina leží mezy Wýchodem a půlnocý/ a má město y zámek tehož gména/ od přirozeni welmi opatřený/ do něhož když potřeba káže Welikě Knjže Moskewskě dil swych pokladůw schowáwá. Gest wzdáli od Jaroslawa padesáti, od Bileho Gezera čtyřidceti mil/ mimo niž řeka Wolochda od západu na půlnocy se schylugicý, běži / od něhož země ta y město swe gméno má. W té zemi lidé pocestni giste cesty a vpřjmé nemagi, pro welikau hustost Bahnisstě a zátok/ nebo wsseckа ta kragina gest Bahnitá, a plná lesů/ a čim dále geden chce giti, tim wjce potoků a zátok nachází. Někdy k panstwi welikě° Nowogrodska přináležela.

Waga tak řečená řeka, přewelice rybná, mezy Bjlým Gezerem a Wolahdau w hustých lesých a Bahni-

ſtech ſwûg začátek má / a do řeky Dwiny wpadá. Obywatelé při téče-ce o chlebě zhola nic newědj / ſtrawu na dſle od zwěři magj. Hognoſt magj kožj liſičich černých a popelatých.

O Knjžetſtwj Bſlého Gezera.

BJlé Gezero geſt welikâ kragina a gedno panſtwj z Knjžetſtwj Ruſkého, na půl nocy ležjcý / podlé welikého Gezera / od kteréhož ta wſſecka kragina, město y zámek gmeno ſwé wzalo. Toho Knjžetſtwj tytule Welikć Knjže Moſkewſké vžjwá. Gezero pak to zſſjřj a zdýlj XIII. mil Polſkých ſe rozljwá a topj / a XXXVI. řek w ſebe pogjma / gednu toliko Soſnu z ſebe wydáwá a wypauſtj / kteráž okolo patnácti mil nad Jaroſlawem / a čtyři mjle dole pod Mologau městem s Wolhau ſlowutnau a zna-

meni

nitau řekau se spoguge. Na tom we likém Gezeře, gest zámek od přirozenj nedobytý/ a mjstě samým dosti ohrazený: W němž Knjže Moskewské swé pokłady chowá/ a w pilné newyhnutedlné potřebě swé před nepřjtelem na něg gako k bezpečné autočisti vrjká. Gest pak wzdálj Bjlé gezero od Moskwy sto mil/ od Nowogrodska tolikéž/ a na wětssjm djle ta kragina gě bahnitá, dřjwjm a lesy porostlá. Pročež těžko skrze ni wandrowati/ a welmi nepřjpadno, a hned nemožno skrze ni gjti/ lečby bud mosty byli zdělámi a hráze/ bud žeby wody zmrzły. Obywatelé gegj ač magj swůg wlastnj gazyk/ wssak na wětssjm djle po Rusku mluwj. Od Bjlého Gezera, coby mohl z kusse dostřeliti, gest giné gezero wydáwagjcý z sebe welmi mnoho syry/ z něhož řeka négaká te

če a syru sebe gako pěny wen wynássj.

Toho Knjžetstwj Synaus Wa gerus neyprwněgssjm Pánem byl / a od Russákůho gako w podsluhu dostal/ a giný dwa geº Bratřj, prwnj Truwor kraginu Pskow/druhý Ruricgk řeče- ný, Nowogrodsko welikě (o čemž wyš dotčeno) opanowal.

O Knjžetstwij Jaroslawském.

YAroslaw gest welikě město dře- wěnné / a zámek při něm, podlé řeky Wolhy ležjcý / wzdál; od Mo- skwy XLVI. mil. Kragina okolo welmi vrodná gest / zwlásstě pak z tě strany, kteráž se k řece Wolge s chylu- ge. Ta někdy druhorozenému Sy- nu welikých Knjžat Moskewskych náležela, a oddána byla / kterež giž Jan Basyliades welikě Kněže Mo- skewskě z Knjžetstwj toho sehnaw,

w pod

w poddanost sobě vwedl / gesstě z toho rodu tři pozůstáwagi / kterěž oni Knezy (to gest Knižaty) Yaroslawskými gmenugi / ale malau částku w zemi tedůchodůw drži / neb samo Knize Moskewské tytul y Knižetstwi sobě osobil.

O Knižetstwij Rostawském.

TOto Knižetstwi někdy za neyprědněgssij a neystarožitněgssij mezy Knižetstwim a kraginami Ruskými hned po Nowogrodsku welikém, držáno bylo / a náleželo též druhorozenému Synu Knižat Ruských / gegichžto potomcy skrze Jana Basylia Děda Knižete Moskewského Jana Basyliada, z něho wyhnáni a oblaupeni gsau. W tom Knižetstwi gest hlawnj město a zámek dřewěnný řečeny Rostow / w němž Arcybiskup

stolicy

stolicy swau má. Gest wzdálj od
města Moskwy XXXIIII. mil: ležj
pak podlé nějakého Gezera, z něhož
wychází řeka Kotorea/ kteráž teče mi
mo Jaroslaw město, a do Wolhy w
padá. Toho Knížetstwj tytule we
liké Knýže Moskewské vžjwá/ a ney
posledněgssího té kraginy dědice, zro-
du Knjžat Ruských, Léta Páně M. D.
LXV. Jan Basyliades Knjže Mo-
skewské vkrutně a tyransky zamordo
wal/ y rod geho dokonce wyhladil.

Vglitz město spolu s zámkem, le
žjcý na břehu řeky Wolhy, wzdálj od
Moskwy XXIII. mil/ od Jarosla-
wa XXX.

Chlopigrod město dwě mýle
wzdálj od Vglicze w němž hlučnj a
častj bywagj Jarmarkowé, na nichž
Swedowé, Jfflandowé, Rusowé
Litwané, Tataři a ginj welmi mno-

zy ná

zý národowé bývagj/ a k nim přigjžděgj / a wssickni w ffreymarku a směňowánj wěcý gedněch za druhé handlugj.

Pereaſſaw město a zámek při gednom Gezeře od půlnocy k wýchodu se schylugicý, ležj od Moskwy XXIIII od Rostowa X. mil wzdálj. Podlé něhož gest gezero, z něhož hognost soliwařj.

O Knjžetstwj Susdalském.

Knjžetstwj Susdalské s zámkem tehož gména y s městem, w němž stolice Biskupská gest, ležj při kragině Rostowské a Wlodomiřské/ někdy mezy přednějmi Knjžetstwjmi Ruskými se počjtalo, a hlawnj giných Ruských měst bylo. Tu zemi druhorozenj Synowé Knjžat Moskewských prawem dědičným držjwali/

gegichž

gegichž potomcy skrze Jana Basylia děda nynějssího Knjžete Moskewského / z nj oblaupeni a wyhnáni gsau.

Kastromowgorod město s zámkem při stoku dwau tak řečených wod Kostromy a Wolhy ležjcý XX. mil od Jaroslawě, k Wýchodu slunce letnjho.

Galicz Kragina s městem y s zámkem téhož gména od Moskwy k wýchodu slunce přes Kastromowgorod gdaucým, ležjcý. W té kragině pro množstwj bahnissť, řek a hustiny lesů gistá a přjmá cesta nalezená býti nemůže.

O Zemi Wiathské.

KRagina ta gména swého od řeky Wiatky dostala. Na břehu té řeky tato města wystawená gsau Chylinowa, Orlo, Kotelnicze a Sloboda.

Orlo

Orlo čtyři mile pod Chylinowau leží/ potom šest mil odtud k západu slunce Sloboda a Kostelnice při řece Rhezyczy leží / kteráž teče od východu a do Wiatky wpadá. Tato kragina na východ letnj welmi se schyluge/ CL. mil wzdálj od Moskwy leží. Wšecka téměř gest nevžitečná a bahnistiná / wšak w nj hognost medu, zwěří, ryb, a Aspreolů gest / místem laupeže welké w nj se prowodj, od Ceremisů tak řečených Pohanů. Někdy ta země Tatarům náležela/ale welký Pán a Knjže Moskewské Basylius wyhnaw z nj Tatary, sobě gi podmanil/ a tytule gegj° (knjžetě Wiatským se nazýwage) vžjwá: A wšak Tataři, gakž z oné tak y z této strany řeky Wiatky, na welkých pustinách, zwlášstě pak při spádu Wiatky, kdež do welké řeky Kamy wpadá, bydlegj.

Kra-

Kragina Permia.

PErmia welikâ a ſſirokâ kragina, geſt wzdálj od Moſkwy CCL. mil. W nížto geſt mĕſto téhož gmĕna při řece tak řečené Wiſchora/ kteráž X. mil odtud do Kamy řeky wpadá. Obywatelé té kraginy málo o chlebu wĕdj, ani ho vžjwagj / ale krmij ſe maſſem Gelenjm, aginých zwjřat. Razyku zwlásſtnjjho y liter aneb karakterů rozdjlných od Ruſſkých vžjwagj / kteréž gim Sſtĕpán Biſkup (kterýž ge k wjře Kryſtowĕ doſti twrdoſſigné obrátil) wynalezl a wymyſlil / a ten potom w počet ſwatých v Ruſſůw vwedena počten Gednoho pak Biſkupa předka Sſtepánowa, když ge chtĕl na wjru křeſtanſkau obrátiti, Permianſſtj odřeli. A geſſtĕ mnoho geſt mezy njmi Modlářů

dlářů zpohaněných / kteřjž w lesých a w pustinách onde y onde bydlegj. W zymě na sanjch po sněhu se wozý-wagj / zapřáhnauce psy neb bjlé geleny / kterýchž kto[u] mjsto howad giných vžjwagj. Pěšj pak na Koslech (gakž na mnoha mjstech po Ruské zemi ten obyčeg gě) welmi hladce po sněhu běžj a řjkagj gim Nárty od nártů. Gsau pak dessticky gakésy obdlauženj na spůsob podsswu / tř nebo čtyř loktůw zděl / kteréžto na nohy obugjce a postrkugjce se bidlem, na koncy sspičatě železem okowaným, welmi prudce se ženau / že žádný kůň y neyhbitěgssj gich nevhonij / neb koni na překážku gest w běhu twrdost a drsnatost sněhu, wrchowé, a giné podobné těm wěcy. Kteřj pak na Nártech se wozý přes wrchy, pařezy y gámy snadně přegjžděgj / a tjm spůsobem wsseli-

gakau zwěř chytáwagj, a ſſipy poſtře lugj. S tau kraginau Králowſtwj Tumen mezuge, přináležegicý pod zprávu Knjžete Tatarſkého.

O Kragině Sibiorſké.

KRagina tato ležj při řece Kama mezy kraginami Permia a Wiatta: nenj w nj zhola žádného města ani zámku. W té kragině Jaiczk znamenitá řeka ſwůg začátek béře/ a teče mimo pauſſtě Tatarſké/ do moře Kaſpianſkého wpadá. Obywatelé gegi vžjwagj ſwé wlaſtnj řeči / o chlebu nic newědj / ale zwřecým maſem ſe živj. Kupectwj ſwá w kožech Aſpreolůw (neb v nich neyznamenitěgſſj ſe nacházegj) prowodj / a těmi také trybůt welikému knjžeti Moſkewſkému platj a dáwagj. Ta země takměř wſſecka leſůw a bahniſſť plná geſt/

gest / a pro bliskost Tatarům, prawj
žeby nawětssjm dsle byla spussstěná.

O Kragině Juhrutské.

HVgra aneb Juhra země gegšž obywatelé Uhři aneb Jugřicy slowau, ležj při moři půlnočnjm: z kteréž někdy Uhři donucenj gsauce welikau nevrodnosti, wyssli / a Pannonij opanowali, a w nj bydleli / prawj že když neyprwé z wlasti swé wyssli, že se podlé gezer Meotských osazowali / a potom do Uher k řece Dunagi se hnuli / a od gména swého Pannony Uharyi, potom pak Vngariam nazwali / a magjce vdatné° wůdce Attylu mnohých a welikých kragin w Azyi y w Europě dobyli a wybogowali. Pročež tim Moskwané welmi se honosý / že někdy poddanj gegich (tak mluwjce) Německé země, Wlaské y

Rzecké wyhubili a zplundrowali/ a že
wſſemu ſwětu hroznj a ſtraſſliwj byli.
Obywatelé té země / cło welikému
Knjžeti Moſkewſkému dáwagj / a
gednoſtegné řeči s Vhry wžjwagj.

O Kragině Petzorſké.

PEtzora geſt panſtwj, welikého Knjžete Moſkewſkého/ ſſiroce a dlauze k ſtraně půlnočnj a wychodnj: meze ſwé až k moři lednému wztahuge. Gména toho doſtala od řeky řečené Petzora / kteráž od poledne tekauc do Moře ledného podlé městečka a hradu řečeného Puſté gezero, ſſeſti ſtokami ſe lege a wpadá. Okolo té řeky gſau hory a ſkály welmi wyſoké a přikré/ kteréž Ruſſácy Ziemnoi Poias, to geſt Pás země nazýwagj / wrchowé těch hor pro wſtawičné wětrowánj puſtj a holj gſau / nemagjce na

sobě

sobě žádné trávy / a od sněhu často se
bělegjce. Roste tam dřjwj Cedro-
we / okolo nichž welmi černj Sobo
lowé se nacházegj / y ptactwo diwoké
drawé welmi rozličné na těch horách
se hnjzdj / zwlásstě pak Sokolowé
bilj k lapánj ginych ptákůw welmi
hbitj / kteřjž odtud až do Moskwy no
ssenj bywagj / a Welikě Knjže Mo-
skewské k mysliwosti gich vžjwá.
A tak w panstwj Moskewskeho Knj-
žete ty hory, gež stařj Riphæos aneb
Hyperboreos montes (na rozdjlnych
mjstech položenj gich wypisugjce)
nazywali, gsau a se nacházegj. Ty
pak hory od vstawičnych sněhů a ledů
se bělegj / a chtěgjcym k nim g ti wel-
mi nepřistupitedlné a hned nemožné
gest. Neb prawj, žeby tak wysoké
bylky / že někteřj od Knjžete Moskew-
skeho k tomu zwoleni gsauce, aby na

gedu z těch hor wessli/ y strawili sedm
náctedni w té cestě/ a wssak žádnym o
byčegem na wrch hory wgiti nemo
hli. Kteříž pak z Moskwy do Petzo
ru giti anebo geti chtěgi/ skrze Ustin
gskau a Dwinskau kraginu přecházegi
ce, wpřjmau cestau do kraginy Per
mitské, kteráž od Moskwy CCL. mil
wzdálj gest, přicházegj/ a odtud ob
wyklegssj a obecnějssj cestau do Pet
zoru se dostáwagj. Obywatelé tě
kraginy welmi sprostnj gsau/ gazyku
swého zwlásstnjho wžiwagj. Chle
ba w té kragině nemagj. Před létem
Páně M. D. XVIII. Křest swatý po
dle obyčege a spůsobu národu Ruské
přigali. Kůže z rozličných zwjřátek
welikému Knjžeti Moskewskému w
tr, bůtu platj. Při břehu řeky Pet
zora gest městečko a zámek gménem
Pusté gezero/ za nimž potom při bře
hu

hu welikého moře Oceanského k půl-
nocy, welmi rozličnj a mnozý gsau ná
rodowé/a obecně nazýwagj se od Ru
ssákůSamogezd, Samogedcy/totiž
sami sebe gedaucý. Ti národowé do
Moskwy nepřicházegj / nebo obco-
wánj a společnosti s ginými lidmi
wsseligak se wystřjhagj. Ptactwa
a wsseligaké zwěři nad mjru dostatek
magj/ gako Sobolů, Bobrů, Pope
lic, bjlých Nedwědů, Wlků, Zagiců a
k těm podobných zwjřat. Nad to
w moři Oceanském, podlé něhož oni
bydlegj ryby rozličné, a koňowé moř-
sstj gim k wzjwánj se plodj. W tom
moři prawj, žeby měli býti rozličnj
a welicý žiwočichowé/ mezy ginými
pak něgaky žiwočich aneb sselma tak
welikágako wůl / kterež Moskwané
Mors řjkagj. Bydlj pak ta sselma
někdy na zemi, někdy na moři/a welmi

hrozné a strasslivé wydáwá twánj. Nohy kratké má kupodobenstwj bobra/prsy wysoké a sstroké/ zuby wrchnj wyssedlé a dlauhé. Když pak z moře wychází za tau přjčinau, aby sobě nějakau laupež vhonila/tedy zubami kteréž welmi dlauhé má, chytjc se skály a wisýc nad Mořem na wrch hory wstupuge/ potom zadnj nohy spogugjc, s zuby welmi hbitě zase dolů skáče a wálj se/ a wssecko což se gi namate hubj, dáwá a zžjrá / někdy přes deset y wjce mil / a potom zase do moře se nawracuge/a začasté obywatelé na wrssjch těch hor bydlegjcý, kamenjm na ni házegjce a sstupy střjlegjce, na horu gj wgjti nedopaussťegj / a tim spuosobem často bywá zamordowána. Z zubůw pak té sselmy Mossťwané, Turcy, Tataři rukowěti k dýkám, a k nožům střenky děláwagj / y

druhdy

druhdy lepſſich k ſſawljm ſkrownégſſim vžjwagj / a pro ſamé tolikó zuby gi kupugj/nebo ſobě gich Turcy a Tatařidraze wážj/ a draho ge prodáwagj. Při též řece Petzora, geſt městečko a zámek Papinowgorod řečené/ obywatelé geho ſlowau Papini / a magj rozdjlnau řeč od Ruské/a trybůt Knjžeti Moſkewſkému dáwagj.

O Kragině Obdorské.

TA kragina gméno swé wzala od řeky, kteráž mimo ni teče, řečené Obda, a ta z gezera nějakého welikého Katajſſko řečeného wychází / od wýchodu k půlnocy teče a ſſeſti prameny do Oceanſkého Moře půlnočnjho wpadá. Při městečku pak řečeném Obda, geſt tak welice ſſiroká / že do ſſeſtnácti mil Polſkych, oſmdeſáti pak werſſtů na ſſjř ſe rozlewá: a ſot-

Ev wa

wa wedwau dnech y s rozwinutými plachtami a dobrými wětry z řeplau ti se může. A tak má w sobě ryb mno° že plawcům se mezy wesla trau, a za- wazugj. Při té také řece obýwagj lidé řečenj Wohulicy a Juhrisscy : Mnoho se tam a rozličné zwěři lapá/ kterauž se té kraginy obywatelé (nebo chleba nemagj a o něm nic newědj) žiwj a krmj/ a w trybûtu kûže Mo- skewskému Knjžeti dáwagj.

O Modle řečené Zlatá Baba.

W kragině té Obdorské při řece Obdě, gest nějaká welmi sta- rá Modla z kamene wytesaná/ kteréž Moskwanowé Zolotá Baba, to gest zlatá Baba říkagj. Gest pak wyte- saná kupodobenstwj staré ženy, držj cý nemluwňátko na lůnu / a druhé ne mluwně podlé sebe magjcý / o němž

prawj

prawj, žeby wnuk gegj býti mělo.
Ten obraz od Obdorských Juhrisstů
a Wohulisstů a giných okolnjch ná-
rodů poctau na Boha přjslusseg cý se
cj/ neydražssj a neyznamenitěgssj kůže
Sobolowe gemu obětugj/ spolu s gi
ných zwjřat kožemi/ take geleny ney-
lepssj k oběti mu dáwagj a bigj/ a kr-
wj gegich vsta, oči, y giné audy tě mo
dly pomazugj. Wnitřnj pak wěcy
aneb droby Obětnjcy neb kněžj syro-
wé gedj/ a mezy obětowánjm Kněz
od modly radu béře/ coby obywa-
telé těch kragin činiti a kam se obrátiti
měli. Ta pak modla (což kupodiwe
nj gest) radjcým se a tjžjcým gistě od
powědi dáwá/ y wěcy budaucý před
powjdá. Také y to prawj/ žeby na
horách nedaleko od té modly, měli ně
gacý hlasowé, řwánj a gekot slyssáni
bývati/ a že pozorně gako na traubu

aneb

aneb na roh vstawičně zwuk wydáwagj. O tom giná̋č ſinyſl ti nemohu než že náſtrogowé negacy od ſtarodáwna tam pozůſtawení gſau / aneb negacy žlábkowé a průduchowé od přirozenj tak ſpůſobeni / kteřjžto wánjm wětrů vſtawičnym, zwuk a gekot neb hřmot wydáwagj.

Po těch giný národ při řece Obdě na lewau ſtranu ſe vchýljc nachází zegj / ſlowau Calami, a na puſtinách obydlj ſwá magj / y Moſkewſkému Knjžeti pod trybůt náležegj.

Pod řekau Obdau a Zlatau Babau gſau mnohé a znamenité řeky / Yrtiſche, Bereſwa, Soſa, Tachnim Danadim, a giné mnohé / z wrchowiſtě a hor, kterež Pás země ſlowau, wycházegj. Prawj také, žeby obywatelé při těchto řekách až do Zlaté Baby a moře půlnočnjho, měli welikému

kému Knjžeti Moskewskému Trybůt dáwati.

O Kragině Kondora.

KRagina ta leží při moři Oceanském půlnočnjm / a mezuge s kraginau Obdorskau / wssecka téměř lesy a řekami obkljčená gest. Obywatelé gegj swého wlastnjho gazyka wjwagj / a obraz Zlaté Baby s Obdorskými ctj, a gemu se modlj / masem zwjřat gichž w welikě rozličnosti hognost magj se krmj / a rozličné kůže Moskewskému Knjžeti w Trybůtu dáwagj. Ta země zhola žádných zámků ani wsý nemá. Té kraginy Wywodau Moskewské knjže se pisse.

O Kragině Lukomorské.

ZEmě Lukomořská podlé moře půlnočnjho ssiroce se roztahuge / a obyw-

bywatelé gegj nemagjce žádných domůw, w lesých a na polich bydlegj/ s tau zemj mezug národowé Grutinstj a Serponowtzi od zámku Grustjna až k gezeru Kataijsko bydlicy/ kdež řeka giž dotčená Obda swůg začátek má. Od toho gezera lidé černj/ nevměgicý obecné řeči k zámku Grustyně přicházegj/ přinássegjce s sebau rozmanitá kupectwj/ zwlásstě pak Perly, drahe kamenj/ kteréž od nich Grustinsstj a Serponowcy za giné wěcy wyměňugjce dostáwagj. Ti pak národowé Lukomořsstj, Grustincy a Serponowcy a kteřjžkoli pod řekau Obdau a gezerem Kataijsko řečeném a při řece Sósa, Bereswa, Danadim a Tahymin bydlegj až k welikému moři Oceanu ledowatému, ti wssickni welikému Knjžeti Moskewské daň a trybůt dáwagj. Dále o něgakých lidech

lidech Lukomořských welmi nepodobne wěcy wyprawugj / žeby oni každého roku XXVII dne měsýce Listopadu gako wlasstowice a žáby, pro welikau wkrutnost zymy, mřjti měli / a potom zase z gara XXIIII. dne Dubna že okřjwagj, a ožiwugj. Tito tim spůsobem handle a kupectwj swá s Kruſtincy a s Serponowcy, s lidmi od sebe blizkými a sausedy prowozugj když cýtj, že gim budaucý smrt nastáwá / tehdy na gistých mjſtech, swých wěcy kupeckých zanechágwagj / k nimž Kruſtincy a Serponowcy swé w rowné wáze a ceně přikládagj a opatrugj. Oni pak obživauce, takowá kupectwj od nich, gestliže se gim spraweduiwý ffreymark widěti bude, mjſto swého wezmau: pakli se gim nezdá spraweduiwé, tedy zase odnich swé wěcy berau a odnáſſegj / a za tau přj-

činau

činau newole a wálky mezy nimi často pocházegj. Z hor Lukomořských řeka weliká řečená Kossin původ a začátek swůg má, a teče mimo Lukomoř až do welikė řeky Tahmin wpadá.

W tė řece Tahmin chtėgj tomu, žeby se nėgakė ryby rodily, ktereż k člowėku hlawau, očima, nosem, wsty, rukama y nohama podobnė gsau / ale nėmė a nemagjcý žádnėho hlasu. K tomu prawj, že za tau řekau bydlegj lidė gako nėgakė přissery a potwory, a nėkteřj z nich že chlupy welikými gako giná zwěř obrostli / ginj s psými hlawami w geskynjch a děrách podzemj se krygj.

O Kraginė Loppia řečenė.

ZA Lukomořskau zemj blizko k mo ři Oceanu Ledowatému / nacházegj se lidė ktereżż slowau Loppi / welmi diwocý a nezwedenj, w pustinách a

ſých bydlegjcý. Ti nikdeż giſtého
ſwého ſýdla nemagj / ale wytráwjce
na gednom miſtě Ryby a Zwěř (nebo
chleba tam nemagj a oněm nic newědj)
hned ſe na giné ſtěhugi. Baudy ſwé
w kterýchž přebýwagj, přikrýwagj
kůrami z ſtromů / aneb drnem: ſſat-
ſtwa z rozličných zwjřecých kožj gako
Sobolowých, Popeličůch, Welry-
bowých, a těm podobných weſměs v-
žjwagj / a ten gegich krog a oděw ča-
ſem do Moſkwy od Kupců přináſſjn
bývá. Dělagj ſobě také y čepice y
poctiwice z kožj gelenjch. W try-
bůtu pak welikému Knjžeti Moſkew-
ſkému kůže a ryby dáwagj / nebo gich
doſtatek magj. Swé obzwláſſtnj
řeči vžjwagj / kteréž ginj nerozumě-
gj / pročež v přeſpolnjch rownně gako
němj gſau. Wſſyckni pak wýbornj
ſtřelcy gſau: nebo když ně gaké zname-

nité a obzwlásstnj zwjře w lowu gim se natressti, tehdy (aby kůži nerssko-dili) střjlegjce k nosu a k očjm, ge za-bigegj. Zymnýho času po sněhu na Nártjch aneb lopatkách se wozýce, zwěř lowij a stijhagij / dohonijce se, ssijpy ge prostřelugj / kupce z daleckých kragin, za přijčinau handlů, k nim přicházegijcý, rádi přigijmagij a ctij gak mohau / y w baudách a chalupách s manželkami swými zanechávagj / a sami zatim na low gedau / a nawrátjce se do do" nagdauliženy swé z přjtomno-sti hostj a seznámenj s nimi, rozwese-lené a dobré mysli / tehdy ty přespolnj lidi a kupce welmi darugij: Pakli gi-náč, y hned ty kupce vplundragijce, wen wystrkugij / a od sebe wyhánějj. Mince a peněz žádných nemagj: ale wewsseligakých wěcech s přespolnj-mi kupcy ssreymarku a směny vžjwagj

za ka-

za kacyné hrubé a chlupaté ſukno, též za ſekery, gehly, kžýce, nože, a nádoby picý, zrcadla a těm podobné wěcy rozličné kůže zwířecý kupcům dáwagý. Kragina w kteréž přebýwagý, geſt náramně ſtudená / giſtý to, žeby tam ſlunce času letnjho, když dnowé gſau neydelſſj za čtyřidceti dnj pořád wſtawičně ſwjtiti mělo, kromě toliko tří hodin nočnjch / w kterýchž ſlunce gako nějákau mrákotau ſe zaſtěňuge / tak že Paprſkowé ge° ſpatřjni býti nemohau / a ti kteříž gaké díſlo před ſebau magj, zanechati ho muſegj.

W těch ſtranách prawj žeby měli býti hory welmi wyſoké / kteréž kupodobenſtwj hory Aethny w Sycylý, bez přeſtánj oheň z ſebe wymjtagj a hořj / na nichžto žiwočichowé, genž ſlowau *Salamandræ* nápodobné k Geſſtěrkám, ſe plodý / a w ohni neginak, než gako

ryby v wodách/žiwé gsau a rostau.
Za Mořem pak Ledowým prawj že gest gakásy kragina gménem Engroneland/ gakoby řekl, neznámá kragina. Ta gakož pro wysoké wrchy, kteřjž wstawičnými Sněhy se bělegj, tak pro wstawičný led a kry, po moři plowagjcý (z čehož nebezpečné tam plawenj gest) oddělená, a odewssý společnosti obcowánj giných národů od cyzená a odmjssená gest/ a za tau přjčinau slowe neznámá. Tim se neywjce Moskwané honosý/ že Knjže gegich y z té neydalssj a téměř neyposledněgssj kraginy Swěta trybůt a daň beře. A ačkoliw to nenj k prawdě podobné: wssak poněkud mjsto se tomu dáti může/ poněwadž giných Knjžat bližssjch nenj/ kteřjžby od nich daně žádali.

A tu giž konec bud wyprawowánjo Kragjnách půlnočnjch, a podlé Mo-

ře le-

ře ledowého ležjcých/ktereż Moskewskému Knjžeti pod Trybůt náležegj: Giž zaše k wypsánj giných Kragin na Poledne a nawýchodu slunce ležjcých as Moskewskau zemj mezugjcých, se nawrátjm.

Národ Ceremisi.

CEremissi, Mordowotes, a Wachines mezy Wiatkau a Wolochdau kraginami, o nichž napřed powědjno, ssyroce a dalece w hustých a welikých lesých, nemagjce žádných domů obýwagj. Obzwlásstnj řeč magj/ a přidržj se Sekty Machometowé/ někteřj také podlé spůsobu Pohanského, žádné známosti o Bohu nemagjce, žiwi gsau. Wssyckni pak obtragj se s zlodějstwjm, laupežj, s čáry, kauzly, a ginými poboňky a čertowými řemesly. Střelby žádné a ssýpůw se

nebogů / zwěřinau a medem, kterehož magj hognost, se krmj. Chléb po-
žýdku gedj. Wssickni pak, gakž muži tak ženy, w běhu welmi rychlj gsau a
střelcy wyborně wycwičenj / luku ni-
kdy z rukau newypaussťegj, a w tom se
tak welmi kochagj / že Synům swým
žádnym spůsobem gjsti nedadj / lečby
prwé znamenj neb cýl sobě wkázaný
z lučisště sstipkami treffili. Řzemesło
a práce gegich wssecka záležj w my-
sliwosti / w lowenj a postřelowánj
stipkami zwěři / gegichž masem se krmj
a kožj odjwagj / a těmi Knjžeti Mo-
skewskému trybůt platj / a wzjjwagj
k tomu Nártů / o nichž sme giž napřed
něco oznámili při wypisowánj země
Permské. A těch wssickni téměř půl-
nočnj Národowé obecně wzjwagj / y
Moskwané a Russowé.

O Ná-

O Národu řečeném Mordwa.

OD dolnýho Nowogrodska, o němž napřed dotčeno / na Wýchod a kupoledni, welicý a znamenitj gsau Lesowé / w nichž Národ neb lid Mordwa řečený podlé znamenité řeky Wolhy w welikém kragině obýwá. Ten národ swého zwlásstnjho gazyku užijwá / onde y onde po wsech bydlij / zemi woře a sedlský obchod prowozuge. Dostatek má medu a kožij drahých, z rozličných zwjřátek. Lidé ti gsau diwocý, twrdj, válečnj, a kaupežnjcy welmi zběhlj / pročež Tatary kteréž blýzko sebe magij, welmi wdatně od swých Končin odhánějj / a na wětssjm djle pěssky chodj / užjwagj obdlauženjch kučisst / a welmi dobře střjleti wměgij / a aby kůži drahé na zwířetě newysskodili / hledj zwjřeti k nosu střj-

leti / a tak geg střelau porážegj. Dj gich Machometské sekty se přidržj / dýl pak w zpohanilé modlosluženosti zůstáwá. Plat roční welikému Knjžeti Moskewskému kožemi rozličných zwjřat odwozugj a dáwagj. Ženy gegich, za přjčinau wětšj ozdoby a okrasy, welmi řemeslně Nehty swé černau barwau malugj / a s odkrytau hlawau prostowlasé wždycky chodij. Těm ginj národowé Ceremisstj přimjsseni gsau / kteřjž pro rozeznánj a rozdjl od Ceremissů půlnočnjch, o nichž napřed dotčeno, slowú Ceremissowé wrchnj aneb hornj od wrchů na nichž bydlegj.

Druhá

Druhá Stránka Knihy této o Náboženstwij Národu Moskewského y giných wssech Russákůw.

HAkž gednau Rusowé Wjru Křestianskau, podlé řádu a obyčege Rzeckého/ Léta od Narozenij Syna Božjho D. CCCC. XLII. přigali/ za času Knéžny Olhy, a Syna gegjho Wolodimjra / dědičného Pána Ruského / w tom náboženstwj až do dnessnijho dne gednosworně a vdatně trwagj. Ačkoliw někteřj z Vrozených a wywýssených Russáků, Polskému Králi poddaných, následugij včenij Lutherianského a Cwinglianského: ale wssecken obecnij Lid a wětssý dýl Panůw y Zemanůw / wjru starodáwnj od Rzeků přigatau, pewně držj. Tak y wssecky kraginy Russie / kteraž

Bjlá slowe, poddané Moskewskému Knjžeti, w Wjře té Křesťanské, kterauž od Ržeků přigali / nepohnutedlně a gednosworně trwagjj. Někdy pak wssý Země Ruské geden *Metropolita* to gest, Arcybiskup býwal / a tak dobře Knjžatům, Moskewskému a Litewskému, gako Králi Polskému podtrybůt a plat náležel / a ten stolicy swau neyprwé měl w Kygowě Ruském hlawnjm městě Litewském: kteráž potom odtud do Wolodimirie, a naposledy do Moskwy přinessená gt.

Že pak Arcybiskup Moskewský wždycky w sedmi letech gednau zemi Ruskau k Litwanům přináležegjcý, za přjčinau wybjránjj peněz nawssěwowal / a wybraw welikau summu peněz, zase preč odgjžděl: Tu wěc Witoldus welikě Knže Litewské bedliwě rozwažuge / a chtěge swým zemjm

mým pomocy / aby se z Pokladůw swých newyprázdnili. Swolaw wssecky Biskupy a Opaty Ruské / podlé zdánj a saudu gegich, Arcybiskupstwj w zemi swé Ruské wyzdwihl / kteréž stolicy swau má w Wilně hlawnjm Městě Litewském, w Kostele Panny Marye kteréž Rusowé Přečistá řjkagj. Ten Arcybiskup řjdko w Wilně přebywá. Nejpředněgssý pak Biskup Wilnenský zprawuge se řádem Cýrkwe Řjmské: Nebo y město Wilno držj se náboženstwj Řjmského / ale dobrá polowice w něm Russákůgest / a wjce se w tom městě Kostelůw Ruských nežli Řjmských spatruge. Dále wssyckni Arcybiskupowé Russtj Aučad swůg a poswěcenj od Patryarchy Konstantynopolitanského přigjmagj / a neyprwé podlé saudu a snessenj wssech Biskupůw, Opatůw

patůw y wſſeho řádu duchownýho Arcybiſkup wolen bývá: Ale giž takowau moc Knjže Moſkewſké naſebe wztáhl / a podlé ſwého zdánj w Moſkwě Arcybiſkupa vſtanowuge.

¶ Ruſowé welmi ſe tim honoſý / žeby geſtě prwé nežli v nich Kněžna Olha a Wolodimýr ſyn gegý panowali, wjru Křeſtianſkau od Swatého Ondřege Apoſtola přigjti měli / o němž Kronyky gegich wyſwědčugj / že z Ržecké země po moři Euxinſkém až k řece Boryſtenes, gegich gazykem Dnepr nazwanau, ſe přeplawil / a odtud do Kygowa těch časů wſſý Ruſké země hlawnjho Města proti wodě že přigel / a tam wſſecku zemi Ruſkau požehnal / a obywatele gegý pokřtil / a znamenj kříže tam wyſtawil.

¶ Kygowa pak předce brał ſe až kupočátkům a pramenům neyprwněgſſým řeky

řeky Borystenes, Dneperſko řečeným a odtud do Nowogrodſka welikého/ a potom po moři Německém plawil ſe aż do Rżjma. Naposledy že w Peloponeſu Rżeckém za krále gmenowaného Aga, pro Krysta vkřižován byl.

Arcy Biſkupowé po wſſem Knjžetſtwj Moskewském toliko dwa gſú: geden w welikém Nowogrodſku/ kterýž má tu přednoſt / že obyčegem naſſých Biſkupůw, může noſyti býlau a dwérohau korunu na hlawě: Druhý geſt w Roſtowě. Biſkupů giných mnoho geſt/ gako Permiſký, Suſdalſký, Twerſký, Kolumnſký, Čžernikowſký, Rheſanſký, Smolenſký, Pleſkowſký ꝛc. Habit a oděw gegich geſt gako giných mnichů, černý/ kromě že někdy hedwábného vžijwagj/ a zwlášſtě pak plášſt černý / kterýž napřed má tři býlé prýmy / kupodobenſtwij

stwj potůčků nerownĕ tekaucých wy-
ssyté, což wyznamenáwá/že z srdce ge-
gich preyssstiti se magij pramenowé
prawého včenj wjry / a swatého ob-
cowánj. Metropolita pak, Arcy-
biskupowé, Biskupowé, Opati, Mni-
ssy, vstawičně od gedenj massa se zdr-
žugj. Wychowánj swé, a giné potře-
by magij z dědin, rolij, a giných po-
stranních přijpadnostij, z prebend a
z almužen. Města, zámkowé y wsse-
liká panstwj swětská gim odňata gsu.
Ale Metropolita země Ruské Králi
Polskému přináležegicý y ginj Biskup-
powé, také wsy a města swá magj.

Opatowé, kterýmž oni *Igono-
mei*, Přeworowé gimž *Archimandri-
te* říkagj / y wssyckni ginj Mnissy pře-
twrdé, a přetěžké Zákony a regule se-
psané sobě a vložené magj / a žádným
spůsobem potěssyti aneb obweseliti se
gim

gim nedopaussti. Wssyckni poddáni gsau rozkazu netoliko Knjžetcý/ale y giných zemanů/mnozý znich z Klásstterů na pausstě odcházegi/ a tã w těsných chalaupkách buďto sami aneb s towarysstwy swými obýwagi/ pokrm z kořenj od stromůw a z rozličných zelin sobě dobýwagj a hledagj.

K wřadu Kněžskému ti toliko se připaussstěgj / kteřjž dlauhý čas při Cýrkwjch slaužili: na Kaplanstwj žádného neswětj / leč má swau Manželku. Pročež se treffuge/ že některý druhdy y ženj se, y na kaplanstwj řjzen bywá. Ale kdožby buďto Pannu obtěžkal, aneb manželku swú w prwnjm sněti prwé porussenau býti seznal/ ten na kaplanstwj řjzen nebywá. Kteréžmu kněžy manželka wmře, ten z Kněžstwi složen býti musý / lečby se dal do Klásstera / a podlé Řeholy žiw byl/

při

při wykonáwánj také služeb Božjch w swém stawu wdowském / gestli čistotně žiw / s ginými cýrkewnjmi služebnjky w kůru přjtomen býti může. Pakli Kněz wdowec, ginau sobě manželku (což gim swobodné včiniti) pogme ten docela powolánj a vřadu kněžské° zbawen bude / a s ginými kněžjmi žádného obecenstwj mjti nemůže.

¶ Žádný Kněz ani Mnich hodin kanownických neříká / lečby měl některého swatého Obraz při sobě / gehož se také žádny, leč s welikau vctiwostj, dotknauti nesmj. Když pak ten obraz kněz mezy lidi nese / rukau geg wysoko wyzdwihuge / a wšickni tudy gdaucý welmi slawně geg ctj, klaněgj se a křjžem znamenáwagj.

¶ Knihy swatého Ewangelium w welikė wážnosti a poctiwosti magj / anuž rukama gich se dotýkagj, lečby prwé

prwé mnohokráte hlawu sklonjce, křjžem se znamenali. Wssickni kněžj z společné zbjrky wyživenj swé magj. Postupugj také gin y domečkú s polemi a lukami / odkudž oni živnosti swými rukami neb skrz služebnjky své gako ginj sedlácy, dobýwagj.

Kněžj Rjmské tupj / proto že se přjsahau zawazugj / že bez manželek Panický a swobodný život w čistotě powedau. Poněwadž Sněm swatý kterýž držán byl w městě Gangra / napsal w čtwrtém Kanonu: Kdož pohrdá knězem podlé zákona manželku magjcým / prawě, že nesluší j z rukau ge° swátosti požjwati / prokletý bud: A týž Sněm dokládá: Každý Kněz a Kaplan, kterýžby swau wlastnj manželku opustil, kněžstwj zbawen bud.

Habitem a oděwem od lidj světských nic se nedělj, toliko že klobauk

okrauhlý černý, gjmž plesse swé přikrywagj nosý. Wlasů dlauhých až na ramena růsti nechágj / wssecky hole, na něž se zpodpjragj při rukowěti nakřiwené magj / a řjkagj gim Posoch.

Rusowé podlé Kalendáře swého mnoho swátkůw Swatých swětj / ale ne na ty dny, gako Rzjmané. Trogice swaté památku swětj druhého dne Letnic, při hodu S°. Ducha / osmého dne po památce S°. Ducha drzj památku wssech Swatých. Swátku pak těla Božjho podlé řádu Rzjmské Cýrkwe neswětj. Neyznamenitěgssj lidé mezy nimi po wykonánj náboženstwj swého, dny swátečnj w pitj a w žrádle trávj. Měssťané a Rzemeslnjcy služebám Božjm přjtomnj bywagj / a po dokonánj gich k swým pracem domácým a řemeslům y wsseligakým obchodům se nawra-

cugj /

cugj / ř;kagjce : Že swětiti a zahálet
náležj na Pány.

¶ Mezy wssemi Swatými ney-
wjce S. Mikuláſſe ſlawj / a neginác
než gako Boha ctj. Neyprednēgſſj
Kostely wegmēnu geho ſtawěgj / a
o geho mnohých diwjch a zázracých
častokrát wyprawugj. Magj také
w počtu swatých zapsané některé Bi-
ſkupy Ržjmské / kterež mezy swatými
ctj. Giné pak, kteřjž po rozdwogenj
gich byli (když se od Ržjmanů oddēli-
li) klnau, a za welké kacýře držj / a od
tržency od Cýrkwe Swaté nazýwa-
gj. Nebo na Snēmu Obecnjm Se-
dném, kterýž držán byl za Papeže A
dryana, prawj, žeby zawřjno bylo /
aby ty wěcy, kterež na předeſſlých sně-
mjch wſtanoweny a zawřjny, na po-
tomnj časy pewně, nepohnutedlně a
wěrně až nawěčnoſt držány byly / a žá

dnému potom pod welikau pokutau a
prokletj, aby se nedopaussstělo giných
sněmů swoláwati/ a na ně gjti. Na
těch pak sedmi prwnjch sněmjch, gi-
stá wěc gě/ že tito Biskupowé Rjm-
sst přjtomni byli/ kteréž Rusowé me-
zy swaté přičjtagj, a za swaté magj
y wyznáwagj, že gsau hodni byli sto-
lice aneb Katedry Swatého Petra/
proto že s nimi smeyssleli. Na prw-
njm sněmu, Papeže Sylwestra, na
druhé Damasa/na třetjm, Celestýna/
na čtwrtém, Lwa/na pátém, Wigilia
na ssestém, Orphania/ na sedmém, A
driana: A kteřjžkoli Sněmowé neb
Concilia po těchto sedmi držána byla
za zlořečené, přewrácené, a hanebně
zffalssowané drží a býti prawj.

Byl něgaký Arcybiskup Ruský
gménem Jsidorus, kterýž stolicy swú
w Kygowě měl/ ten přigel na sněm

Florent-

Florentský/ genž držán byl za Papeže Eugenia, kdež wssecky Cyrkwe Ruské zawrhw / řády Řzecké, s Cyrkwý Řzímskau wgednotu wwedl: potom když se zase do Rus nawrátil / a wěc tu předsewzatau a teměř giž stwrzenau, Rusům přednášssel/a ge z slowa Božjho k gednotě a swornosti w wýře wyučowal/y hned gat byl odnich aze wsseho statku swého oblaupen / a do wězenj těžkeho wwržen.

Doktořj, gichž včenj Rusowé následugj, gsau zegména tito: Basilius Weliký, Gregorius Nazianzenus, a Iohannes Chrysostomus, gehož oni Zlotowstým to gest wystazkatá magjcym nazýwagý. Magý také Řzehoře Papeže Řzímskeho Knihy psané, o ctnostném a mrawném obcowánj. Misse aneb Služby Božj konagj se wnich gazykem Slowanským y pjsně

některé řeckým gazykem druhdy se zpj
wag / Epistoly Swaté a Ewange-
lium, aby tim lepe od lidu slyssány by
ly, v prostřed Kostela před kůrem po
zornym hlasem přjstog/cýmu ludu se
čtau. Kazatelů žádnych nemagj/
dosti býti prawjce/když lid přjtomen
gest služebám Božjm a mssi, a slowa
Ewangelium a Epistoly swaté od
Kněze gazykem swým čtená slyssi/ a
welmi přjssně zbraňugj wswých Cýr-
kwjch kázati/ nebo prawj že tim spů-
sobem rozličných bludů a kacýřských
smyslůw o wjře, a nesworného včenj
budau se mocy wywarowati/ kterež
z kázanj, z subtylnych důwodů a pod
wodnych otázek se rodj a pocházegj.

Chleb k obětowánj aneb posluhowánj timto spůsobem poswěcugj:
Geden znich připrawený chléb kupo-
sluhowánj na mysse, postawě gi na

hlawu

hlawu, skrz menssj bránu Sakřisstij wycházege nese / druhý pak přikrytý Kalich plný wjna. Ginj pak kapla= né aneb Kněžj obrazy swatých, Petra Pawla, Mikulásse, Michala Archan gela s welikým křiké a nábožensstwjm přisstogjcýho lidu, před nimi nesau. Někteřj z okolo stogjcých wolagj gazykem swým, Pane smilug se: gi= nj hlawu o zem bigj / podlé obyčege Pohanského / ginj klaněgjce se a schy= lugjce, křižugj. A naposledy s weli= kau wážnostj a náboženstwjm ta zna= menj a obrazy nessené ctj. Potom od budauce takowé processý, Kněžj skr= ze prostředněj bránu do kůru wcházegj a mssi konagj. A kdyžkoliw se křižu= gj, dělagj to prawau rukau / a ney= prwé čelo, potom prsy, zatim pra= wau stranu prsů, a naposledy lewau na spůsob kříže znamenáwagj, a puňk=

ky dělagj. Kdoby se pak giná̋ce křižowal / tomu gako Kacýři domlauwagj.

Chlubj se Rusowé / že oni sami s Rže̋ky prawj Křesťané sau / Ržjmany pak a giné wssecky Křesťany potupugj, a klnau / gako pobě̋hlce od prwotnj Cýrkwe / a přestupnjky sedmi swatých Sněmů.

Swátosti křtu s Russáky timto spůsobem wjwagj: když se djtě narodj / hned po Kně̋ze possljj Teh přigda, přededwe̋rmi toho pokoge, kdež sestinedělka ležj, gisté swé modlitby řjká / a dada nemluwně̋ti gmé̋no domů se nawracuge. Potom to djtě do Kostela nesau, a tímto spůsobem křtj / potopj ge v wodě, a křižmem, kteréž v welký Pátek ten týden před Welikau nocý poswěceno, maží, a potom Mirrau / za tim Kně̋z djtěti

djtěti wlásky odstřihá / a obale ge do wosku na zwlásstnj mjsto w Kostele położj. Soli pak slin a bláta, obyčegem Ržimským při křtu nevžjwagj wodu kterauž se křtj pro gednokaždé djtě obzwlásstně swětj/ a hned pokřtu do gámy ktomu připrawené wylewagj. Kmotrowé toho djtěte, kolikrát koli tázáni bywagj na místě djtěte, odřikáli se Diábla / odpowjdagjce, tolikrát na zem pligj.

Swátost potwrzenj aneb Biřmowánj, welmi w nenáwisti magj/ a tim důwodem že daremné, nevžitečné a potupné gest, toho potwrzugj/ že takměř na wsech sněmjch powědjno gest/ a zwlásstě pak na Nycenském. Wyznáwám geden křest na odpusstěnj hřjchůw: a ponéwadž geden gest křest, gedno také Křižmo, a gedna a táž moc kněze a Biskupa při posluho-

wánj swátostmi, býti prawj. Rzekowé a Rusowé tomu mjsta nedáwagj/aby měl býti gaký po smrti očistec: Ale prawj, že geden každý podlé skutkú swých má sobě po smrti mjsto připrawené a vkázané / kdežby posledního dne saudného čekal: Pobožnj zagistě že s Angely dobrými w gasných a rozkossných mjstech, w zeleném a weselém Rági, odpočjwagj: Bezbožnj pak w mjstech temných, hroznych, černých a osmáhlých ppastech, s Angely zlými a strassliwými obydlj magj očekáwagjce dne saudného. Ty pak dusse, kteréž w mjstech rozkossných a swětlých s pokognými a dobrými Angely obýwagj wědj / že milosti Božj budaucně dogdau/ proteč vstawičně žádagj, aby Saudný den byl. Giné dusse naproti tomu, kteréž w hlubokých mrákotách a propastech pohřžené

žené gsau, cýti to dobře / že gim nastáwá odsauzenj a hrozné muky.
A že dusse po smrti, ani do nebe ani do pekla se nedostáwagj, twrdj to neywjce timto: na kohoby se to powědě-nj Krystowo w poslednj den wztahowati mělo / podte požehnanj Otce mé°, wládněte Králowstwjm wám připrawenýmzč. Gestliže prwé wssickni wnebi gsú, třebali gich tam wwoditi. A naproti tomu proč má řjcý, Gděte zlořečenj do ohně wičného/ gsauli giž prwé w pekle zatracency pohřiženi. A tomu wěřiti nemohau/ aby dusse od těla oddělená, pokutám gakým poddána býti měla. Poněwadž dusse spolu s tělem hřjchy se pošskwrnila / také že spolu s tělem za to trpěti a pokutu nesti má. Čžehož gá Theologům k rozwáženj bedliwému podáwám.

Za-

Za mrtwé pak modlj se a mſſe ſlauž̃j/protože domnjwagj ſe, že přjmluwami ſwými duſſem gich ſnesytedlněgſſj mſto vproſý/ kdežby lehčegi poſledn,ho dne očekáwati mohly. Nýbrž když něgakýznamenitýčlowěk vmře, tehdy Arcybiſkup neb Biſkup napiſſe liſt k ſwatému Petrowi/ a podpiſſe ſe ſwau wlaſtnj rukau, a pečetj zapečetě/ wložj tomu vmrlému na prſy/ chwálu a ſwědectwj gemu dáwage/ že geſt ctně a chwalitebně na ſwětě žiw byl. A aby ſnázegi po dokonánj dne ſaudného w nebe puſſtěn, a za aud prawé Křeſtanſké Cýrkwe poznán býti mohl/ y ginſtěžſepod piſugj. Mimo to hlaupý lid ſedlſký při pohřbu rozličných a zbytečných Ceremonij, řádů a obyčegůw vžjwá. Pohřbowé gegich ſau w leſých a po pol,ch/ kteréž přjkopy welkými na

wožugj

wožugj a zdmi ohražugj / a kříž na wrchu hrobu ſtawěgj. Mjſt pro pochowanj mrtwých lidj neposwěcugj prawjce, že tělo lidj pokřtěných a swátostmi Kryſtowými poswěcených, země ſe poswěcuge a ne zemj těla.

Wyznáwagj také / že Duch S. od Otce toliko a ne od Syna pocházý a Řjmany řjkagjcý, Wěřjm w Ducha ſwatého, kteryž od Otce y Syna pocházý, potupugj / a prawj ge býti podobné kacýřům Macedonianſkým a Aryanſkým. Za tau přjčinau, žeby dwa počátky, dwě wůle z Ducha S° a dwě mocnosti wywozowali / a cti Ducha S°. wtrhali: nerozumějjce tomu, že gedna gest Božſká wůle moc, ſláwa, y čeſtj a tak podlé sněmu Nycenſkého, kteryž držán byl proti Aryowi a podlé Konſtantynopolitanſké° sně° proti Macedoniowi, řjkagj, Wěřjm

tjm w Boha Otce, y Syna y Ducha Swatého, Boha prawého a obžiwugjcýho, od Otce pocházegjcýho/ kterýž s Otcem y s Synem spolu ctěn a slawen býti má.

O Postu Ruském / a gaký spůsob při něm zachowáwagjj.

KWsowé postem, gako y giným wssemi Ceremoniemi, od Rjžjmanůw se dělj / a magj welké čtyři posty, w kterýchž se od Massa zdržugj. Neyprwé w Postě přes celých sedm neděljmassa negedj. W neyprwnějssj pak teyden, gemuž my konec Massopustu říkáme, oni mlječných a mastných pokrmů wžjwagj / a ten teyden Maslný nazýwagj. Giných celých sedm tehodnů, až do Welikéno cy, zdržugj se také y od ryb/ přestáwagjce na zelj, kosstáljch, řetkwi a hubách

Někteřj

Někteřj pak náboženſſj, w ſamy toliko dni Nedělnj a ſobotnj (na kteréž prawj, že geſt hřjch ſe poſtiti) pokrmů vžjwagj / ginych pak dnů zdržugj ſe odewſſech gjdel, kromě že okolo poledne kauſek chleba pro poſylněnj ſnědj. Ginj w Nedělnj dny, w auterý, wečtwrtek, a w ſobotu vžjwagj pokrmů wařenych / ginych pak dnů přeſtáwagj na kuſu chleba s kwaſſenau wodau / a tak celý den hlad trpj.

Po druhé poſtj ſe w témž dni po ſwatém Duſſe, až do památky ſwatých Petra a Pawla Apoſtolůw Páně / a nazýwagj ten půſt S° Petra.

Potřetj od prwnjho dne Měſýce Srpna, až do památky na Nebewzetj Panny Marye poſtem ſe trápj.

Po čtwrté w Adwent Páně za ſſeſt nedělj maſſa, ani s másſlem negedj a ſlowe ten půſt S° Filipa: neb ſe počjná

čjná podlé Kalendáře Ruského ode-
dne S° Filipa. Každého dne sobo-
tn ho (wymjnjce časy postnj) mas-
so gedjtale w středu a w pátek prawj,
že gé welikým hřjch masso gjsti/ a wssak
kdyby se wstředu neb w pátek, swátek
Swatého Petra a Pawla, aneb na
Nebe wzetj Panny Marye tressil/
tehdy kdoby na ten den massa negedl,
žeby zhřessil/ a za tau přjčinau Rž-
many welmi sstraffugj a potupugj/
dowozugjce toho Klimentem Pape-
žem Ržjmským/ kterýž takto mezy
Statuty Apossstolskými w Kanonu
LXIIII. prawj. Kdyby kněz který
aneb duchownj člowěk w den sobo-
tnj neb nedělnj nalezen byl, že se postj/
wymjnjce gistý čas postů wednech
sobotnjch, od Cýrkwe vložených/ ať
gest kněžstwj zbawen, gestliže by pak
swětský člowěk byl, wyobcowán a

od

od Cýrkwe odlaučen býti má. Žádné ho S°. Vigiliam s postem neswěti/ kromě swatého Jana Křtitele/ kteréhož swátek podle wyměřenj kalendáře swého, dwadcáté° dewátého dne Měsýce Srpna pamatugj. Mnissi mimo giný lid těžssj půst musegj trpěti/ a na omočeném w wodě z obilj kusu chleba přes celý den dosti mjti.

O Zpowědi.

KWsowé obyčeg magij okolo welikénocy neywjce se z swých hřjchůw zpowjdati/ a to timto spůsobem. Zpowědnjk s zpowjdagjcým se, stogj w prostřed Kostela, s welikým náboženstwjm a skraussenjm srdce/ obrátjc se wctiwě k obrazu některého swatého: potom zpowjdagjcýmu zpowědnjk podle welikosti hřjcha wložj pokánj/ a obadwa před tim

obrazem nábožně se pokloní / a křižugjce se na čele, na prsých a ramenách s welikým wzdychánjm, zwykłau gim modlitbu řjkagj: Gezu Kryste Synu Boha žiwého, smilug se nad námi. Kteřjž pak se těžkých a wětssých hřjchů dopustili / ti wodau poswěcenau (kterauž při památce křtěnj Božjho, poswětjce celé řeky aneb Gezera, podlé obyčege swého s pilnostj wáží) se obmywagj: a tu wodu, proshlazenj těžkých a sskodliwých hřjchů, přes celý rok w Kostele chowagj. Některým za pokánj posty, krátké a snadné modlitby se wkládagj. Málo gich gest z obecného lidu, gesstoby modlitbu Páně winěli/ a obyčegně řjkáwagj, že Panům a Knězjm, kteřjž nemagj co dělati, potřebj gest modlitbu Páně wnětj. Zpowěd také ačkoli wyměřenau magj: wssak Sedlácy a giný

giný lid obecný prawj/ že ku Pánům toliko přináležj/ a že gim na tom dosti, aby sprostně w Boha Otce, a Syna geho Gežisse Krysta, a Ducha S°. wěřili. Této Modlitby w ečměcy ch zwlásstně wssyckni Rusowé vžjwagj/ Gežissy Kryste Synu Boha živého, smilůg se nad námi.

O Vžjwánij welebné Swátosti Wečeře Páně.

KVsowé Swátosti Wečeře Páně pod obogj spůsobau vžjwagj: giný pak spůsob při nemocných, a giný podlé obyčege přigjmagjcých zachowáwagj. Swátost pro nemocné we Čtwrtek před Welikau nocý poswěcenau, w čisté nádobě přes celý rok chowagj. Když pak má Kněz nemocnému toho podáwati/ tedy málo nětco wijna a wody teplé k tomu

přidá/ a kausku dobře zmočeného nemocnému po lžjcy z kalichu podá. Pakli djtě gest nemocné, tak žeby nemohlo z toho chleba přigjmati/ tehdy wligemu krupěg, čtu wjna poswěceného w kalichu, do vst.

Pro přigjmagjcý pak podlé obyčege, když se msse odslauží, swátosti se poswěcuge/ chleb ten poswátný Kněz na malé kausky rozláme a rozmele/a s wjnem smjsse, přigjmagjcým z kalichu lžjcý podáwá. Nařjzený a vrčitý čas kupřigjmánj swátosti, před Welikaunocý (aneb gindy kdyžby se komu widělo/toliko když se prwé zpowjdá) magj. Děti kterýmž přes sedm let, k swátosti Wečeře Páně připausstěgj, a prawj, že člowěk mage sedm let giž proti Pánu Bohu počjná hřessiti.

K tomu také wssickni Rusowé

vžij-

vžjwagj chleba kwaſſeného / a ne přeſného / gakž w Řžjmſké Cýrkwi obyčeg geſt. A toho tímto důwodem potwrzugj / že židé na památku wyſwobozenj ſwého z Egypta, podlé rozkazu Božjho vžjwali chlebů nekwaſſených. Oni pak gſauce gednau včiněni Křeſtané, že ſau nikdy w porobě a pracech Egyptſkých nebyli: a protož že od takowých Židowſkých chlebů nekwaſſených neb přeſných, y zachowáwánj obřjzky a ſobot gſú oſwobozeni. Nebo geſtližeby kdo z těch wěcý gedné oſtrůhal (podlé ſwědectwj S° Pawla) powinen geſt wſſecken Zákon naplniti: a téhož Apoſtola mluwjcýho přiwozugj, kdež dj: Bratřj, gá zagiſté co ſě wzal ode Pána, to y wydal ſem wám / že Pán w kterau noc zrazen byl, wzal chleba do brořečil atd. Což oni rozumějj o chle-

bu kwaſſeném a ne o přeſném, prawjce že toho času, když Pán wečeřel, ani chleba přeſného, ani Beránka tu nebylo. A toho tímto důwodem potwrzugj/ že gedeného Beránka Židowſkého ſtogečky ſe dálo/ podlé wyměřenj zákona: ten pak ſpůſob při Wečeři Kryſtowě nebyl (gakž Ewangeliſta prawj (když gich ſtolikо dwanácte.

Item/ Y včedlnjk geden odpočjwal na prſych geho za Wečeři zč.

Také kdež Kryſtus prawj, Žádoſtj welikau žádal ſem gjſti tohoto beránka s wámi, tak ſmyſſleg/ že tu neo židowſkém Beránku řekl, kterehož prwé wždycky s Apoſtoly gjdal. Aniž wěřj, aby Pán Kryſtus Apoſtolům nekwaſſeného chleba podati měl/ ale že gim kwaſſeného a obecného chleba podal, poněwadž prawj: Ty chléb kterýž gá dám wám. Tak podo-

bně

bnĕ k Gidássowi, Komuž podám omočeného chleba, tenť gest kteryž mne zradj.

Rżjmany pak vżjwagjcý nekwaſſeného chleba welmi tupj / prawjce, že žjdowſkých obyčegů a Ceremonij oſtřjhagi, a že po Kacýřſtwj Juliana Apolinariſa Laodieſkého, a Pawla Syria Samoſatenſkého, Machometa, Eutichia a Diaſteria kráčegj / kteřjžto na ſſeſtém Sněmu Duchownim neyhorſſj Kacýři, a Ducha dábelſkého plnj byli.

Ženy pak v Rusůw, chleby poſwátné genž Proſkura ſſowau dĕlagj a pekau. Objragj a wolj kte wĕcy ženy letité / kterež giž wjce měſýců promĕn netrpj / obzwlaſſtně pak ženy knĕžſké owdowĕſé tu powinnoſt magj.

O Manželstwj.

Kwsowé toho při stawu Manželském ostřihagj / aby se krewnosti čtwrtého stupně nedotýkali. S welikau těžkostj dopaussti se muži třetj ženu pogiti / a tak saudj, že takowé manželstwj newelmi pořádné gest. Čtwrté pak žádným obyčegem wzýti nedopaussteggj / a hned za nekřesťanskau wěc takowé manželstwj wznáwagj. Kdyby muž mageswau wlastnj manželku, s ginau swobodnau děwkau obcowal / za Cyzoložstwo toho nepočitagi / než kdyby s Manželkau Bližniho swého činiti měl, to cyzoložstwem býti prawj.

Rozwedenj Manželůw časté mezy nimi bywá / wssak s dopusstěnim Biskupůw / kteřiž dáwagi lisstky zapuzenj. Někteřj také z lidu sedlského, kte-

kterýmž pro dalekost cesty nesnadný
přistup gest k Biskupowi, propusstě-
ný takowým spůsobem (podle obyče-
ge pohanského, kterýž od starodáwna
zachowáwagi) konagi: Když žena
a Muž s obogi strany sobě se nelibú /
tehdy wycházegi za Wes na místo,
kdež se tři cesty spolu sbihagi / berau-
ce s sebau Ručnýk / kteryžto rukama
držíce obadwa mezy sebau napoly roz
trhugi / a každý swau polowicy má /
a tudy domnúwagi se, že y manžel-
stwi mezy nimi rozděleno gest: a muž
ženě odkaučené říkáwá, gdi ty tudy /
gá onady se poberu. Ale ten nechwa-
litebný a Pohanský spůsob rozwedeni
a rozlučowánú giž dokonce zkažen a
w nic obrácen gest.

¶ Timto pak řádem mezy Newě-
stau a Ženichem Manželstwi se koná:
Neyprwé postawi stůl v prostřed ko-

stela přikrygj a geg y náležitě ozdobj/ a když Ženich a Newěsta do Kostela wcházegj/ kněz před nimi gda swé wrčité modlitby říká/ potom za Patryarchu swého, za Arcybiskupa, Biskupy, a wssecky duchownj/ za Pána swého, a wssecky Vrozené y za lid obecnj, gegich náboženstwj se přidržegjcý obzwlásstně, Kněz s Kaplanem na hlas se modlj. To když se wykoná, Ženich a Newěsta k stolu připrawenému přistaupj/ a podlé obyčege toho národu, na plátně rozestřeném obadwa nohama stogj. Potom Kněz podlé nařjzegj ptá se gich/ magjli s kým giným slib, čili nemagj/ a promě-ně obaudwau prsteny, sstůlau gim ruce swáže/ za tim Koruny dřewěnné, aneb z lipowé° dřewa wdělané a wůkol malowané, kteréž k té potřebě w Kostele chowagj, gednomu y druhé°

na hla-

na hlawy wſtawugj / ſſka : Położil ſy Pane na hlawu geho Korunu z kamene drahého ſč. a ſſká Ewangelium o Swadbě, ktoraž ſe w Káni Galileyſké ſtala. Naposledy podáwá gim k okuſſenj chleba a wjna poſwěceného / potom ſtůlu (kterauž wjdáne že Knězj na hrdle nosy) Ženich a Newěſta z gedneſtrany akněz z druhéſtrany držjce za Knězem gdau / ktery ta ſlowa ſſká : Obcházegte geg lidé Syonſký / a wzdegte chwálu Bohu neywyſſſjmu / a když tak třikrát obegdau zaſe na miſta swá ſe poſadj. A kněz ſſká Žalm LI. Smilůg ſe nademnau Hoſpodine, podle welikého miloſtdenſtwij ſwého ſč. a pomodlijce ſe za wſſecky Bohu, gakž za duchowny tak y za ſwětſké, z koſtela wycházegj.

O Tažení na Wognu.

Welké Knjže Moskewské, za dlauhý čas welký a znamenitý počet lidu wálečného chowati mů že: A ačkoliw wogákům swým žoldu neplatj: wssak nagjmá gim pole a dědiny pod malý plat/a tim dobrodinjm wogáky k sobě nakloňuge/ a hotowé ge wždycky k službě má. Wsickni pak wogácy popsáni gsú/ a gedenkaždý obzwlásstně před Knjžetě swým Pánem postawiti se musý/ a geden penjz, kterýž gazykem swým, Dengúgmenugj, platjcýz a gedengroš Polský, Knjžeti dáwagj: a když se z wogny wracugj/ gedenkaždý swé penjze zase od Knjžete požádá: zbitých pak wogákú, peněz Knjže za sebú zanechává/a z toho poznáwá, gak mu mno wogákú na wogně zhynulo.

Ze-

¶ Zemané pak wſſickni, Páni a Raddy geho, tak těžkau ſlužebnoſtj gſau obtjženi / že kohožkoli chce při swém dwoře mjti, na wognu, neb w poſelſtwij aby gel / muſý ſe ſám na swůg groš ſtrawowati a to wykonati. Když pak chce některé° znamenité° a wzneſſeného Pána na wognu wyſlati / poſſle k němu poſla s přjſſným poručenjm, aby na wognu bezmeſſkánj gel: a poſel přigda, buď že ho nagde an obědůge, aneb wečerj, neb ſpj, bez meſſkánj mu liſtu dodá / a on přečta, nechá wſſeho / hned ſe do zbroge ſtrogj / w přjtomnoſti poſla na kůň wſedá/a toho dokazuge, že Pána swé° Knjžete rozkazu poſlauchá. A wſſickni ginj, kteřjž s to býti mohau, na swůg groš na wognu gedau a knjžeti ſlauží.

¶ Po wſſech také kraginách wſſudy

dy Knjže Moskewské Syny Zeman-
ské chudšij popsané zegména má / aby
wěděl y počet gich, y kolik který z nich
Koní a služebnjků má / a gednomu
každému skrowný ročnj žold platj /
a ti když potřeba káže, na wognu geti
musegj. Kteřj pak Zemané na swůg
wlastnj náklad bogugj / řjdké odde-
chnutj od válek magj : nebo časté a
téměř wstawičné wogny s Litwany,
Jfflandy, Sswédy, aneb Tatary
Překopskými, aneb s Turky, a s giný-
mi blizkými Národy wedau. Na
Zámky též, kteřjž podlé pustin Tatar-
ských leží, a s Tatary mezugj, genž
slowau Krimstj, Překopstj, a No-
heysstj do dwadcýti y wjce tisýc lidu
každého Roku posýlá. Giný pak
wšickni, gakž z peněz a z žoldu slaužj-
cý, tak y ti, kteřjž milosti od Knjžete
očekáwagj, na wogně sami z swého

stra-

ſtrawowati ſe muſegj. Moſkwané netak nákladně a ſkwoſtně gako v nás na wognu ſe wyprawugj, a ſtrawau opatrugj. Nebo když Zeman aneb Pán wyprawuj ſe w ſſeſti konjch a toliká ſſlužebnjcých/ geden kůň z těch ſſeſtineſe ſſpiži a wſſelikė wěcy k ſtrawě náležeg cý. Berau pak s ſebau předně pytel opichaných krup neb gahel/ potom některý kus ſwinſkeho maſſa, a ſůl w pytlíku: pakli kdo možněgſſí geſt, tedy ſůl ſmiſſenau s pepřem mijwá: a ty wſſecky wěcy s těmi pytlíky na gednoho koně přiwazugj. Mimo to gedenkaždý weze s ſebau Pánwe a hrnce měděnné aneb moſazné/ a truhky k ſedlům přiwazugj/ a když toho potřeba, oheň rozmijtj a hrubý hrnec wody k ohni přiſtawj/ do něhož gednu lžjcy toliko gahel aneb krup wſypj/ a oſoljce dobře wařj. Někdy pak když

někdo znich rozkossněgi chce hodowati/ tehdy do toho hrnce maličký kus swinského masa přiložj/ a na tom gjdle Pán s sesti služebnýky přestáwá: kdyby pak přjlis hladowitý byl/ a to gjdlo wssecko snědl/ služebnjcy druhdy za dwa y za tři dni musegj se posti ti. Mjwagj také mauku z owsa welmi drobně semlenau/ kterež některau lžičku do truhličky plechowé wsypce wodau rozděláwagj, a gedj. Heytmané pak a ginj správcowé wogska stkwostněgi tráwj/ a k gjdlu chudssj Zemany a Pány zwáwagj.

Moskwané před lety čtyřidcýti děl, tučnic, a pěssjho lidu, nikdy prwé nevžjwali: nynj pak často a welmi vměle vžjwagj/ a zpráwné děla y tučnice magj. Naučili se tomu od některých poběhlých Wlachů, Němců, a Litwanů/ a zámků welmi důmyslně a vda-

a vdatně aż kupodiwenij dobýwagj. Polem pak s Poláky a Litwany řjdko se potkáwagj : nebo wždycky od nich poraženi bývagj / a přespolnij samau hbitostj, čerstwostj a vměnjm Moskwany přemáhagj : nebo řjdcý z nich vměgj s bránij zacházeti a se zamjtati kromě některých Panů / a těch gesstě welmi málo. Nemělby sobě žádati žádný z nás s Moskwanem bogowati / kdyby on vměl swé sýly vžjwati / nebby w hrozné geho ruce vpadl : nebo w ramenách, w rukau, y na wsě těle welmi mocnij a sylnj gsau : ale od řemeslného potýkánij přemáhání zacastě bývagj. A gsau tak sylnij, že smějgj se bezewsij brani s vkrutnými a diwokými Medwědy (spolehnauce na swau sýlu) potkati / a vchytjce medwěda za vssi, tak dlauho nim pachtugj, aż ho docela zemdljce na zě porazý.

J Těch-

Těchto pak nástrogůw Wálečných neywijce Moskwané w Bogi vžjwagij: Taulu plného střel aneb sjpů, kučisstě, sekery, dlauhé ssawle, železných cepů neb kulij, dlauhých nožů, kterýchž často místo tulichů požijwagij. Mnozý také magij osstipce, zwlásstě pak pěssij. Gijzdnj některij vžijwagj kopj kratkých rozdilných od Wherských a Polských. Obláčegij se w pancýře dlauhé, a někdy do dwogitých: připjnagj náramky, kabáty / a lebky na hlawách nosý. Koně magj malé, řezané, nekowané/ wzdy a řemenj lehýčké/ sedla též k té wěcy spůsobná a mělká/ aby na wssecky strany bez překážky mohli se obrátiti, a kučisstě natáhnauti/ třmeny krátce zawěssugjce na koni skrčenýma nohama sedj / a nemohau žádného kopj neb sspisu wyseděti. Na wětssjm dijle vžjwagij

bičůw

bičůw, a řjdcý ostruh. Oděw dlauhý aż do kůtků, hedwábjm a wlnau podssýwaný nosý. K stanowissti a leženj ssiroké a prostrann émjsto obiragj / ktereż by bylo samo od sebe opatřené a ohražené. Ohražugj ta mjsta ne wozyj ale trnjm, křowjm a ginými chrastmami ku podobenstwij zdi / předněgssij a zwamenitěgssí Páni stany swé w prostřed rozbgjegj / gině pak množstwj lidu chalupy z chrastin a z křowin sobě dělagj / ginj pak prautj neb wětwowj sheybagjce oblauky dělagj, na spůsob lučisstě / a na wrchu plássti přikrywagj: Koně swé na pastwuženau / za gegichž přjčinau tak ssiroce a daleko od sebe stany rozbjgegj. Kdyż má potýkánj a bitwa gaká býti / tedy welike množstwj trubačůw wzhůru welmi nelibým a nepřjgemným zwukem, neostřjhagjce žádné

consonancy, wtrſkawě traubj/a ten geſt zwyk a obyčeg mezy nimi. Magice s nepřátely bitwu ſwěſti, wjce zakládagj na počtu wogákůw nežli na ſyle gegich/ hledjj na nepřjtele nenadále z daleka, a pozadu wpád včiniti/ ale bitwa polnj řjdko ſe gim kdy dobře zwede. Nebo mnohými a rozličnými hraněmi wjce ſe obtěžugj, nežli opatrugj. Ginj pak přeſpolnj gich nepřátelé, wjce radau, nežli zbrogi a nástrogi přjſſnými s malým počtem lidu s nimi ſe potýkáwagj. Zámků y wſſech ginych pewnoſtij vdatně a newſtupně před nepřátely hránj.

O obyčegich a Mrawich Moſkwanůw.

Národ ten Moſkewſký aneb Ruſký, wjce libuge porobu aneb chlapſtwij / nežli gakau ſwobodu a wolnoſt/

wolnost / a má k tè wěcy gakž sluſſi, na ſebe přiſſného Tyranna, Pána ſwého Knjže Moſkewſké. Nebo wſſickni wesměs, gakéhožkoli powolánij a ſtawu, bezewſſeho wſſetřenj některých předněgſſých oſob, tižkau ſlužebnoſtj ſsauženi gſau / gakž ſe o tom njže při ſkutcých Jana Baſilowic / njžete gegich ſſiřegi dotkne.

Zemané, Páni, Auřednjcy, a wſſickni powýſſenj lidé, y raddy geho / wſſickni ſe Chlapy, to geſt neyzawrženěgſſjmi a neypotupněgſſjmi ſlužebnjky Welikého Knjzete nazýwagj / a ſtatky ſwé wſſecky mohowité y nemohowité, kteréž držj, ne ſwé wlaſtnj, ale Welikého Knjzete býti prawij. Gakž pak Zemanſký ſtaw od Knjzete, tak y Městſký a obecnj lid od Panůw a Zemanůw těžce ſſužowán bývá. Statkowe ſedlſſtj a

Městští dáni gsau Zemanům a Wogákům w laupeži / a sedláky z potupy obecně gmenugi Čzerné lidi aneb křesťany. Sedlácy každého tehodne sšest dnij Panům swým robotugi / sedmý pak den k wlastnj swé prácy a dlu oddaný magi: a neradi dělagi, leč ge prwé dobře Páni gegich wychmelj a ztlukau / a magi sobě od Panůw swých nagatá pole a louky, znichž aurok ročně dáwati, a přitom živiti se musegi. Řemeslnjcy podlé wyměřenij Wrchnosti lacyno dijla swá slacugi / a wěcy vdělané prodáwagi. A když pro nevrodu obilj přistatuge, tehdy řemeslnjcy za nic nestogi: ti welmi malé a chatrné wážnosti sau / tak že celý den se natáhagice a nadělagice sotwa sobě strawu zaslauži a wydělagi. Měšťané také a kupcy, těžkými a nesnesytedlnými daněmi,

platy

platy a bernĕmi wymyſſlenými, obtiżeni gſú: o čemżby tuto dlauho bylo pſáti. Geſtliże Welikė Knjże ſtrze pochlebnjky swé (gichż plno při dwoře má) o nĕgakém kupcy neb mĕſtanu na zlato a ſtŕżbro bohatſſjm zwj / tehdy poručj, aby ſe před nim dal oſobnĕ nagjti / a ſmyſle ſobĕ nĕgakau do nĕho neprawoſt a neſſlechetnoſt dj / Doneſſen geſt k nám twûg neſſlechetný a hanebný aučinek / proczż tĕ gakożto winného a neſſlechetného ztreſceme. Geſtli pak obżalowaný dokládá ſe w tom Pána Boha, że newinnĕ obżalowán / tehdy Welikė Knjże tjżkáwá / Duſſe těch ſwĕdkûw, kteřjż tĕ obżalowali, nechť o tõ wĕdj, a to wymýwagj / mneſe nedotýče Tedy hned bezmeſſkánj pochycen bývá, a tak dlúho prã a bit, dokawadż knjżeti vrčité ſummy penĕż na ſtŕżbře neodečte a neodwede.

J iiij Geſt

Gest pak v Moskwanů to za obyčeg/ že wssecky dlužnjky kterjž sobě od ginych peněz wypůgčili a nemagj odkawad wěřitelům swým zaplatiti, nařjzenjm práwnjm, na mjsto gistė a obecné k tomu wymířené wedau/ a tam ge káží biřicům aneb služebnjkům Rychtářowým bičí a kygmi přesyhnáty a leytka vkrutně, bezewsseho milosrdenstwij, tak dlauho, dokawadž wezmi kde wezmi nezaplatj, a s wěřiteli swými se nevmluwj, mrskati. Pakli se wěřitelům záplatau dostine stane/ tehdy welice a často gsauce vbiti a zkatowáni, wěřitelům podlé welikosti neb malosti dluhu, slaužiti musegj. A na to mjsto wssickni v Knjžete nepráwě obžalowanj, wedeni bywagj / a gestliže možněgssj gsau gakeho koli stawu, tak dlauho biti a mrskáni bywagj / dokawadž vložené a vřičitė

čité ſummy peněz (ačkoliw gi nikdy powinni nebyli) Knížeti nedadij a newyčtau. Nawětſſjm dſle wſſickni magi ſłużebnjky kaupené aneb zagaté/ kteréž mnozý magjce vmřjti na ſmrtedlné poſteli, propauſſtěgj a oſwobozugj: wſſak oni přiwykłſſe w porobě a w ſłużebnoſti, giným Panům za penjze zaſe w manſtwij ſe podrobugj a poddáwagj.

Służebnjcy také wyhoſſtěnij kterjž Panům ſwým z záplaty giſtě ſłauží/ kdyby chtěli nemohau ſe od Panů ſwých odtrhnauti: nebo kdyby který bez wůle Pána ſwého odſſel, od giného Pána přigat w ſłużbu nebýwá/ lečby był od Pána, kterémuž prwé ſłaużił, aneb od přátel za wěrnoſt geho w rukogemſtwij poſtawených ſchwálen.

Otec také má moc Syna ſwého

J v čtyři

čtyřikrát prodati / tak že gednau prodaného, a potom gakýmžkoliwěk spůsobem osswobozeného a wyhoštěného Otcowským práwem, podruhé y potřetij prodati může: počtwrté pak prodada ho giž wjce práwa Otcowské° žádne° nad Synem swým nemá.

Služebnjcy častokrát stěžugij sobě do Panůw swých / že gich dobře neperau: neb za to magj, že se Panům swým neljbj, když gich čistě gako slussj nebigj / a saudj to za znamenj hněwu a nepřjzně / když gim nekagj, nepřimkauwagj a netepau.

A gakož muži od knjžete stjženi gsau welikau služebnostj / tak také ženy gegich gest welmi bjdný a žalostný žiwot: nebo žádné za poctiwau a slechetnau nemagj / leč které zawřená doma zustáwá a nikam wen nechodj. Doma pak wstawičně sedjce plátna

dělagj

dělagi, a niti předau / a w žádné zhoršla ważnosti negsau / žádné mocy nemagi / a wssecky práce domowni gako otrokyně wykonawagi. Welmi sobě také do mužů swých stěžugi, když gich nebigi / prawice že negsau na ně laskawi / za to magice, že biti a láti gest znamenim lásky a milosti. Rzjdko do kostela chodi / a mnohém nečastěgi na hody a dobrau wůli k přátelům odpusstěny bywagi / lečby bezewsseho podezřeni byly / gako neplodné a k těm podobné. Wssak letnjho času w giste dny swátečni, tu wolnost a swobodu, k občerstwenj mysli a k kratochwili prowozowánj magi. Wssecky napořád y s dcerami swými po zelených polich a lukách procházeti se mohau / a vdělagice sobě haupačku z nějakého dřewa aneb prkna, dwě napředa dwě szádu sednauce, gednák nahoru

nahoru gednák dolů se wyzdwihugj a haupagj / aneb přiwáżjce prowaz kedwěma dřewům aneb pařezům, geden konec k gednomu druhý k druhé / wdělagj kolebačku na spůsob půl kola neb krahu a wsednauce na ni zmjtagj sebau sem y tam. Potom některé gisté pjsničky zpjwagj / rukama y nohama pleskagj / a hlawau klátjce, tak se ob eselugj: aneb držjce se za ruce, a podobným spůsobem zpjwagjce, okolo se točj a tancugj. Zachowáwá se pak ten obyčeg, odewssech Russanů wesměs za několik neděl / neywjce okolo památky Swatých Petra a Pawla, Apossolům Páně.

W Moskwě wssecky domy gakż w městě tak y wewsech stawěgj nahoře nad sklepy a Piwnicemi / do nichž po schodjch nahoru se chodj. Ačkoliw pak sýně domownj dosti welké a

ſſiroké magj/ wſſak dwéře v pokogům
a do domů welmi nyzké dělagj / takže
mage tam někdo wgiti, muſý ſe ſehnau
ti a ſkloniti. W gednom každém o-
bydlj aneb domě magj obrázky ſwa-
tých na tabuljch malowané/ a w poc-
tiwěgſſich mjſtech poſtawené: zwlá-
ſſtě pak obraz S°. Mikuláſſe / vmu-
čenj Kryſta Pána/ obraz panny Ma-
rye a S°. Petra/ a těm welikau pocti-
woſt činj. Když pak geden druhého
nawſſtěwuge wegde do dv / ne hned
Pána w něm pozdrawj / ale klobauk
ſegma ohlédá ſe s pilnoſtj na wſſecky
ſtrany/ kdeby obraz byl: kterýž ſpatře
s welikau vctiwoſtij naklonĕ třikrát
hlawy, křižuge ſe též třikrát říkage:
Gezu Kryſte Synu Boha žiwého
ſmilůg ſe nad námi. A potom poda-
dauce ſobě rukau, a pozdrawugjce ſe
weſpolek, gedendruhého obgýmá a

ljbá/

aljbá / a podlé obyčege wlasti gich hlawy často skloňugj. To pak gak mužům tak ženám obyčegné gest / když se segdau, aby se geden druhého ptal na wssecky krewnij a přjbuzné přátely: gak se Otec, Matka, Manželka, Synowé, Bratřj &c. magj / po gednékaždé otázce a odpowědi začasté keywagjce hlawami, sheybagj se / a geden na druhého pilně patřj / sstěstjce, kdo se wjce schyluge a snižuge: a tak tudy vctiwosstj geden druhého předstjhnauti a předchwátiti chce: a host mage z domu wygjti, třikráte křjžem se znamenáwá, prwněgssj slowa řjkage: a tak geden druhého pozdrawě odcházý. Pro dosaženij poctiwosti a chwály diwnych wžjwagi spůsobů ceremonij a zbytečnostj. Nedopaussti se člowěku potřebnému achudému wdomu některého znamenitého Pána na kůň wsednauti a pro-

a progiżdżeti ſe. Welicý a znamenitj Páni a Raddy Knižecý y giní Zemané w domjch swých wżdycky ſe trygi/ a řídko mezy lidi wycházegi / proto aby od lidu obecného mohli w wětſſi wážnoſti a ſſetrnoſti býti/ a žádný z Zemanů do čtwrtého aneb pátého domu pěſſky negde, (čemuž ſe y někteřj Litwané naučili) lečby za nim Koně wedli/ a to ne pro potřebu/ ale za přjčinau ſchlauby a honoſnoſti činj. Zeman, by chudý a nuzný byl, wſſak ſobě za lehkoſt a hanbu pokládá / kdyby měl rukama pracowati a chleba ſobě dobýwati.

¶ Málo který Pán a Auřednjk gě / kteryžby moc měl, zločince neb kdož toho zaſlauží na hrdle treſtati. Nebo wſſech přj a newolj do Moſkwy měſta k welikému Knižeti a raddám geº podáwagj. Pán žádný ſwého poddaného

daného nemůže dáti zmučiti: nebo gakěkoli zločince a sskůdce Knýže sám s swými raddami saudj a orteluge / y na smrt odsuzuge. Chudj lidé řjdký přjstup magj k Knjžeti / než toliko k raddám geho, a to gesstě welmi nesnadný. Pročež chudj, chtěgjli aby gim co k náprawě přiwedeno bylo, a k sprawedlnosti dopomoženo / musegj sobě to kupowati / a radám knjžetcým dobře mazati.

¶ Purgmistr aneb Konsel, kterýž má na sobě powinnost saudce, w každém předněgsjm městě od Welikého Knjžete se wolj / a podlé obyčege Národu toho Okolnjk se gmenuge.

¶ Wsickni oděwůw dlauhých až do kůtků bez sfaldů wžjwagj / zwlásstě pak barwy modré aneb bjlé. Klobauky bjlé sspičaté hladké, z wlny tkané nosý / wsickni téměř bot čerwených

a to

a to krátkých, kteréž gim kolen nepři-
krygj, vžjwagj: podeſſwy gegich na
prſtech tluſtſſj, železnými hřebjčky neb
cwečkami přibigegj, Páni koſſyle v o-
bogku rozličným a proměnným hed-
wábjm wyſſjwané, y zlatem protká-
wané noſý / a gezáponami, perlami,
kamenjm drahým, kuličkami ſtř, br-
nými, aneb moſaznými pozlacenými
ozdobugů. Znamenitěgſſjj a mož-
něgſſj Páni, kříže ſtřjbrné aneb zlaté,
drahým kamenjm wyſazené/ Obecný
pak lid, železné aneb moſazné zawěſſu-
gj na hrdle / a za znamenitau ſwátoſt
gé noſý.

Gedenkaždý w oděwu na ſwůg
ſtaw a powolánj náležitem, z rozka-
zu a wyměřenj Welikého Knjžete a
Pána ſwého chodjj. Nebo lidem
chudým a proſtého rodu a řádu, rau-
cho drahé a nákladné podwelikau po-

kutau nosyti gest zapowědjno. Pakli koho spatřj z rodu njzkeho pěkně a nákladně oděného, hned ho zrádcem a newěrným nazywagj / a kladau ho za podezřelého člowěka, řkauce: O newěrný člowěče, kde sy takowau sukni wzal / že se odjwáš po Pansku (nebo Poláky a Litwany Pány gmenugij) snad ty k nim nesslechetnjče mjnjš vtecy: neb ty nemůžeš sám s takowau sukni býti. Takowý bez messkánj obžalowán a gako podezřelý přjssně trestán bywá. Nebo giný oděw chudým Zemanům, giný Raddám a Panům welikým, giný Městanům, giný robotným lidem a sedlákům, podlé gednoho každého powolánj, slussnosti, stawu, a možnosti, nařjzen gest.

Mezy poklady Knjžetcými gest také mnoho pěkného a drahého ssatstwa, k tě potřebě / když negaký tryumff

umſſ neb wjtězſtwj ſe ſlawj/ aneb když Legát některého Knjžete wjtán bý= wá/ tehdy každému ſwému dworeni= nu Knjže ſſatů těch na čas propůgču= ge, Giný také Zemané magjce geti na hody k přátelům aneb na ſwatbu / buď žeby některého ſwatého ſwátek weliký byl/ tehdy chtěgjce ſe ſlawně a nádherně odjti a ozdobiti / wypůg= čugj ſobě ſſatſtwa z pokladůw Knj= žetcých / podwoljce ſe podlé dlauho= ſti času, giſtý plat za wžjwánj ſſatů dáti: a potom bezewſſj ſſkody, s lich= wau napřed gmenowanau Sſatz= miſtru zaſe ge nawrátiti. Bylaliby málo něco ſukně pokálená/ tehdy ten, kterýž gj wžjwal, podlé ſſacunku mu= ſý gi zaplatiti/ a aby ſe toho na potom nj časy wjce nedopauſſtěl, prán a bit na pamatné bywá. Také když knj= že Moſkewſké k Králi Polſkému;

aneb k ginym přespolnjm Knjžatům, Legáty a Orátory swé posýlá / wssem swým dwořanům, Zemanům, kteřjž s Legáty geti magj, slawného a drahého oděwu, zbroge a k těm podobných okras, z pokladnice a Komory swé, pod wýminkau placenj lichwy zewssého toho, půgčuge. Ustanowen bývá nad těmi wssemi wěcmi zpráwce / kterýž wssecky ty okrasy podlé pořádku, kolikrátžkoli by gim potřeba vkazowala, mezy ně rozděluge / a zase ge od nich přigjmá a schowáwá: Potom nawracugjce se zase z Legátstwj, za vžjwánj těch ssatůw gistau a vrčitau summu peněz neb aurok Knjžeti podlé snessenj dáwagj / a ssaty zase wracugj: gestliže pak kdo ssat sobě propůgčený zmazal aneb zkálel, tedy podělugjce mu kygem, musý geg zaplatiti.

Tento

Tento spůsob v wssech Ruſſůw a Moskwanů se zachowáwá: každého roku nagisté dny mládency, pacholata y mnozý muži ženatj, wen za měſto, neb za wes na prostranné a wyſoké mjſto wycházegj/kdežby mohli ſpatřjni býti/ a tam nějakým ſyptěnjm a křikem (gakž obyčeg toho národu gě) dadauce ſobě znamenj, zbjhagj ſe w hromadu/ a bezewſſech nástrogů zbrognych, zſucha rukama ſe potýkagj bigj a rwau/a perau ſe w ruce, w nohy w hlawu, w břicho, w lůno, a kdo kde může/ až častokráte odtud odpolu mrtwj ſe nawracugj/ ne gedni také tam duſſe nechágwagj. Ten pak ſpůſob takowého potýkánj, prawj, žeby pro tu přjčinu měl naříjzen býti/ aby ſe mládež včila bitj, pránij a wſſeligaké neſnadnoſti a autoky ſnáſſeti/ a gim přiwykati.

Třetj Dijl této Hystorye:

W němž se předkládá prawdiwá správa o welikém a neslýchaném Tyranstwj Welikého Knjžete Moskewského Jana Basyliada.

KRatjčce připomenuwsse položenj Kragin Ruských, Welikému Knjžeti Moskewskému náležegjcých a poddaných: o Náboženstwj, Mrawjch, a obyčegjch, toho Národu též wypsawsse: Gesstě některé wěcy pozůstáwagj k předloženj, o předesslém Knjžeti Moskewském Janowi Basyliadowi / a o geho welikém a neslýchaném tyranstwj. Ale prwé nežli k tě wěcy přistaupjme / nětco krátce o tytuli geho, kterehož vžjwá, dobrotiwému čtenáři, čjmž pohrdati nebude, předložjme.

Od času Rurika prwnjho Welikého

liké Nowogrodye Knjžete / o kteréž giž nahoře oznámeno gest / wšecka teměř Knjžata Ruská žádného giného tytule nevžijwala a nepsala se / nežli že sau Knjžata Wolodimiřská aneb Nowogrodska welikého / aneb Moskewská / a to až do Jana Basylia Welikého, Otce tohoto Knjžete Jana Basyliada / o němž tuto vmyšl mā psáti. Ten zagisté Basylius, když se mu šťastně wedlo a dařilo, a Syn geho po něm tytul a gméno Králowské, a giných mnohých knjžetstwj sobě přiwlastnili a psali se takto:

MY welikỳ Pán, Král a Welikié Knjže wšij Ruské země, Jan Basyliades, Welikié Knjže Woldomiřské, Nowogrodska welikého, Moskewské, Pskowské, Smolenské, Twerské Yugarské, Permiské, Wiatské, Bulgar-

ské: Král Kasanský, Astrahanský/Pán Welikỳ, a Wỳwoda Nowogrodský, a Czernikowský, Rezanský, Wolochdský, Rssowský, Bieloiský, Rostowský, Jaroslawský, Polockỳ, Bielogezerský, Vdorský, Obdorský, Kondymskỳ: Pán Sewerskỳ, Jflandskỳ/a welikých Kragin, na Wýchod, na Poledne, na Půlnoczy, na Západ Pán dědičnỳ, dědic a nápadnik.

Nynỹ pak mnozỳ ho, zwlásstě Němcy, tytulem Cýsaře ctj: a nerozumẽgice Slowanskému slowu Czár, místo Krále Cýsařem ho gmenugj. To pak slowo Czár, Ruským gazykẽ Krále/a Czarstwo Králowstwj wyznamenáwá/a tim gménem Moskwané Knjže swé Králem nazỳwagj. Ginj pak Slowácy, gako Polácy, Czechowé, Litwané ꝛc. ktereijž magj řeč od Rusůw rozdijlnẽgssj, řj-

kagj

kagj Krol, aneb Korol a Král. Tim pak gménem Cžár zato magj, že sám toliko Cýsař se rozumj / odkudž Russowé sami y Moskwané, slyssjce cyzý národy, an tim gménem Cýsaře mjnj / y oni také Knjže swé Cýsařem nazýwati začali / domnjwagjce se důstogněgssj gméno býti Cžár nežli Král / ačkoli rozum geden gest. Ale wewssech duchownjch y swětských Knihách Ruských, Cžár Krále, Kesar Cýsaře wyznamenáwá. Tak y Král Tauricæ Tatar Překopský, Cžár, to gest Král slowe / a wssickni Králowé Tatarssti toho gména vžjwagj, gakžkoli mnozý, neznagjce wlastnosti toho slowa, za to magj / že wssickni Cžárowé gsau Cýsařowé. Někteřj opět Knjže Moskewské nazýwagj Bjlým Cýsařem, zwlásstě pak geho poddanj / to gest Králem aneb Cýsařem

K v Bjlých

Bſlých Ruſſów. Nebo Ruſká země, kteráž Knjžeti Moſkewſkému, gakž nahoře powědjno, poddána geſt, Bſlá ſlowe / ta pak nad kterauž Král Polſký panuge, gmenuge ſe Čzerná. Anebo proto, gakž ſmyſljm, Knjže Moſkewſké ſlowe, Král Bſlý / že obywatelé wſſech kragin geho panſtwj poddaných / na wětſſjm dſle w bſlých ſſatech a klobaucých chodj.

Dále Baſilius Jana Baſyliada Otec, když koli pſal k Papeži Ržjmſkému a k Cýſaři / Jtem k Králům Dennemarſkému a Sſwedſkému / k Miſtru Jfflandſkému a k Turku / obyčegně tytule Králowſkého požjwal. Když pak k Polſkému Králi pſal / nikdy ſe Králem negmenowal / než toliko Welikým Knjžetem. Syn pak geho Jan Baſyliádes y k Králi Polſkému, čehož Otec nedělal, Králowſkého tytule požjwal

žjwal: ale zaše Král Polský nikdá mu
wětšij poctiwosti nečinil / než že ho
Welikým Knižetem gmenowal.

Tento Jan Basyliades Knižě
Moskewské, panstwjm a správau,
kterauž nad swými zeměmi a podda-
nými wede, snadno wšeho světa Po-
tentáty a Mocnáře přewyšuge. Ne-
bo důstognosti swau (aneb raděgi ty-
ranstwjm) kteréhož gak nad Ducho-
wnjmi, tak nad Swětskými, a gaké-
hokoliw powolánij lidmi vžijwá:
podlé wůle swé, swobodně o wšech-
něch, gakž hrdlu tak statku (a žádný
mu se na odpor nepostawuge) vklá-
dá. Jewšech geho rad, žádný nenj
v něho w takowé wážnosti a platno-
sti/aby mu směl w čem odraditi/aneb
w které wěcy neyneprawedliwěgšij
naodpor se postawiti. Naposledy
wšickni, gakž Páni welicý, tak rad-
dy,

dy, a wssecken stáw Rytjřský y Duchownj, zgewně předewssemi wyznáwagj / Wůli Knjžete swého Wůli Božj býti / a cožbykoliw Knjže činil, by pak y zlé a Bláznowské bylo, prawj, že to wssecko z wůle Božj činij. Z té přjčiny také wěřj / že gest Kljčnjkem, a wykonawatelem wůle Božj. Odkudž y to posslo / že když někdy Raddy ge° za nějakau slussnau a hodnau wěc se přimlauwagj / Knjže samo obyčeg má odpowjdati / když se Bohu ljbiti bude / aneb, gestliže Bůh rozkáže, tak včinjm. Tak gestliže o nějaké negisté a pochybné wěcy Moskwanům se otážeš / obecně odpowjdagj, podlé zwyklosti: Bůh wij a Welikė Knjže / aneb Bůh tak chtěl mjti a welikė Knjže.

Při kwasých pak a společných poseděnjch geden druhému připiti ma-

ge /

ge/neyprw zdrawj welikému Knjžeti (prawým gménem ho pogmenuge / a tytul geho wšecken wyřjkage) a prospěchu šťastného wewšem dobrém žádá. Ten obyčeg magj y před obědem, y po obědě činjwati/a Králi swému štěstj winšowati. Geštližeby pak co hanebného a kotrowského Knjže nazkázu wšj obce včinil/oden všech gakoby neyužitečnějšj a neyplatnějšj wěcy působil, chválen bývá. Swagrům a giným přijbuzným swým k swobodnému a wlastnjmu užjwánj, ani zámkůw nedopřjwá a nedopaušťj / ani gim co wěřj: než některé toliko, kteřjž se mu dobře ljbj, podle wůle swé nad zámky a gistými panstwými za správce wystawuge: a potom za přjčinau gakau koli, rozhněwage se na ně, wšecko gim zase gako swé odgjmá a béře.

Z lidu

Z lidu obecného a prostého Zemany, Wywody, Raddy swé podlé wůle a zdánj swého, a žádný mu se na odpor nestawj, dělá a wolj: a zase z Rad, Panů, a Rytjřstwa sedláky a prosté lidi / a pobera gim wssecko, y o Vrozenj ge připrawuge. Tim spůsobem Arcybiskupy, Biskupy, Opaty á Přewory Klássterůw, podlé swého saudu wolj, y skládá z auřadů/a wssecky w těžkau služebnost podrobuge. Gakž o tom wýsse při wypisowánj obyčegůw, mrawůw a spůsobů při wálkách dotčeno gest.

Ale poněwadž ten wssecken národ, Knjžeti Moskewskému poddaný, wětssj zaljbenů má w poddanosti a w otrocké služebnosti, nežli w swobodě/ nemůže se gistotně wěděti, takowéholi sobě Pána a Tyranna žádagj/kterýžby gim w notu treffiti uměl/

k gegich

k gegich obyčegům se přirownal / Bůgnost a wztekłost gegich skrotil. Nebo ten obyčeg na wětssjm djle w těch kraginách se zachowáwá/ že služebnjcy od Panů, a ženy od swých mužů biti a práni za časté gsauce, zato magj/ že gsau na ně Páni a mužj welmi laskawi/ a z welikė milosti že to dělagj: Naproti tomu gestli se přijssně k nim nechowagj, welmi sobě to ztěžugj / že se k nim žádného znamenj lásky neprokazuge: a netoliko služebnjcy, ale také mnozý Zemané, muži wznessenj a Raddy geho, začasté od Knjžete saukromj y wůbec před lidmi, bezewsseho počjtánij sobě toho k hanbě, kygmi biti bywagj: nýbrž chlubj se, že toho času Knjže k nim neywětssý lásky dokázal / a vpráni gsauce Knjžeti děkugjj čkauce / Zdráw Buď a dobře se měg Pane Králi, a Knjže welikė / že

sy

sy mne chlapa a sedláka swého potre-
stati ráčil. Pročež snadně se dowesti
může/ že takowého Pána, kteryžby se
k gegich obyčegům, a žiwotu treffiti
mohl (gako někdy žabám dobře Král
Čžáp se treffowal) mjti žádagj. Ale
toto Moskewské Knjže, Jan Basyli-
ades, z mezý a práw Tyranstwj dale-
ko a nad mjru (podlé saudu sprawe-
dlnosti wykročil/ čjmž netoliko před-
ky swé (kteřjžto podlé obyčege, a na-
wyklosti národu toho činili) přewý-
sil/ ale wssecky giné Tyranny / kteřjž
před Narozenjm, y po narozenj Kry-
stowu byli, až do těchto časů/ gako Ne-
rona, Waleriana, Dionysia, Decia,
Maximina, Juliana, a k těm podobné
Ačkoliw ti častokráte wkrutné a ne-
sslechetné tyranstwj prowozowali /
wssak předce snesytedlněgssj byli: ale
při tomto Knjžeti spatřugeme Ty-
ranstwj

ranstwij k wyprawenij prediwné a takměř nemožné/kterež w krátkém čassu wkrutně a zssemile zpáchal. O němž tuto wypsawsse, gakž samo w sobě gest, dobrotiwému čtenáři k přečtenij dáwáme.

O Počátku Tyranstwj Knijžete Moskewského Jana Basyliada.

LEta M. D. LX. Od Narozenj Syna Božjho/ Jan Basylides welikė Knjže Moskewskė odgaw Litwanům slawný zámek a město Polocko/ že se mu dobře zwedlo a zdařilo, w mysli swé se pozdwjhl/ a welikau wysokomyslnostj a pýchau se nadůl. A předně mysl swau k tomu připogil/ aby ty wěcy, kterež Otec a Děd geho před sebe wzali a začali, k mýstu přiwedl/ totiž, aby wssechněm Knjžatům zámky, panstwj, země a wsse-

ligaká měſta y pewnoſti odgal. A hned odtud začal wſſecky znamenité lidi dobrých a ſtarožitných rodů, kteřjž Tyranſtwj geho naodpor čeleli a nepowolowali, mordowati a plenitt. A neyprwé pak znamenitého Muže Owčinina Demetria gménem (Syna toho Owčinina, kteryž někdy poručnjkem geho byl/a gſa zagat na zámku Starodubu w Wilně hlawnjm Městě Litewſkém v wězenj vmřel) timto ſpůſobem tyranſky a vkrutně zamordowal: pozwal ho pod ſpůſobem přátelſtwj k wečeři/ a tam mezy hodowánjm ſamo Knjže pro zdrawj ſwé gednjm dauſſkem (gakž toho národu obyčeg geſt) gemu Owčininowi, giž dobře podnapilému ſporau a welikau nádobu medu picýho připil/ kteryžto gſa prwé nápogem obtjžený, ani polowice ſplniti nemohl/ pročež

Knjže

Knjže hned wytýkalo mu newpřijmnostj a newěrau/řka: takliž mi Pánu swému wsseho dobrého přeges a žádáš: Takliž mne Knjže a Pána swého milostiwého miluges? Ale kdyžs tuto prozdrawj mé, žádné ani splniti ani připiti nechtěl / gdiž do Sklepu mého, w němž gsau rozličnjj nápogowé/a tam prozdrawj mé někomu připiges. Ten vbohý, gsa giž prwé dosti opilý / a wěře lahodným slowům Knjžecým/ gakoby s nim vpřijmně a laskawě mjnil/ bez meškánj ssel k sklepu s těmi, kteřjž k tomu nařjzeni byli aby ho zamordowali/a tam od nich v krutně zardaussen a zaskrcen. Nazeytřj pak Welike Knjže poslal do domu toho mrtwého (gakoby o tom žádné wědomosti neměl) s tim poručenjm, aby k němu přissel. Manželka pak geho odpowěděla / že manžel

gegj gakž wčeregſſjho dne k Knjžeti k wečeři gel / od tě chwjle gesstě se domů nenawrátil. A tak wěc ta, kde by se giž gmenowaný Demetrius Owčinin poděl, w pochybnosti a na rozmjsſce byla: Přednij pak přjčina ſmrti geho byla tato. Chowal sobě Knjže nějakého mládence gménem Getřicha, Syna nějakého Zemana Bosmana / s kterýmžto Sodomsky proti přirozenj (což hanba a hřjch mluwiti) chlipnost swau prowodil. S tim mládencem gmenowaný Owčinin swadiw se některého dne, w půtce a wádě (gakž bywá) wytýkal mu tim nesslechetným skutkem, řka. Ty w hanebném Sodomářstwj Knjžeti přisluhugeš, a k wůli gsy / gá pak gakož gsem possel z rodu znamenitého / tak od dáwnjch let s předky swými, s welikým prospěchem wsseho

ho Knjžetstwij a wssý obce, y s podě-
kowánijm a pochwalau swých Pa-
nů slaužil gsem, a slaužjm Knjžeti swé-
mu. Pročež mládenec gsa tak od ně-
ho zhaněn a narčen, s pláčem k Knj-
žeti ssel/a na Owčinina že mu ty wěcy
wyčjtal, žalowal. A hned od toho
času Knjže auklady Owčininowi
strogil/ a vsylowal gakby ho z swěta
zklidil/ až y toho dowedl, a wůli swu
wykonal.

Takowými pak tegnými a krade-
nými smrtmi, welmi mnoho zname-
nitých lidj zmordowati a zardausyti
rozkázal/ a žádný mu se na odpor w
tom postawiti, ani proti němu ctknau
ti nesměl/dokawadž sám Arcybiskup,
wwažuge w sebe ty wěcy spolu s Bisku
py, a s Stawem Rytjřským, k němu
přissedsse s njm o to nemluwili/ a netre
stali ho/ dotazugjce se, pročby newin-

 ný lid

ný lid swůg, a muže znamenité / bezewsseho prowinění a zaslauženj mordowal. Gegichžto napomenutjm a předloženijm k tomu přiweden byl / že za půl léta wlidněgssj a krotssi spůsob na sebe wzal. A wssak mezy tim pilně myslil, a o to wsylowal / gakým by spůsobem podobné k swému Tyranstwj skauhy a dwořany, gichžby k dowrssenij a doplněnij wěrutnosti swé wžil, nalezl a k sobě naklonil. Stawěl se tedy, gakoby chtěl Knjžetstwij a Správu z sebe složiti, a ginému gij postaupiti / sám pak do Klásstera mezy Mnichy se dáti / a tam ostatek žiwota swého w náboženstwij a pokogi doweda, Synůw swých na swém mjstě zanechati. A když obecný Sněm o to držán byl, promluwil kupanům a Zemanům swým řka: Hle teď máte dwa Syny má pořádné dě-

dice /

dědice / kteřjž wssecko Králowstwj, panstwj a wládařstwij na sebe wezmau/a ge sprawowati budau: wy pak wssickni posslussenstwij k nim zachowáte / a w sprawowánij y obhagowáuj kragin a zemj těchto, nápomocni gim budete: Pakliby co nesnadného a těžkého přisslo, kemně na radu se vtecte: poněwadž nedaleko od wás w Klásstеře budu. Y obral sobě bez messkánj mjsto sstiroké za městem Moskwau / a hrad na něm prostranný s množstwjm domů stawěti dal / a pewnými zdmi obehnal. Kteryžto dostawěw, y hned neybohatssj důchody a platy ročnj s zámky neylepssjmi zewssého Knjžetstwij, podlé wůle swé a zdánj (pod spůsobem žiwota mnižského (k sobě obzwlásstně obrátil a přiwlastnil. A tak na hradu tom giž dotčeném wssjm dostatkem a wssemi

potřebami opatřen gsa/ gakoby od regimentu a Wládařstwj wpustil, a Synům swým geg odewzdal/ w samotnosti obýwage, weliký zástup lotrowiny a wogákůw, kteřjž při něm stáli, a s njm se w geho nesslechetném wkrutenstwij sgednali, sebral a shromáždil/ na ten konec, aby se k předsewzetj a k wmjněnj swému nawrátiti mohl/ kteréž takowé bylo/ aby wssecky rodu starožitného a slawné°, Pány, a muže znamenité wyhladil/ a hey tmany slawné a wzáctných Rodů, po wssech swých zámcých o žiwot připrawil. Pročež někdy do ssedesáti y wjce z swé roty drábů na konjch s listy, pod spůsobem gakoby ge kupomocy a retuňku wybral/ na některý zámek poslal/ a ti tam tak dlauho byli až na heytmana toho zámku podlé rozkazu knjžecýho nenadále připadli, a zamordugjce

gjce ho na kusy rozsekali. Když pak některé Knjže, neb znamenitého Pána zabil/tehdy ge° wssecky přátely, sswagry, bratřj, a summau wssecken ten rod mordowati a wykořeniti rozkázal. A tak pod zámyslem žiwota Mniš-ské° mnohé, a neyprednějssj rody wyhubil a wyhladil. A potom zase panstwij, gako kdy prwé, vgal a sprawowal.

O hanebném zamordowánj Knjžete Rostowského.

KNjžetstwj Rostowské, o němž gsme nahoře zmijnku včinili / druhorozenému Synu Welikých knjžat Ruských, náležeko a oddáno bylo. To také gako y giná, Welikė Knjže Basylius sobě přiwlastnil a osobil / a podkasaw sobě dědice, malý dsl dů-chodů gim zanechal. Z těch Knjžat

posledný dědic gménem Petr pozůstáwal / a byl Hejtmanem dolnijho Nowogrodska/ktereho Jan Basilowic Knjže Moskewské sewssým rodem geho z Swěta tjmto spůsobem swedl. Wyslal XL. gizdných z swé roty do Nowogrodska dolegssijho / a přikázal gim, aby hlawu Knjžete a zprawce té země setnauce, gemu přinesli. Tehdy napřed gmenowanj gizdnj a wogácy, předessli to Knjže gdaucyho do kostela / a takto k němu promluwili: Pane Rostowský, z rozkazu Welikého Knjžete gsy nynj od nás gat. On pak slysse rozkaz Knjžecý, hůl kterauž w rukau měl, bez messkánj na zem powrhl / dáwage znáti, že včad ten, kterýž měl, od sebe odewzdáwá. Nebo Knjže Moskewské když ně kterému Zemanu wřad nějaký poraučj / dáwámu do ruku hůl / na znamenj žeho

wssi-

wſſickni wewſſem gako Knjžete poſlauchati magij. Komuž pak vřad odgjmán býwá / ten zaſe tu hůl do rukau Knjžete aneb geho mjſtodržjcýho odewzdáwá. Ti tedy Lotraſowé gawſſe to Knjže w Koſtele, zewſſech ſſatůw ho ſwlékli a oblaupili/tak že čiſtowaniti nahý, gak ſe na ſwět narodil ſtál: potom ho na ſmyk aneb na ſaně vkrutně ſwázaně položili, a vkowali/ a odgewſſe s nim na tři mile od Nowogrodſka, zaſtawili ſe v řeky Wolhy. Knjže pak na přjčinu toho ſe dotazuge, řekl / pročby ſtáli: Oni odpowědeli, že chtěgj koně napogiti: ale on proti tomu řekl (gakoby o ſmrti ſwé wěděl) nebudau konj té wody pjti, než gá: wſſak gi nikdy nepřepigi. Tehdy Heytman gegich bez meſſkánj k němu přiſkočiw, ſekerau mu hlawu ſtal/a tělo geho do řeky vwrhl. Když pak

pak hlawa geho Welikému Knijžeti přinessena byla/ y hned rukama a hlawau pohybuge a klátě mluwil: ó hlawo, hlawo, dokudž sy žiwá byla mnoho sy krwe wylila (nebo welmi bogowný byl) a nyni mrtwá též wyleges. a to powěděw, sskřipě zubami, nohau w ni wdeřil/ a do řeky wwrcy rozkázal. Potom wssecken rod geho y přátely, gichž do padesáti osob bylo, wyhladil a zahubil (zbožj gegich do swé komory obrátiw) a slauhy gich předněgssij po čtyřech swázané do wězenij wwrcy rozkázal.

Wssecken tento Národ Moskewský od přirozenj tu powahu má/ že geden na druhého za ledagakaus přičinau sprawedliwě y nesprawedliwě rád žaluge/ a sami mezy sebau rozličně se plundrugj a hanějj: y to někdy bywá/ že geden druhé[v] do domu geho

nějakau

nĕgakau wĕc swau tagnĕ přineſe aneb
vwrže / potom ho winíj z krádeže / a
že mu wĕcy geho vkradł, naříká. Kníže pak rád to ſlyſſí / když geden druhého, proċkoli obžaluge / nebo tak příčinu mijwá / aby obžalowaného zamordował. Na palácu pak aneb na dwoře geho, když Sněm drží / aneb nĕtco ginéº gedná / aneb nĕkoho naſmrt orteluge / hleď każdý, aby ani na hlas a ni tiſſe s towaryſſem swým neſſeptał a nemłuwił, ani ſe neſmál / obličege swéº weſelého nevkazował / nebo hned budeš otázán, proč ſe směgeš ꝛc. Snad nĕtco obmeyſſlijš a puntugeš ſe s nepřátely Knížetcými: protož y hned od zrádcŭ před welikým Knížetem budeš obžalován / a z rozkazu geº, bezewſſeº ſlyſſenj a odwodu newiny, od holomkŭ popaden nakuſy rozſekán / aneb nechage tu hławy do wody vwržen.

O Já-

O Janowi z Piotrowic, Neywyssſſim Wywodowi Moskewſkém/ ktery ſſalesſſně obžalowán/a vkrutně zamordowán.

LEta od Spaſytedlného porodu Panenſkého M. D. LXVIII. Když Král Polſký Zykmund Auguſtus Welikė Knijže Litewſkė, ſewſſi mocý a ſylau Litewſkau na polſch Radoſſkowſkých ležel / chtěge do země Moſkewſkė wpád včiniti: a Welikė Moſkewſkė Knjže toho času w městě Welikoluckém s lidem swým wálečným mezý a končin swých oſtřjhal: Potom pak Král Polſký nic nespůſobiw, a o nic se nepokuſyw, odtrhl: Welikė Knijže Moſkewſkė nawrátil se do města Moſkwy / a tam něgakė ſpuntowánj Panůw a Zemanůw proti sobě nalezl. Zwlásſtě pak něgaký

známe-

znamenitý muž Jan Petrowic nyp-
předněgssj Wywoda, a místodržj-
cý geho w Moskwě, skrze pochlebnj-
ky ffalessně a nepráwě obžalowán /
gakoby se na Knjžetstwj Welikém třel /
a ge na sebe přewesti chtěl. Kteréhož
Knjže y hned, nechtěge ho nigakž w
odwodu newiny geho slyssěti, zewsse-
ho statku geho mohowitého y nemo-
howitého oblaupiti / a samému na-
wognu proti Tatarům táhnauti roz-
kázal. On pak vbohý, gsa zewsseho
oblaupen / neměl žádných k tomu po-
třeb ani koně, na němžby na tu wognu
gel / až mnich nějaký slitowaw se nad
geho bjdau, zapůgčil mu koně / na němž
proti Tatarům, chtěge wykonati roz-
kaz Knjžetcý, sám toliko gel: gesto
nedáwno za nim welikým hauff služe-
bnjkůw chodjwal. Potom nawrá-
tiw se z wogny, hned byl od Knjžete
pohnán

pohnán / a wſſickni Páni y Zemané k giſtému času / aby ſe též w městě Moſkwě dali nagiti, obeſlání. Gmenowaný tedy Jan Petrowic před ſaud pohnán / prwé ſe s manželkau, s dýtkami, s ſſwagry, a s ginými přátely ſmutně rozžehnal / a wěda konečně, že mu ſmrt naſtáwá, poſtawil ſe před Knížetem. Knjže pak ſám odjel ho a oblékl do Raucha Knjžecýho / wſtawil naň Korunu / dal mu ſceptrum y giná Regalia / a poſadil ho na Stolicy aneb Mageſtát k tomu přiſtrogený. A když on tak odity a ozdobený ſeděl / a wſſecko množſtwij Panſtwa a Zemanſtwa okolo ně° stálo. Samo welikė Knjže ſtoge před nim s odkrytau hlawau, gakoby mu poctiwoſt činil / hlawy y kolen podlé obyčege toho národu, před nim ſkloňowal / řka: Zdráw buď Welikė Knjže, a Králi Ruſký

Ruský: Ey teď máš čehož žádal/hle
giž dossel toho, po čemž dychtil.
Nebs chtěl místo mne (tak zagisté
křiwě byl obžalowán) Welikė Knj-
žetstwj Ruskė sprawowati: hle gá giž
sám slawně gsem tě na Králowstwj
wolil a korunowal: a gakož sem měl
moc tebe Knjžetě Welikým vdělati/
tak mocen sě tebe zase z tė sláwy a Ma
gestátu shoditi. To powěděw, dlau-
hý nůž aneb tulich několikrát sám w sr-
dce geho wrazyl. Ginj pak wssickni
přistogjcý Zemané tak ho nemilosrd-
ně a tyransky dýkami a nožmi bodli/
až se z něho wssecka střewa y wnitřnj
audowė wykydli. Tělo pak geho
mrtwė tak přewelice zbodené z zámku
do města wywlečeno. Potom pře-
něgssi služebnjky geho wěsseti, mor-
dowati a topiti rozkázal. Naposledy
gel na zámek Kolumnu, kterėhož ně-

M kdy

kdy témuž nebožtikowi Janowi se wssemi důchody k vžijwánij propůgčil / a wssecky, což gich tam nalezl na zámku y w městě, do třij set y wijce osob, kázal topiti a mordowati/ wolage: Bijte, mordugte, a topte ty zločince: nebo se s mým nepřjtelem, newěrným a zrádným, proti mně spuntowali. Potom takměř přes celý rok gezdě po zbožj na hoře oznámeného Jana, Města, wsy a dwory ohněm pálil, plundrowal a lidi w nich mordowal. Kdež pak Zemany aneb Pány poddané téhož Jana (nebo člowěk byl znamenitý, mage pod swým panstwjm y Zemany) nalezl / ty wssecky do gednoho pokoge kázal wehnati a zawřjti/a podsypati podně prachu tučičného, a tak ge zapáliti. Oni pak mocý prachu zapáleného, gako ptácy do powětřj létali, a rozmetáni gsau.

Nad to

Nadto wýsse wsseligaká howádka až do psa a kočky na kusy rozsekati, potříti a pohubiti / wsy a dwory ohněm popáliti, a w popel obrátiti poručil. Ženy těch Panů a Zemanů, před očima swýma k hanebnému porussenj wogátům swým darowal / a potom na kusy rozsekati přikázal: Sedlky pak a obecného lidu Manželky zewssech ssatů swlečené, do lesův čistowaniti, gako giná howada, hnáti dal / a tam na ně osadil, aby ge zahubili. Když pak ty vbohé ženy k lesu se přibližowaly / drábi s welikým kwaltem wyskočili mordugjce, bigjce a nesčissně trápjce. Ony lekssе se náramně / strachem sem y tam po polích a lesých běhaly / a wssecka místa křikem a pláčem naplnily. A když tak wssecka panstwý a dědictwý, Jana Piotrowského zkazyl, zplundrowal a téměř w nic obrá-

til/Manželku geho do kláſtera wſtrčil: Rodinu pak geho y čeled wſſeckū počaw od neymenſſiho až do neywětſſiho wyhubil a wyplenil.

Gakýž hanebný Mord prowedl nad Kancléřem ſwým a třmi Syny geho.

TEhož na hoře gmenowaného Léta zamordowaw giž takznamenitého muže ſewſſj rodinau geho: Kancléře také ſwého Kozaryna Dubrowſkého křiwě obžalowaného (gakoby Dary a aupłatky od Zemanů a Panů porusſen gſa/ Děl, Ručnic a giných nástrogů wálečných gegich koňmi gim wozyti nedal/a gich tim neobtěžowal/gakž syc takowý obyčeg aporádek byl/než k tomu měl, aby ſami knížęcý to wykonáwali) vkrutně a neſſlechetně timto ſpůſobē zamordowal: Rozkázal

kázal Drábům a Drabantům swým, na dům tehož Kancléře autok včiniti/ a gakž Kanclíře dostanú (gakžkoliv naň žádná wina dowedena nebyla) na drobné kusy ho rozsekati: což se y hned k slowu geho stalo. Nebo Drábi welmi rychle do domu se dobywsse/ a nalezsse Kancléře sedwěma Syny za stolem sedjcýho/ přiskočili nenadále/ a sekerami swými na drobné kusy ho rozsekali y Syny geho: a rozsekawsse ge do studnice, kteráž v prostřed dworu byla, wmetali. Pozůstával tehož Kancléře gesstě geden syn/ kterýž dne toho když Otec zamordowán na něgaké hody pozwán byl a odgel. Ten vslyssew o tak vkrutné Otce a Bratřj swých smrti/ nesměl se do domu Otce swého nawrátiti: ale přes celý téměř rok onde y onde se pokrýwal a taulati musyl/ boge se Knjžete.

To když se Knjžete donesło / že gesstě geden Syn Kanclířů žiw gest / rozkázal ho wssudy po wssech kraginách a městech hledati / tak dlauho až y nalezen gest, a k Knjžeti přiweden. Y kázal ho Knjže k čtyřem welikým kolám, (ktereż sám k te smrti a muce wymyslil) přiwázati / a na čtyři kusy roztrhnuti. Gest pak ta přjprawa čtyř kol, pro welike trápenj lidij, od tehoż Welikého Knjžete wynalezená. Přiváže se gedna ruka k gednomu, druhá k druhému / tak take y nohy k ginym dwěma kolám : Gedno pak każde kolo patnácte mužů táhne / a tak by železný byl aneb twrdssj Dyamantu člowěk, od ssedesáti mužů na různo táhnaucých, roztržen a nakusy rozsapán býti musý. Sám pak Knjže na takowé katowánj a vkrutnau smrt rád a často se dijwá / w tom swé neywětssij kochánij

mage /

mage / a když tak někoho před očima
ge° roztrhnú poskoče sobě gazykěswým
Hoyda hoyda prokřikuge a weyská/
gakoby znamenité° rekowstwj a skut-
ku dowedl. Wssecken take zástup při-
stogicý° lidu to též po knjžeti činj/ruka
ma wesele pleskage. Pakliby kdo teh-
dáž vkázal na sobě obličeg smutný/ a-
neb někdo po něm hoyda hoyda zase ne
křičel a neweyskal/ káže ho hned Drá-
hantům swým gjti a naku sy rozsekati,
řka: y ty nesslechetnjče spuntowals se
s timto nepřjtelem mým: proč ho li-
tuges: proč se z geho smrti rmautjs:

Sprymowé a žertowé Knjže-te Mostewského při stole.

Kdožkoli z Panůw a Zemanůw
při stole Knjžetcým, když gi,
neyhanebněgi a neyoplzlegi žertowa-
ti a tlampati vmj/ten za neyznameni-

tĕgssjho, a neylepssjho dworáka gmjn bywá. Takowj ssprochýři neb ssprymownijcy dwa neywznessenĕgssij, wlastnj bratřj při Dworze geho byli / a slauli, Knesi Gwozdowie / ktěrijž wždycky při stole geho hanebně a oplzle ssprymowali: prwnj měl gméno Ondřeg, a byl Marssalkem / aneb zpráwcým Palácu / kterýž potom na mornj bolest vmřel. Druhý mladssj byl geho Komornjkem / ten některého dne za obědem welmi oplzle a nečistě s Welikým Knjžetem kunsstowal a žertowal / až Knjže hanebnými slowy geho k hněwu popuzen gsa, kázal mu od stolu preč gjti. W tom pak když on odssel / přinessena byla z kuchyně welmi horká a témĕř wřelá gicha: y zawolaw předgmenowaného Komornjka, kázal mu se nakloniti a tu gjchu za krk mu wlil. Ktery to

gsa

gsa téměř opařen, z náramné bolesti zkřikl / Smilůg se, smilůg se neyslawnějssj Králi. A s tim odgiti chtěgicýho, pochytil Knjže / a nožem, kterým z a stolem gedl, krk mu probodl / tak že od té rány y hned na zem wpadl a wen na sýň wywlečen. Potom Knjže litugeho, rychle poručil zawolati Wlacha Doktora w lékařstwij / kteremuž když přissel, powstaw proti němu Knjže, řekl: Můg milý Doktoře Arnolffe (to za gisté gméno geho bylo) gdi a pomoz tomu Komornjku mému / kteréhož gsem w kratochwili z žertu wrazyl. Doktor wyssed nalezl ho bez dusse / a nawrátiw se řekl: Králi a Knjže Welikė / ó by wásse milost zdráw byl / gižť gest Komornjk na onen swět přenessen: Bůh pak a ty Welikỳ Pane, mocens byl gemu dussi geº wzýti: ale gá nikoli nemohu mu gi na-

My wrá-

wrátiti. K tomu Knjže pokynuw rukau řekło/ Čžert tedy po pſu/ když geſt žiw býti nechtěl.

Gakým darem Knijže ſwého Dwořenina poctil.

V Některého času Boris Týtůw člowěk znamenitý a wzneſſený Wywoda Staričinſký/ přiſſed k Welikému Knjžeti po obědjch / nalezl ho an ſedij za ſtolem, na loket ſe zpodepřew/y hned nakloniw hlawy, poklonil ſe přednim / poctiwoſt mu wedlé obyčege včinil. Tedy knjže s ochotnau twáři, gakoby příchodu geho wděčen byl/ řekl: Witeg můg neymilegſſj Týte, witeg můg neywěrněgſſý ſlužebnjče/ hodens aby od nás něgakým darem poctěn byl: a protož přiſtup ſem blíže. Když pak přiſtaupil, kázal mu hlawu ſkloniti/ a wyňaw nůž ſwů wla-

wlastnj rukau vcho mu vřezal. On pak vcha zbawen nic se neprotiwil / ale ponjženě Knjžeti poděkowal, řka/ Zdráw buď neyslawnějssj Králi, Knjže a Pane welikých/že mne služebnjka swého podlé lijbosti swé trestati ráčjš. A odpowěděl mu Knjže/Nynj tento chatrný dárek wděčně přigmi dokawadž tě lepssjm neobdarugi.

Knjže Moskewské wmij wýborně Sny wykládati.

ZEman nějaký mnoho let w Moskwě w wězenj seděl/ a stýskage sobě w tak twrdém žaláři, smyslil sobě sen takowý: že widěl wesnách Krále Polského gatého, swázaného a přiwedeného před Welikě Knjže: domnijwal se zagistě/ že skrze ten Sen (ale nadějeho zmýlila) wězenij prázden bude. Protož poslal suplikacý k radám

dám Knjžetcým/oznamuge,žeby nětco měl Knjžeti welmi potřebného a vžitečného y také wděčného oznámiti. Y poručili ho bez messkánj Raddy wen z wězenj wywesti / a před Knjže ho postawili: y řekl Knjže k němu. Nynj powěz nám to, cožs powědjti chtěl. A on mluwil: Slawný Králi a Cýsaři, Welike Knjže a Pane / widěl gsem této nocy wesnách Krále Polskeº gatého/ vkrutně řetězy a pauty vkowaného/a k tobě od twých wogákůw přiwedeného. K tomu welike Knjže odpowěděl: práwěs treffil a gak býti mělo wyprawil: mát se ten sen y hned zráčiti / a gá geg tobě wlastně, což znamená, wyložjm. Y dal ho bez messkánj katům w ruce/ aby ho trápili a mučili/tak dlauho, ažby zwěděli přjčinu, pro nijž sobě ten sen wymyslil: on mukami přinucen gsa wyznal /

znal/že to proto včinil, aby byl wěze-
nj prost. A poručil ho Knjže do těž-
ssjho wězenj, nežli prwé byl, wwrcy/
řka: počkeg tam snu swého prawého
zráčenj a naplněnj. On pak wbohý
gsa w takowém wězenj, bjdně a mj-
zerně z Swěta ssel.

Gak nekádně s cyzjmi manžel-
kami a Panjmi Wrozených lidj
Knjže obcuge a zachází.

MA Knjže weliké přjswém dwo-
ře pochlebnjky mnohé, a sspe-
hýře tagně k tomu nařjzené / kteřjž
wssecky kauty prolézagj, wyzwjda-
gj a wyslýchagj/ co měssťky a Zeman-
ky o Knjžeti mluwj / potom dosle-
chnauce a wchytjce něco, spěssně to k
Knjžeti donássegj: kterýžto žoldné-
řům swým, mage gisté osoby k tě po-
winnosti, poručj/ aby rychle do domu

té ženy

tě ženy šli/a gi mocý z lože odwlastnj
ho gegjho muže wzali a k ně přiwedli.
Gestliže mu se ljbj/za některý teyden p
wyplněnj swé chlipnosti, při sobě gi
zanechá: pakli mu nenj k ljbosti / káže
gi drabantům swým porušiti / a po=
tom gi zase k manželu gegjmu odešle.
Gestliže pak wmijnil manžela gegjho
z světa swésti/ tehdy neodešle gi zase/
ale káže gi zabiti aneb wtopiti / gakž se
toho mnohým dostalo. Zwlášstě pak
gednomu znamenitému mužigménem
Měsogedo wyschlý řečenému (o němž
dolegi oznámeno bude) neywyššjmu
Púsařj swému, manželku geho mocý
y s děwečkau gegj wzal/ a při sobě gi
za několik neděl chowal: potom kázal
gi na wratech domu manžela gegjho
y s děwečkau oběsyti / kteréž tak na
wratech celé dwě neděle wisely/ až za=
se z rozkazu Knížetcýho dolů složeny
gsau

gsau. Manžel gegj musyl těmi wraty pod oběssenau manželkau swau, když potřeba kázala, wen z domu, y zase do domu choditi.

¶ Takž podobně aneb vkrutněgssjm spůsobem ginému Pjsaři swému včinil / wzaw mu násylně manželku geho, a neřádně s nj obcowaw, zase gi odeslal/a poručil w přjbytku manžela gegjho, w tom pokogi, kdež on gsdáwal, nad stolem geho oběsyti/zakterýmž to stolem kdež ona wisela, musyl ten vbohý Pjsař potrmu swého s žalostj požjwati / dokawadž z poručenij Knjžetcýho to tělo mrtwé odtud wzato nebylo. Když pak někam Knjže gede/a nenadále (gakž se to přiházý) potká některau ctnau a sslechetnau Pani/ byť pak neyznamenitěgssjho člowěka manželka byla / káže se tázati, odkawad gest: čj manželka: a odkud

odkud geden poználi z řeči gegi, že gest manželka toho, na něgž on se hněwá / y káže gi hned s wozu sstaupiti / a dohrdla se odkryti a obnažiti / a tak dlauho tu státi dokawadž wssickni dwořané geho, gizdnj a drabanti, až y sám Knjže, gi nepominau.

Co se přihodilo tem, kteřjž se na Knjže domlauwali pro křiwdu.

LEta od Narozenj Syna Božjho M. D. LXVI. sessli se k Welikému Knjžeti Zemané, Páni a Raddy geho, okolo třj set osob / domlauwagjce se na něho o křiwdy, bezprawj, wraždy, laupeže a neslýchané tyranstwj, těmito slowy: Neyslawnějssj Králi, Welikė Knjže a Pane náš / Rač nám oznámiti twá milost / gaká toho přjčina / že nás newinné lidi k takowým sskodám, zhaubám, a k za-

a k zahynutj přiwozuges̄/atak mnohá
nám bezprawj činýs̄. Bratry násse,
krewnýj přátely newinné na smrt od-
suzuges̄, morduges̄, topýs̄, a z stat-
kůw laupjs̄/ nadto wýsse Drabanty
a wogáky swé proti nám sy obrátil k
nassemu zkaženj/ kteřjž nás nespraue-
dliwě, nesnesytedlnými ghy ssužugj a
trápý/ a nemůžeme tomu doceka ro-
zuměti/ z rozkazuli a powolenj twého
to činý. My zagisté tobě Pánu swé-
mu a Králi pořádnému, gakž na wěr-
né poddané slussj, w vpřjmnosti wěr-
ně a práwě slaužjme/a pro tebe y krew
swau vdatně wylewáme: Těmi slo-
wy Knjže se welmi pohnul, a w hně-
wě zapálil/a kázal wssecky z nich y ge-
dnohokaždého swázati, a do wězenj
wehnati: a po pěti dnech zase wywe-
sti/a některým poručil gazyky řezati/
giným ruce y nohy odtjnati: padesáte

N pak

pak znamenitěgssich na rynku přede-
wssjm lidem metlami mrskati, a kyg-
mi biti rozkázal/ giné swobodné pro-
pustil: a ačkoliw gim tehdáž odpustil/
wssak oni potom dogeho wražedlných
a tyranských rukau předce se dostali/
gakž se o tom njžegi dotkne.

Gaké wděčnosti Knjže k Tchá-nu swému dokázal.

KMichalowi přigmjm Temru-
kowicy/ muži slawného rodu a
Knjžetcýmu Tcháně, takowá láska a
přjzeň se prokazuge: Chowá ho w se-
be Knjže dwě Neděle y wjce/ a wssel-
gaké mu přátelstwj a lásku wkazuge.
Když se pak pro ledagakaus sspatnau
wěc na něho rozhněwá/ rozkáže k ge-
dnékaždé bráně, aneb dworu geho,
tři neb čtyři hrozné a ljté nedwěry w-
wázati: aby každého, kdožby chtěl z

zámku

zámku gjti vdáwili / a pazaury swý-
mi rozsapali. A tak mezy tim Pan
Tchán geho, doma zawřeny seděti mu
sý / a máli co, gj a pige: Tj pak nedwě-
dowé někdy do dwau nedělj, y do tř
odtud odwedeni nebywagj. Když
porozumj knjže, žeby Tchán geho na-
předgmenowaný welikau summu pe-
něz nachowal / poručj ho gjti, obwi-
ně ho z nějakého neprawého hřjcha / a
na to mjsto, kdež dlužnjcy kygmi a me-
tlami, podlé obyčeje národu toho, trá
peni bywagj, wésti / a tam tak dlauho
mrskati a bjti, dokawadž se nepřizná, a
nepowj o swých pokladých a zbožj.
Nemůželi na něm nic bitjm a pránjm
wytáhnauti a wyzwěděti / dáwá mu
sám z swých pokladůw gistau summu
peněz. Tent gest spůsob, gjmž Knje
ctj a chowá své přátely, a zwlásstě
Tchána své / že munědy wssecka zbo

žj a poklady geho odgjmá / někdy ho
pak obohacuge. Druhdy laskaw gsa
na swého Tchána vssanuge ho owsě /
ale neyprednějssijho, a neytegnějssij-
ho služebnjka geho (kteryžby Pána
swého w tom zastal) káže wzyti / a tak
dlauho bjti / dokudžby o pokladých
Pána swého newyznal. A stáwá se
časem, že Pán lituge služebnjka swého
summu peněz, kteréž Knjže žádá, za
něho skládá a dáwá. Přihodilo se
také geditau, že wozka napřed gmeno-
waného P. Michala streffiw se ne-
nadále s wozatagem Welikého Knj-
žete, pohodli se spolu, až se w tě wadě y
zerwali. Proteż wozka Knjžecý v-
prán gsa od druhého / ssel k Marssal-
kowi aneb Hoffmistru na žakobu / že
od wozky Knjžecýho Tchána vbit.
Hoffmistr to k Knjžeti donesl / kteryž-
to bezewsseho vwáženij a wyslyssenij
stran /

ſtran, hned ſwé Drabanty na zámek Tcháná ſweho poſlal / a poručil gim, aby tři neyprednĕgſſi ſluzebniky geho na wratech obĕſyli. Tak tedy ti tŕj ſluzebnjcy tu za dwĕ nedĕle wiſeli / a wſſickni wcházegjcý, y wycházegjcý z domu, muſyli podnĕ choditi / aż potom kázal ge Knjže dolů ſložiti.

O Hrozném Tyranſtwj Welikého Knjžete Moskewſkého / ktereż prowedl w městech, Nowogrodſku Welikém, Pſſkowſku, Twerſku a Nerwě / Léta Páně 1569.

LÉta od Narozenj Syna Bożjho M. D. LXIX. Zwĕdew o tom Welikė Knjže że Nowogrodſtj, Pſſkowſtij, a Twerſtj, poněkud nákłonni gſau k Králi Polſkému / a Welikému Knjžeti Litewſkému; y hned počal ſinyſſleti / ktera kby ſe toho

na nich wymstiti mohl. Protož aby nenadále a mimo gegich naděgi na ně připadl, a ge přikwáčil / tímto spůsobem tu wěc před sebe wzal. Neyprwé zapowěděl wssechněm a gednomu každému/ Mužům y ženám, starým y dětem, a to pod ztracenim hrdla/ aby žádný z Moskwy cestau, kteráž wede do Nowogrodska Welikého, negezdil a nechodil. Potom mage welikaumoc lidu wálečného, z zámku Alexandrowa Sloboda řečeného, wygel / a táhl do Nowogrodska / aby se nad nimi pomstil / a do gruntu ge wyhladil. Wyslal před sebau lidu válečneho do bře opatřeného do sedmi set / a pozadu tolikež gich měl / onde y onde sspehéře po cestách nařidiw / kteřiž wssecky, těmi cestami zapowěděnými pracugicý mordowali / a s howádky s wozy a s ginými wěcmi na drobné tu-

sy

sy rozsekáwali/tak že žádný živý člo-
wěk, ani z Moskwy do Nowogrod-
ska, ani z Nowogrodska do Moskwy
projíti nemohl: žádný také předsew-
zetj knjžetcýmu, k čemuby směřowa-
lo, nerozuměl/kromě gediného Se-
kretáře gménem Offanasia Wiažim-
ského. Nebo ty wěcy wssecky tisse a
chytře konal/aby Nowogrodssti gsau
ce odewssech stran obklíčeni a zawři-
ni, nenadále byli vtisstěni a wyhlaze-
ni/tak aby nikam vtecy nemohli: Až
když byl od Nowogrodska as půl mj-
le s swým wogskem/tehdy teprw po-
znali vbozý Nowogrodssti že gim den
saudu nastáwá: nebo wogácy přissli y
gizdnij napřed wyslanij, zemi No-
wogrodskau ohněm, mečem tyransky
hubili a plundrowali/wssecky lidi,
gakéhožkoli stawu a powolánij, tak
dobře Zemany gako obecnij, mordo-

wali, a na kusy rozsekáwali: nad to y dobytku a howádkům neodpaussteli: Městečka a wsy pálili. Ti pak, kteřjž na stráži byli, a cest ostřjhali / žádnému za knjžetem progjti, ani progeti nedopaussteli / by pak y služebnjk knjžecý byl: Ale gakž kterého napadli, y hned rozsekali. Obáwal se zagistě Knjže nějakého od swých poddaných Panůw a Zemanůw y gjných proti sobě spuntowánj, záloh aneb aukladůw. Naposledy několik tisýc lidu wálečného do Nowogrodska welikého s gjzdnými Tatary předessal / aby obywatele a měssany hubili, z statků gegich laupili a město zebrali / za nimiž sám s wogskem y hned přitáhl / rozkázaw wsecky, kteřjžby se gim na cestě namátli, rozsekáwati, koňmi sslapati, a na kopj bráti. A sám také Knjže s synem swým neystarssjm drahně gich kopjm pro-

prohnal / a swau wlastnij rukau zamordowal. Potom kázal vdělati dwa prostranné placy / a plotem ge a neb ssranky dřewěnnými z tlustého dřijwij ohraditi / a nahnaw tam plno předněgssich Měssťanů swázaných / sám s Synem swým, na koni se rozbihage / kopijm ge prohánel a mordowal / až y vstal, že sotwa Duch popadal. Potom k Drábům tu přistogicým, s welikým hněwem řekl: Nuže, wpadněte ž na ty zpronewěřilé zrádce / sekegte ge / rozsekegte, mordůgte / a žádného z nich nežiwte. Kteřijžto k geho rozkazu, bez messkánj na ně vderiwsse / wssecky až do gednoho na kusy rozsekali, a dowody wmetali: potom některé sto lidij poručil wehnati na led té řeky, kteráž skrze město teče / a okolo nich led sekati až se ten led s nimi potopil / a ony vbo-

zý se do wody schowali, a vtonuli.

Tak welikė a nesslechetnė tyranstwj Knjže Moskewskė w tom Welikem, a hlawnjm w Rusých městě Nowogrodsku zpáchal / že samých měssťanů, kromě chudého a obecného lidu a žen, do dwau tisýc, sedmiset a sedmdesáti pohubil, ztopil, a hrozně vsmrtil. Klášterů také po wssem Nowogrodsku, do Sta sedmdesáti a pěti, zkaupiti, zplundrowati, a některé ohněm páliti, y mnichy mordowati a topiti rozkázal. Ssaty hedwábné a giné okrasy městské w kupež drábům dal. Zlata a stříbra, gehož nesčslnau summu z Kostelůw, a pokladůw Kupeckých sehnal a nashromáždil sobě zanechal: domy měssťanůw neyprwé zebraw kázal bořiti, kazyti, z gruntu wywraceti. Summau nadělal w tom slawném městě nenaby-

tych

tých škod měšťanům y kupcům / kteréž se nigakž wynahraditi adostatečně zsacowati nemohau. Wosku welikė kusy a nejčjslné množstwj za dwadceti let od kupcůw nashromážděného, a skladeného / kázal do ohně wmetati a w nic obrátiti. Neb w Wosku a w kožich neywětšj handl a kupectwj Nowogrodských bylo.

Když pak to město, y s okolnj kraginau do konce zplundrowal / pět set gjzdných do města Nerwy, kteréž leží při pomezý Jfflandském, kdež Nowogrodšťij kupectwij swá skládali, odeslal / a dal prowolati po wšem městě / aby žádný kupectwj Nowogrodských pod propadenjm hrdla y statku nekupowal / ani sobě gakýmkoli spůsobem přiwlastňowal. Wšecky pak měšťany Nerwské, kteříž od Nowogrodských něco kupectwj trado

mo

mo nakaupili, na kusy rozsekati, a do gezera wházeti, a zbožj gegich, domy y wsseligaká gmĕnij ohněm spáliti ká-zal. Chudý také lid a wssecky žebrá-ky, kteřjž z welikého hladu, genž teh-dáž tam byl, těla lidj zbitých wařili a gedli, z rozkazu Knjžecýho drábi zmordowali/ a do řek metali. Napo-sledy rozličná kupectwj Nowogrod-ských, kteráž tam složená nalezli, na-gedno mjsto snesli, zapálili a ohněm zkazyli.

O Arcybiskupu Nowogrod-ském/ co mu se přihodilo.

KDyž tak vtrutně Nowogrodsko Welikė pludrowal a hubil/ po-zwan byl od Arcybiskupa téhož města (genž gazykem Ruským Wládyka slo we) k obědu/ a nezdráhage se mnoho w vrčitau hodinu do Arcybiskupowa

domu s množſtwjm drábůzbrogných přiſſel. Když pak obědwali, koſtel ſwaté Žoffie, na zlato a ſtřjbro welmi bohatý (do něhož téměř wſſickni měſtané poklady ſwé, gako do neybezpečnégſſjho mjſta wneſli) kázal oblaupiti a zebrati. Po obědě Arcybiſkupa, od něhož byl pozwán / zewſſech ſſatů a okras Arcybiſkupſkých ſwlekl, řka: Neměl z tebe býti Arcybiſkup / než negaký Piſkač aneb keydař, a Nedwědář. Protož lépe geſt aby ſobě ženu wzal / kterauž gá tobě ſám oberu. K giným pak Opatům a Přeworům, tu přjtomným řekl: Wſſecky wás na ſwatbu Arcybiſkupa waſſeho zůwi: ale tak, abyſſte ſpolečnéj ſnůſſku včinili / a což k těm hodům potřebj bude, ſami opatřili. Wſſickni tedy Opatowé a Přeworowé, muſyli giſtau a gmenowitau ſummu peněz

podlé

podlé rozkazu Knjžecýho dáti/ takže do posledniho penjze wšickni obkaupeni a odřjni byli. Nebo obáwagjce se mučenj, na poručenj Knjžete wšecky penjze a poklady swé, což gich který měl, přinesli/ a knjžeti vkázali. Kterýž dostaw od nich takowé snůšky a zbjrky / kterauž na nich pohrůžkami wystrassil / kázal přiwesti kobylu bjlau hřebjj / a vkázaw gi Arcybiskupowi, řekl: Teď máš swau manželku/ wsedniž na ni a geď do Moskwy a tam deg se zapsati do roty Pjškačůw, Keydařůw a Nedwědářůw. On nebohý mage na sobě chatrnau a chlupatau sukni, wol neb newol na tu hřebj kobylu wsednauti musyl/ gemuž Knjže kázal nohy, gednu k druhé pod břichem kobyly přiwázati/ a potom mu sám nástrogůw hudebnjch podal/ totiž, hauslj, pjsstaly, trauby, a cytary/

tary, řka: Ted máš nástroge a nádobj řemesla swého: neb se lépe k tomu hodjš/ aby byl hudcem, nežli Arcybiskupem. W tom se tedy cwič, a s tim se obijreg / a ged y hned do Moskwy mezy swau řeholu hudeckau. Kterýž tak na té kobyle sedě, a nohy zespod swázané mage / musyl přes wssecko město gezditi/ na keydy pjskati/a welmi nemotornau pjseň a melodij (nikdá se tomu prwé nevčiw) na wřeskawé a sskřipjcý nesrownalé pjstaly hráti. Tim spůsobem bjdný ten Arcybiskup o swé důstogenstwj a o wsseken statek přisel / a w neslýchanau lehkost a potupu vwržen.

To tak prowedw, wssecky mnichy napořád, Opaty a Přewory, kláštерůw, y giné duchownj lidj, zewssech statkůw gich oblaupil/ rozličnými smrtmi ge z swěta zprowodil/ ně-

které

které čtwrtiti, giné na kopȳ bráti, mnohé topiti rozkázal/potom gedno-ho znamenitého muže, gménem Di-tricha Syrkonya gaw/ kázal k sobě do leženj, půl mjle od Nowogrodska přiwesti/ w půly za prowaz dlauhý wwázati/ a w řece řečené Wolchow wtopiti. Když se pak skůro wodau zalil, a napoly wtopil/ zase ho dal wy-táhnauti/ ptage se ho, řka: powěz mi cos na dně té řeky widěl. On odpo-wěděl: O Knjže widěl gsem welikě množstwj ďáblů, kteřjž w té řece a w gezerách Ladogu, Sladogu, a Warmině bydlegj, shromážděných/ za tau přjčinau, aby Dussi twau z tebe wytrhnauce, do horaucýho pekla spro wodili a pohřjžili. K tomu Knjže řekl: Dobřes powěděl/ hned gá tobě za takowý wýklad a wyswětlenj toho widěnj slussně zaplatjm. Po té kázal ho

ho wzýti, a do kotla wřelé wody plné
ho aż po kolena wstawiti/ a tak waři-
ti a mučiti/ dokawadž o wssech swých
pokladých a klénotech neoznámil.
Neb na zlato a stříbro byl welmi bo-
hatý / a dwanácte klásterů na swůg
náklad z gruntu wystawěl. On pak
gsa tak nemilostiwě a wěrutně trápen,
oznámil otřidcýti tisýcých zlatých, na
mincy stříbrné. Naposledy spolu s
Bratrem swým Alexandrem z poru-
čenij Knjžecýho čtwrtcen, a do wody
wwržen. Když to město starodaw-
nj, znamenité a neyslowutně gssý mě-
zy wssemi městy Ruskými, tak zplun-
drowal / k městu Pskowsku (kteréž
nemnoho menssj Nowogrodska) tá-
hl/ aby mu též včinil. A když se k mě-
stu s lidem swým zbrognym přibližo-
wal/ Městané rozuměgjce, že giž po-
sledni hodina gim nastáwá/ gedenkaž-

dý před dům swůg wystawil stůl / a přikryw geg, położil naň chléb a sůl: Nebo Moskwané skrze chléb milost, a skrze sůl lásku znamenagj. To tak zprawiwsse wyssli wstřjc Welikému Knjžeti / a pokořjc se zwaliho a prosyli / aby chléb s solj gedl / podlé obyčege Národu toho, řkauce: Welikýg Králi a Knjže, neydůstogněgssj Pane nás / my služebnjcy twogi wždycky wěrnij ponjženými a pokornými prosbami tě zůweme / aby gedl chléb / a wssech nás y statkůw nassich podlé wůle swé wzjweg: nebo wsse cožkoli máme, a čjmž wládneme, nenij násse / ale twé spolu s námi gest. Tau takowau poddanostj a pokorau Pskowských měssťanů nemalo gsa wkrocen / ač ge mordowati wmůnil / wssak gim odpustil. Ale měssťany a kupce bohatssj oblaupil / pobraw gim zlato a stříbro.

Některé

Některé mnichy zmordowati, na kusy rozsekati a ztopiti kázal; dwa klásstery neyznamenitěgssí a na pokłady neybohatssí oblaupil / a zwony odewssech kostelů pobral.

To w městě Pskowě wyřídiw / k znamenitému městu Twerstu (kteréž někdy Knížat Twerských stolicý było) gel / a tam rownež též tyranstwí gako w Nowogrodsku welikém prowodil. Obywatele zmordował, ztopil / zewssech statků mowitých y nemowitých zlaupil / kostely wydrancował / zlato a stříbro z nich wynesl. Litwany a Russáky, kteříž na zámku Polocku (gichž było do pěti set) w wězenij držáni byli / wssecky zmordowati a zbýti kázal. Dewatenácte také Panůw Tatarských na wogně zagatých, a w témž městě w wězenij sedících, kázal vsmrtiti / a k wyřízenij ta-

kowého mordu odmissyl a obral ney-
wyssiho Heytmana nad Drabanty
Malutu Skuratow řečeného. Ta-
taři, srozuměwsse tomu/ze gich nic gi-
ného nečeká, než přehrozná smrt/ zau-
ffawsse sobě, a wsseho se opowáživsse
na tom se snesli/ aby se gak mohau až
do vpadu bránili. A magice geden
každý z nich při sobě w rukáwě nůž/
když gmenowaný Maluta s ginými
Drábymi na ně vderil/ y hned wssickni
gednomyslně proti nim gako Lwowé
řwaucý se postawili, a vdatně se brá-
ce, nožmi swými na Heytmana giných
Drábů Malutu bodli: kteryžto ačko-
li byl odjn w pancýř/ wssak nic méně
tak od nich zboden že z ně střewa wy-
sla. Když to tak statečně a vkrutně
sslo/ a Tataři nevstupně a zauffale se
bránili/ že z Drábů Knjžetcých čtyřij
nezadnj w té bitwě padli/ ginj na po-
řád

řád wſſyckni zraněni byli / a někteřj nic nespůsobiwſſe, zpět odgjti musyli: Knjže vslyſſew o tom / hned pět set střelců s Ručnicemi a s luky na pomoc swým Drábům poſlal / proti dewatenácti Tatarům / od nichž gjuce odewſſech stran obklíčeni nebozý Tataři, střelbau, ſſipkami postřjleni, potom rozsekáni, a do wody wmetáni byli.

O hrozném Tyranstwj, kteréž Welike Knjže nad Sekretářem a neytegnegſſj Raddau swau spáchal a prowedl.

KDyž Welike Knjže wyš dotčená Města do gruntu zplundrowati a wykořeniti vmijnil / tak opatrně, chytře a tegně to konal / že předse wzetj swého žádnému nezgewil / krome samého Offanasia Wiažimſkého /

na něhož mimo gine laskaw byl/ tak že někdy dwakrat za noc nestěžowal sobě wstáti z lůže/ a k wýš gmenowanému Offanasiowi na raddu a rozmluwenij gíti / gakby swé předsewzetij řjditi měl: A ačkoliw Wlacha Arnolffa Doktora w lékařstwij obzwlásstně miloual: wssak nikdy lékařstwij od něho nepřigjmal / leč skrze ruce Offanasia, kterehož za neywěrnějssiho swého opatrownika a pěstauna měl. Ten Offanasius Hreora nějakeho Lowčika, knjžeti schwálil / tak že Knjže s nemalau láskau na něho spadl. Ale Lowčik zapomenuw se na dobrodinj Offanasiowo/ lživě dobrodince swého v Knjžete omluwil, gakoby on tagné wěcy sobě od Knjžete swěřené, o wyhubenij Nowogrodských a Twerských pronásseti, a ginym zgewowati měl. Kterýmžto lživým

řečem

řečem Knjže owssem docela vwěřil / ale wssak nepogednau se w tom proneśl / že se na Offanasia hněwá: nýbrž pod zámyślem a zástěrau prwnijho přátelstwj a lásky, saukromj s nim raddy swé, wedlé obyčege předesšlého, o znamenité a welikě wěcy předce držjwal / a giné mluwě, giné na srdcy mage, pod spůsobē milosti zle mu včiniti, a o žiwot ho připrawiti mjnil. Gednoho pak dne Knjže s Offanasiem, podlé obyčege swého, tymž spůsobem se radě / kázal za tim Drábům swým sluhy geho neypředněgšſi zmordowati / což se y hned stalo: y wyšed Offanasius od Knjžete, spatřil služebnjky swé hanebně zbité / a vděsal se, gakoby gich newiděl / oči swé odwrátil, a pominul gich. Potom pak sám na poručenij Knjžecý zewšeho statku oblaupen / a z rodu geho znameni-

tých XVII. mužů vsmrceno. Když
ho tak Knjže zewsseho oblaupil a
wytáhl/kázalho na mjsto obecné, kdež
dlužnjcy kygmi biti a metlami mrská-
ni bywagj, westi / a tak dlauho vkru-
tně bjti / ažby o wssech pokladjch a pe-
nězých, kteréž gesstě w skrytě měl, po-
wěděl. Kterýž tak bez milosti každé-
ho dne třikrát přes leytky w nohy bit
bywal/ že na něm kůže, gako nějaký
měchýř, a buben odewstala / a wssak
předce wždy tjžegi mučen a trápen byl
až welikau bolestj a mukau k tomu při-
nucen / že některé měssťany Moskew-
ské, o kterýchž wěděl, že bohatj gsau,
pronesti musyl / gakoby mu welikau
summu peněz dlužni byli: a gak powě-
děl že kterému welikau summu půgčil/
tak gi ten y hned Knjžeti (ačkoliw nic
dlužen nebyl) složiti a wyčjsti musyl.
Ale tim takowým nesprawedliwým
weli-

weliké ſummy peněz wymučowánjm, nigakž ſe wzteklé geho tyranſtwj naſytiti/ani na tom přeſtati nemohło: nýbrž kázal ho geſſtě vkrutněgi mučiti, s nim ſe katowati/a tluſtými kyjmi hnáty geho bjti a rozrážeti/až od takowého nemjrného tlučenj Duſſi puſtil. Potom giné ſłużebnjky geho pozůſtalé (neb gich nětco zvtjſkalo) ano y děwečky, Manželky geho ſłużebnice, gichž do XL. bylo, kteréž vměly welmi pěkně ſjjti, krumplowati zlatem, awſſeligaké miſtrowſké wázby a djlo krumpýřſké wytkáwati, zmordowati rozkázal. Wſſak z nich krá-

ſněgſſj a ſpanilegſſj k ſwé chlipnoſti odmjſſył.

Kterak Welikē Knjže pro Pancýř pozlacený ssest znamenitých mužůw vkrutnē vsmrtiti kázal.

KDyž Tymoteus Masalský Rytijř Litewský z slawnēho rodu na wognē zagatý, potom za dlauhý čas v wězenj vkrutnē z rozkazu Knjžecý° držán byl/a Knjže Welikē kázal Wywodu mēsta Moskwy, Jana Piotrowskēho z swēta swésti/ o nēmž na hoře oznámeno / tehdy geden z služebnjků toho nebožtjka znamenage/ že wssecken statek Pána ge°, a zbožj plundruge a roztrháwá/aby o wssecko zhola nepřissel, a ničehožnemēl: tagnē wzal pēkný Pancýř pozlacený/ a dal geg towarysstům swým schowati/ kteřjž ze témž wězenj byli, gako y Tymoteus Masalský. Potō stalo se že oni geg zastawili Tymoteowi / a on geg dal

schos-

schowati služebníku swé / kterýž byl swobodný / ale Pánu swému toliko w wězení přisluhował. Služebník pak nesa ten Pancýř do swé hospody / trefil nenadále na Ponocné / kteříž ho y hned gali / a k zpráwcy Žaláře přiwedli. On wida tak drahý Pancýř, osobil geg sobě, a schował. Byli pak w témž wězení dwa střelcy Welikého Knížete / kteříž to widěli / a wěc tu k raddám Knížetcým donesli / prawjce, že zpráwce wězňů, neb žalářník wzal Pancýř pozlacený od Tymotea Masalského / kterýž někdy byl Jana Piotrowského Wywody Moskewského / a ten že on přeschował a při sobě má. Raddy bez meškánj s tim k Welikému Knížeti šli, a gemu o tom oznámili. Knížě kázal y hned z wězení wyweści Tymotea Masalského / zpráwce wězňů a ty dwa Moskwany / kteříž

řſſ geg zaſtawili / a před ſebau poſtawiti. Přidání k nim y dwa zrádnij ſtřelcy / kteřſſ tu wěc proneſli. Ti wſſickni z rozkazu Knjſſetcýho welmi trápeni, a potom vſmrcenij gſau: Cztyřij z nich vtopeni. Tymoteus pak Maſalſký a zprávce wězňů, ſpolu vkowáni a do Moſkwy odeſláni / a tam w Sobotu předcházegjcý Hod Wzkřjſſenij Kryſta Pána, obadwa na rynku ſtjnáni, a do wody vwrženi. A tak pro ten Pancýř aneb brněnj pozlacené ſſeſt gich na hrdle ztreſtáno, a z ſwěta zprowozeno.

Co ſe tem přihodilo, kteřſſ ſe dotazowali / coby Welikė Knjže činil.

Sekretář nějaký, Welikého Knjzete krewnij přjtel, pozwal k ſobe některých ſwých známých towaryſſů

ryssů odedwora/ktereż dostiskwostně ctil: a rozweseliw se s dobrými Pány a přátely zapomenul (gakż bywá) gjti a postawiti se před Knjżetem: y poslal służebnjka swého na palác Knjżetcý/aby zwěděl, co se na zámku děla. Służebnjk pak aneb pachole gda po stupnjch nahoru na palác/ wzřel Knjże an mluwj s něgakým Pánem a raddau swau/ a spatřiw to wrátil se domu ku Pánu swému/ aby o tom oznámil. Knjże pak kdyż Pána toho od sebe propustil/ ptal se čjby ten pacholk byl, kterýż nahoru ssel, a čeho hledá. Protoż bez messkánj za nim poslali / kteřjż dohonjce spátkem k Knjżeti ho přiwedli. Y powěděl, że proto poslán byl / aby zwěděl co se na hradě Welikého Knjżete děge: Knjże gakż přjčině té porozuměl zdrżew tu służebnjka/y hned kázal obeslati toho Sekre-

kretáře a strůgce hodů y hostianeb hodowniky geho/a když přissli, dal gim rozličné muky činiti / chtěge na nich wyzwěděti/pročby poslali toho služebnika kedworu Knjžecýmu na zwědy, coby dělal: a proč se k tak skwostnému a nákladnému hodowánj sezwali: gaké mezy sebau tagné řeči o něm měli. Z nichžto někteřij tak vkrutně zkatowáni a ztrápeni gsauce, zdechli/giných, wssecko gim pobraw, odpolu živých nechal. Od toho času, a tak vkrutného a tyranského skutku, žádný wjce nesměl služebnika swého poslati nazwědy/co se při Dwoře koná: nýbrž wšickni w hodinu vrčitau, gak Raddy tak y ginj Páni a Rytjři, před Knjžetem se postawugj.

O Wlo-

O Wlodimijrowi Morozowském.

Gednoho času nějaký Wlodimjr přigmijm Morozowský / muž slowútný, wzáctný a obstarožný Wywoda / hnut gsa miloſrdenſtwjm, kázal mrtwého člowěka, kterýž z rozkazu Knijžecýho zamordowán byl pochowati. Byl pak ten nebožtjk služebnjkem v Wywody Kurpſkého/ kterýž se Králi Polſkému podal. Za tau přjčinau Knjže toho Wlodimjra trestal z newěry / gakoby y on při Kurpſkým (kterýž zradil nad swým Pánem) stál/ geº zastáwal/ a kněv listy do Litwy pſáwal. Y kázal ho bezewſseº odkladu do wězenj wsaditi/ a po dlauhém čase wywesti/ a před sebe postawiti, na swém Pálácy a dwoře, řečeně Alexandrow. Tu dal ho trá

piti

pti welikými mukami/ ale nemohl na něm nic wytáhnauti ani wyzwěděti: až y w těch mukách vmřel / a tělo do wody vwrženo.

O Basyliowi Dimitrowském.

BAsylius Dimitrowský, znamenitý a wznessený muž, y zkussený w wěcech válečných / včinil křiwdu několika zpráwcům nad Střelbau, gakož Moskwanům, tak Němcům: Z nichžto dwa chtěgjce vtecy/ gati gsú od strážných po cestách při pomezých Litewských/ a odtud k Knížeti kterýž tehdáž na pewném zámku swém, Wolochda řečeném bydlel, dowedeni. Ti nebozý těžce mučeni sauce z welikého trápenj wyznali / ale wssak křiwě že byli od Hetmana swého Basylia posláni do Litwy. Takž Knížě y hned obeslal k sobě z města Moskwy

Basylia

Basylia Dimitrowského / a rozličně
kázal se s nim katowati, a mučiti: kte
rýžto, vprostřed těch trápenj stále wy
znáwal / že se nikdy o to nepokaussel,
z čehož gest obwiněn/ a že mu to nikdy
ani na myssl nepřissło. K poručil kněj=
že přiwesti kobylu slepau, a do wozu
zapřáhnauti: Na tu kobylu Basylia
kázal wsaditi, k nij přiwázati/ a we=
hnati do prudké řeky/mluwě: Tedyhle
dáwámť wýborného koně, ponewadž
se strogjš k Králi Polskému/ gediž te=
dy k němu. Kobyla ta gako slepá sem
y tam po té prudké řece plaula: Kněj
pak s dwořany a s Drábi swými na
ty wěcy se na břehu stoge djwal/chtě=
ge konec té kratochwile spatřiti: n
po dlauhém tonutij, vbohé s
wádko něgak se k břehu přihrc
Ale Heytman nad Drábi K
mi, genž slowe Maluta

ntil=
ení a w=
e gim kněj
že zmor=
přidala k
likost učiněl/
když

aby se Knjžeti zaljbil / tlaukem aneb bidlem tu kobylu od břehu zase na wodu odstrčil. Knjže spatřiw to, s radostj řekl: Mějoděk, to gest znamenitý skutek/ a tak vbohá kobyla welikau prudkostj wody přemožena, vstawssi, spolu s tim gezdcem Basyliem se vtopila.

Když gednoho času Welikého Knjže do Nowogrodska gel / přitreffilo se, že služebnjk gednoho znamenitého Pána, náhodau Knjže předgel: y kázal Knjže, aby ten člowěk na lewau stranu se vchýlil/a rozpáliw se na něho hněwem, poručil ho na drobné kusy rozsekati/a zsekaného do lauže vwrcy lochu Blátem smjssyti.

Ti nebozhó trápe sliwosti Welikého Knjže byli od/ w niž se neywjce kochá. posláni do Ali Knjže s Synem času hned obeslal zy-

zymnýho wyhlédage z hradu swého, wzřj welikỳ hauff lidj na gezerách zmrzlých se procházeti a wozyti/zwlásstě pak dne swátečnýho: tehdy kaže, aby na takowé množstwj lidu, tři aneb čtyři Nedwědy vkrutné a diwoké pustili, a nenadále s nimi na ně připadli. Tu kteřijž mohau vtýkagj / ginj pak vkrutně od té zwěři dáweni, dráni a rozsapáni bywagj. Tak Otec y Syn w tom pěknem diwadle welice se kochagj / a w tom zwlásstnij kratochwil a sinichy plodij / gakoby nadto nic rozkossnějssijho a chwalitebnějssijho nebylo. Potom přigde vbohý Otec nařkage, že stratil Syna/a žena muže / kteřijž od Nedwědů vdáweni a vsmrceni gsau: tehdy rozkazuge gim knjže dáti zlatý aneb dwa za to/že zmordowati dal swé poddané: přidada k tomu, že gim welikau mylost učinil /

když dopustil / aby sobě před nim ztěžowati a naříkati mohli. Pakli toho ti B. dnij dokážj / že gest wěc nesslechetná a nenáležitá, takowé tyranstwj bezewssij příčiny nad wlastnijmi poddanými prowozowati: Proti tomu odpowjdagj Raddy Knijžetcý: že geho milost Knjže, a Syn geho, welike zaljbenj a rozkoš w tom měli, když to widěli/ a tak že se tu žádného hřjchu nedopustil. Naposledy přijgdeli matka naříkagjc pro smrt syna, aneb manželka kwijljc smrti swého manžela / krátce gich tim odbýwagj / že se gim předobře stalo / když za to Sto neb dwě ště peněz rázu a Mince Moskewské wzali.

Často se y to přihází, když gest Knjže na swém Palácu Alexandrowa a smeyssljo některého znamenitého Pána/ aby ho o hrdlo připrawil: tehdy

za

za příčinau kratochwile, rozkáže toho gistého člowěka do Nedwědj kůže zassiti / a potom na diwadlo lidem wyweda, posstwati na něho několik Wohařů, a Englických pšů wztekých. Tinemagjce za giné než že gest Nedwěd, trhagj ho pazaury / kaussj a na kusy drobné rozsapáwagj. Tak neLidský ten ubohý člowěk konec swůg běře.

O Hrozném tyranstwij, kteréž Knjže Moskewské nad wězni a zagatými Litwany, Russáky a Poláky prowedl.

LEta Páně M. D. LXIX. dewátého dne měsýce Ledna/když Litwané newelmi welikým počet lidu wálečného sebrali / nad nimiž neywyssij Hetman byl nějaký Polubienský / muž statečný a wdatný. K wzali ne-

nadále město a zámek, kteréž wůbec Jzborgskowe / a gest od přirozenij a položenijm dosti pewný a nepřistupný. To město od dáwnjch časů náleželo k Moskwě: ale že nebyl ten zámek ani lidem wálečným, ani spiżj dobře opatřen / dostal se zase Moskwanům wmce / a nassim mocý odgat. Tedy kněż Moskewské wida, že tak pewný a ohražený zámek stratil / rozzlobil se a rozhněwal přenáramně / a rozkázal aby wssecky Poláky, Litwany a Russáky, kteřjž tam w wězenij držáni byli wšrutně zmordowali: ale wssak radau některých dobrých mužů, kteřjž mu důležité a hodné přjčiny předkládali, proč by se takowého nenáležitého skutku dopaussteti neměl, stalo se, že prchlivost a wztekkost geho na ten čas poněkud wkrocená / a toho, což s nimi wkratného a nessslechetného pro-

westi

westi vmjnil, tehdáž newykonal: A
ačkoliw času toho gim to prominul/
wšak potom wšecky zbjti kázal/ gakž
na swém mjstě o tom dotkneme.
A protož ty wězně, kteréž w Moskwě
w wězenj a w okowách držal k zmor-
dowánj a k zahubenj odsaudil. A
aby wždy své nemilostivé a wraže-
dlné srdce napásl krwj newinných li-
dj, tak mu se ljbilo/ aby Drábi geho
anebo katané wězně, kteříž onde y on-
de po zámcých w wězenj byli/ zwlášstě
pak na zámku Pereslawi, Rostowě,
Wjlicy, Kostromi (ti pak wězňowé
byli Polácy, Litwané a Russácy, spo-
lu s ženami a djtkami swými) wšecky
až do neyposlednějšího zhubili a zto-
pili: Drábi pak magjce poručenj od
Welikého Knjžete, po těch zámcých
gezdili, aulisnau řečj bezewšeho od-
porowánj gegich, odtud ge wyzdwi-

howali/takto k nim mluwjce. Weli-
ké Knjže a Král náš, chce wám weli-
ké dobrodinj včiniti/y k Králi Polské-
mu lásky swé dokázati / tak že was
swobodné zase do Litwy odesle. A
nynj wás powedeme k Raddám knj-
žecým/za tim Manželky a ditky wá-
sse až do třetjho dne wás tu počkagj.
A když podál od manželek a dijtek s
nimi se odwedli, až k řece Wolga řeče-
né/ tu swázawsse gim ruce y nohy, do
prudké řeky ge házeli a strkali. Po
třech pak dnech, geden Moskwětjn sli-
towaw se nad ubohými a nesstastný-
mi těmi ženami, čekagjcými darmo
swých manželů, řekl. O bjdné Du-
sse, a nesstastné ženy/ to též wás oče-
káwá, co potkalo wásse nebohé muže/
kteřjž sau w řece stopeni. Což když on
s nimi rozpráwěl, Drábi neb raděgi
kati Knjžecý, magjce ruce we krwi

manželů gegich zbrocené / a dychtjce po mordu, a krwi newinné / přišli do wězenj mezy ty osyřalé ženy a dijtky / aby ge odtud na smrt wywedli / a za manžely gegich do řeky poslali. Tehdy nesstiastné a truchlé ženy, widauce před sebau hroznau a strassliwú smrt / s welikým pláčem a kwjlenijm prosyly těch nelitostiwých katů Knjžecých / aby s nimi za něk. erau hodinku prodleli / aby se z hřjchů swých Bohu zpowjdati, a milosti geho srdečně prosyti mohly / aby ráčil pro swau dobrotu, wssecka přestaupenj a poblauzenj gegich, milostiwě odpustiti: K obdržely to na nich / tak že za cele dwě hodině modlitby pobožné čijkaly, a Pána Boha wraucně a srdnatě prosyly / aby gim pro swau nesmjrnau Božskau dobrotu a milosrdenstwij, odpustiti, a k sobě ge přigjti ráčil: a

sezpjwawsse pjsničky duchownj, a Dusse swé Krystu Wykupiteli swému poručiwsse, tak k smrti hrozné se strogily / l, bagjce se wespolek / přediwně se potěssowaly a napomjnaly, aby tu smrt vdatně a trpěliwě podnikly. Když toho wsseho odbyly / wedeny gsau k řece / některé matky dijtky své za ruce wedly / giné pak nemluwňátka swá k prsům přikládaly: ale přissedsse na břeh giž řečené prudké řeky / gakož samým přirozenjm chaulostiwým ženským, tak proneobyčegnau a newjdanau smrt se zhrozywsse / w náramný žalostný křik, pláč, kwjlenj, a naříkánj se daly / kteréž y nebe prorazyti mohlo. Katané nemilosrdnij, pohrůžky gim činjce nutili ge / aby samy dobrowolně do wody skákaly / a když ony toho včiniti nemohly / strassjce se přewelice té wzteklé wody / hned drá-

bi

bi na ně autok včinili / a pohlawě gey s djtkami do řeky, toho času když led sſel, házeli. Lid obecný Moskewský patře na tu hroznau a ohawnau ſmrt/ že tak nekřeſtanſky a nenáležitě ty newinné ženy s djtkami a nemluwňátky ohawnau ſmrtij z swěta zprowozeny gſau / ljtoſtij ſrdečnau pohnut gſa, nemohl ſe od pláče zdržeti / a klnauce na ty zlořečené wkrutné a zſſelmilé katy. Drábi ſlyſſjce ſmutné nařjkánj a litowánj těch nebohých žen od lidu Moſkewſkého / a že těžce neſau takowau ohawnau ſmrt / pohrůžky gim činjce kygmi ge bili a odháněli, řkauce: O nepoddanij a nepoſluſſnij Welikého Knjžete / známe to dobře, že pro ty wězně ztopené pláčete/ wěřte tomu, že w krátkém času to též wás potkati má.

Kte-

Kterak Knjže Moskewské Bratra swého zamordował Léta páně M. D. LXX.

Wlastnj Bratr Knjžetcý nenáležitě a lžiwě obžalowán a osočen byl v Knjžete Welikého, od gednoho Rádce Knjžecýho / kterýž slaul Třeciák Wiskonatý. Wyslyssew tu neprawau žalobu Knjže, žádnau měrau nedopustil / aby Bratr gemohl se z toho wywesti a očistiti: Ale gakéž neytěžssi muky mohl wymysliti, těmi Bratra swého trápiti a mučiti rozkázal. W těch welikých a vkrutných trápenjch, wytáhl na něm a wymučil wssecky poklady a penjze, co gich kde měl / y statek wsseligaký mowitý ynemowitý sobě osobil a pobral: Samého pak po takowém trápenj sotwa na poly živého Katu stjti poručil. Potom

tom sswagrowú swau, manželku ge° / kteráž před nim na kolena klekla, a až k zemi se twářj sklonila, prosýc za milost/ kázal gi Drábům zewssech ssatů swlécy / a tak nahau čistowaniti před sebau postawiti / že tak za dlauhau chwýli nahá předewssemi státi musyla. Naposledy geden Dráb z poručenj Knjžecýho, vwázaw gi za prowaz/ a wsedw na kůň co mohl wyskočiti bezewssj lítosti wlékl gi k řece / aby gi vtopil. Tak to Welikė Knjže proti wssj milosti a náklonnosti přirozené krwi, na swé° bratra a sswagrowau se rozzlobiw z swěta ge zprowodil.

Gaký spůsob Moskwané zachowawagj při vkazowánj gedni k druhým lásky a přjzně.

NArod ten Moskewský tak gest vzhowadilý, nezwedený a newěrný

wěrný / že mezy nimi nic vpřijmého se nenachází / aniž geden druhého kdy práwě a přirozeně miluge: nýbrž geden na druhého podwodně, lžiwě, a swobodně (neb tak sau nestydatj) sočj, žaluge, neprawosti a zlosti wymeyšlj, buď zgewně aneb tegně / otewřeně aneb skrze vklady o zahynutj a bezžiwotj bližnjho swého stogij / a wespolek se vtrhánjm a zlořečenjm k hněwu podněcugj. Obyčegné gest v nich aby Otec z Syna sobě posmjšky strogil / a Syn s Otcem serwal a bil / bratr bratra kde můž osočil a obelhal. Tak žádné při nich wěrnosti a náklonnosti k krewnjm přátelům nenj. Neboy před Knjžetem směgj se waditi, sobě vtrhati a zlořečiti. K stalo se Léta Páně M. D. LXX. že nějacý dwa bratřj Zemané, dosti patrný příklad tě wěcy na sobě před knjžetem vkázali.

Geden

Geden z nich slaul Mikieta Obolinský/ tak byl zlořilý a nesslechetný, že gméno rodu swého proměnil / a před Knježetem wymyslil sobě gméno Powrozowský / gakoby řekl, sslibenice a prowazu hodný. Druhý pak Bratr geho paunatuge na swůg rod, y také gméno/a mage s Bratrem swým něco mluwiti / zawolal ho, gakž wlastně slaul, Obolinský: on přewelice se z toho rozhněwal a rozzlobil/gakoby mu welikau křiwdu Bratr geho včinil / a co ztřesstěný na žalobu k Welikému Knježeti běžel, ak němu promluwil: Ney gasněgssij Knjže, prosým tebe / že mi k sprawedlnosti proti Bratru mému dopomůžeš/kterýž mne zlopowěstným gménem zmazal. Gest mé prawé gméno Powrozowský / a on mi přezděl Obolinský. Proč tebe pokorně prosým aby slussně ztrestán byl:

neb

neb gá sobě to za welikau lehkost a kři-
wdu pokládám. Tehdy Knýže swo-
lal Raddy swé, gakoby o znamenitau
wěc s nimi činiti měl, řka: Důležitá
tohо potřeba/abysste tuto přinesnad-
nau a půtku, kteráž mezy těmito dwě-
ma bratry wznikla, w bedliwé powá-
ženj a rozeznánj podlé sprawedlnosti
wzali. Bratr tedy ten, kterýž hane-
bně odřekl se swé vrozenosti a gména,
předstaupiw před Raddy Knýžecý,
wssecku gim tu wěc oznámil/a žádal,
aby mu dopusstěno bylo wymstiti se
nad bratrem swým. W tom přissel
druhý bratr, kterýž vrozenosti a gmé
na swého obhagowal: tu hned nessle-
chetnýk ten wpeřil mu se do hlawy, a
wstrčil hо k Nedwědu/kteryž hо chu-
mlati a vkrutně pazaury dráti počal/
wida ten padauch že tasselma nad bra
trem geho vstáwá/vťal ssawlj bratra
swého

swého w nohu: Z té rány welmi mnoho krwe wyteklo/ kterauž on pomazal tlamy Nedwědowy/ tak že Sselma střebaje tu krew lidskau, hned okrála a k prwnějssi sýle přissla/ a podruhé wbohého Zemana pochytiwssi, hrozně ho odřela/ a zpotwořila: Což wida bezbožný ten bratr, žeby se giž wrchowatě té křiwdy swé pomstil/ chtěl tu sselmu odwesti a odtrhnauti, aby bratra geho newsmrtila: Ale Nedwěd tak se rozlitil a zapálil, že žádnau měrau ani gemu, ani giným mnohým odtrhnauti se nedal/ wssak naposledy z aust Nedwědowých ten wytržen/ a z muky té wyswobozen.

Podobného něco k tomu se přihodilo/ když Knýže Nowogrodsko Welikého hubil a ohněm y mečem plundrowal/ gakž nahoře oznámeno. Několik zagatých Zemanu do města

Moskwy odtud wedeno/ mezy nimiž
byl geden muž s ženau a s dětmi / kte-
réhož Zemanjn poručil , gednomu
Dworeninu Královskému a přiteli
swému. Ten byw přjliš dlauho od
toho Dworenina v wězenj držán/ dal
se gednoho času w naříkánj welmi ža-
lostné na nesýchané tyranstwj , kte-
réž knjže nad Nowogrodskými vkru-
tně wsecky morduge, prowedl : zté-
žowal sobě y nad křiwdau a bezprá-
wjm kteráž se gemu y wssemu Zeman-
stwu děgj/ a že gho Tyranna toho na-
prosto nesnesytedlné gest , těmito slo-
wy : Bůh , kterýž sám sprawedliwý
gest / nepochybně swým časem té ne-
winné krwe wražedlně a tyransky wy
lité, nad Knjžetem a wssemi potom-
ky geho pomstj / a podlé zaslaužemj
hodně ztrestce. Po některém pak dni
w mysli swé rozwažuge, že přjliš wsse

tečně

tečně takowá slowa prohlek/ a že ten
Zeman v něhož v wězenj seděl, Knjžeti
to donese: a protož lstiwě vsebe přemý
slel, coby činiti měl: y widělo mu se že
neylépe bude / aby ten hřjch na swého
hospodáře sčetl. A napsal supplikacý
Knjžeti / oznamuge w njž by geden
geho Dwořenin na potupu gemu slo-
wa ta mluwiti měl: a dal takowau
supplikacý ginému Dwořenínu/ kteryž
o ničemž newěděl, co se pjsse/ a prosyl
aby gi Knjžeti podal. Knjže suppli-
kacy přečta, kázal toho Nowogrod-
skeho Městana a Supplikanta bez
meškánj powolati / kteryžto přiwe-
den gsa před Knjže, gako twrdočel-
ný a nestydatý člowěk/ hřjch ten gimž
sám winen byl, na hospodáře swého
Dwořenina Knjžecýho neslechetně
sčetl / a potwrzowal toho, že ginák
nenj řka: Neygasnětgssi Pane, a We-

liké Knjže/ty nás poddané a služebnj-
ky swé wěrné rozličným spůsobem tre-
sceš/vsmrtiti, čtwrtiti, na kusy rozse-
kati poraučjš/ gměnj a statečky beřeš
zrádcy násnazýwáš/nepoddanými a
křiwopřjsežnými, a k těm podobnými
hroznými wěcmi oči nám wytýkáš/
což my wssecko, nezaslauživsse toho,
snášsime, ničjmž negsauce winni.
Ale kdyby wěděl, gak sau na tě laska-
wi twogi Dwořané/ a gak newěrně
nevpřjmně k tobě se magj twogi do-
mácý/ gimž ty neywýce wěřjš/gimž
welikú dobrodinj prokazugeš/nepo-
chybugi, žeby se y k nim slussně a spra-
wedliwě zachowal. Z počtu těch gest
Dwořenin twůg, k němužs mne dal
do wězenj. Nebo wčera w wečer pře-
demnau, abych slyssel, na hlas a s ga-
kausy chlaubau tato slowa mluwil:
O ty Bůh, co neyrychlegi newinné li-

di

di wytrhl a wyswobodil, od vkrutnosti toho Tyranna Welikého Knjžete ktery přehroznými mukami swé poddané trápj, morduge, a zabijj newinně / statečky a ginčnj gegich sobě přiwlastňuge, proti wšj spravedlnosti. Kteréžto hřjchy a neprawosti Pán Bůh sám w brzkém čase mstitj ti bude / a to tyranské Knjže setře / a wykořenj sewšjm geho kmenem / aniž dopustj aby potomcy geho panowati měli. To slysse Welikė Knjže, náramně se rozzlobil / a ktomu vbohému Dworeninu neprawě obžalowanému, takto promluwil. O zrádný a newěrný člowěče / Slysselis a porozumělis tomu, co tento na tebe spjwá? a nedaw mu odpowědjti, ani té křiwé žaloby odwesti / kázal ho rozličným spůsobem mučiti a trápiti. Když pak k ničemuž znáti se nechtěl /

prawě, že žaloba ta wymyssléná gest, poručil ho čwrtti, a do řeky wwrcy. Tak ten sslechtic nesslechetný alžiwý, wjc k sselmě nežli k člowěku podobný, newinného Hospodáře swého w Knjžete obelhal/ a gazykem swým neprawým o hrdlo připrawil/ sobě pak z zahynutj Bližnjho swého, žiwot a swobodu spůsobil.

Žialostný a nesslechetný mord dwau znamenitých Panůw Moskewských, y giných Litwanů a Poláků zagatých/ kterýmž před tím nedáwno Knjže odpustil.

LEta Páně M. D. LXX. po odjezdu z Moskwy Panů Polských a Litewských, w legacý od Krále Polského wyslaných/ což se stalo na den památný Eliásse Proroka/ kterýž to swátek w Russaků gest welmi slawný/ když Welké Knjže seděl za stolem

lem, a druhé krmě byly na stůl posta-
weny / nenadále, gak oby ho ostruhau
neb sspicy vbodł, schytił se / a wstaw
z zástoli, promluwił k přístogicým
Drábům / Pošte za mnau: Což oni
hned včinili / y půl druhého tisýce rey-
tharů dobře zbrogi opatřených Sā
pak Knjže během k zámku pospjchał /
a tam se wssickni spořádali před Palá
cem Knjžecým. Toho času bydlił
na tom zámku nēgaký znamenitý čło-
wěk, a nezadnj Pán, Petr Serebrin
zběhlý a skussený Wogák. Y kázał
Knjže k geho Domu ssturmowati, a
spůsobem nepřátelským ho dobýwati
a hlawu mu stjti. Wogácy vposlech-
sse rozkazu Knjžetcýho, mocý toho
domu dobyli / a vbohého Serebrina
z Domu wytáhli a před Knjže posta-
wili / a tu mu hned, bezewssi dotázky
neb oznámenj prowinēnj / Heytman

nad Dráby Skwator sekerau hlawu stal. Naposledy Knjže, což se mu widělo a ljbilo z statku toho nebožtýka Petra Serebrina brał/ na giné wěcy pustil Drábům preys / a aby ničehožkoliwěk po něm nepozůstalo, poručil ostatky ohněm spáliti. Když to wykonał, obrátil se k ginému zámku (a gest ten zámek welmi weliký a prostranný kdež mnozý Pánj a Sslechticowé magj swé domy) a kázał nègakemu Heytmanu nad Reythary, gménem Bulátowi/ aby s nemałym počtem wogákù gel do domu Oswjceného a slowutného muže Mieśoieda. Tomu Pánu sotwa před rokem Knjže násylně wzał welmi krásnau a spanilau manželku a děwečku, kteryžto obau porussiw, kázał ge na wratech domu Pána toho zwěsseti / gakž o tom wýš oznámeno. Heytman k tomu domu

sstur-

sturmuge, welmi snadně geg wybogował/ a toho Niegoleda na prostřed rynku wytáhl/ a tam mu sám sstarlj hlawu stal. A wykonaw takowau wraždu, s krwawým mečem a rukama sel před Knjže/ a gakoby neywětssiho hrdinstwj dokázal, řekl: Neygasnegssj Pane a Welike Knjže/ giž se wssj pilnosti sem to wykonal, cožs mi poručil. Tu Knjže podlé obyčege swého zkřikl Hoyda, hoyda/ za nimž wssecken zástup to též činil/ wzjwage téhož wyskočného a weselého slowa. Potom z zámku scházege Knjže, wchylil se do žalaře/ kdež bylo mnoho wězňů Poláků a Litwanů/ za nimž sslo welike množstwj Drábů. W tom nějaky kupec, měssténin Moskewský newěda co se děge, zdaleka wřel Knjže s welikým hauffem Drábů/ a boge se tyranstwj geho, dal se zpět na wtj-

O v kánj/

kánj / kterehoż Knijże spatřiw, kázal honiti a na kusy rozsekati / powědew kněmu : Toť se proto stane, aby potom nikdy nevtjkal před obličegem Pána swého. A kdyż se přibljżil k wězenj, wyssel wen Hospodář wězňů / chtěge wězňům po chléb gjti / a wida Knijże přicházegjcýho vlekl se aż nazpátek postaupil: Toho téż Knijże chytiti a na kusy rozsekati rozkázal řka: po druhé nebudeš se báti. Dále přissed k přednjm wratům toho wězenj, řekl Strážnému / aby rychle dwéře otewřel / kteryż se tak zděsyl / że se wssecken třásl, a sotwa otewřel. A kdyż žalář otewřen kázal neyprwé wywesti zagaté Sslechty Polské a Litewské prwnij z nich byl, Petr Biekowský Rytjř Polský, a vdatný wogák / ktereho Knijże skrze Prsy kopijm prohnal. Ten byl tak vdatného a zmužilého

kého srdce / že když k němu Knjže hnal on vchytiw kopij, chtěl ge obrátiti proti Knjžeti / aby sobě tudy wěčné památky a powěsti dobyl / že tak nesslechetného Wraha a Tyranna lidského z swěta zprowodil. Ale Knjže spatřiw to, zawolal na syna swého, Iwan Iwan, to gest Jene synu pomoz který rychle přiběhw, kopjm swým toho Biekowského prohnal / tak že potěráně na zem klesl zdech. Po něm wyweden druhý Zeman Polský, Albrecht Bugaský / y toho Knjže kopjm prohnal. Třetj zeman měl gmeno Besus Slezák, rodu starožitného / který tauž smrtj zahynul. A když ty vdatné muže a Rytjře Polské rukama swýma vsmrtil / zkřjkl podlé obyčege swého hoyda, hoyda / gakoby znamenité wjtězstwj obdržel: a wssickni slyssjce ho tak prowyskowati, toteż po-

něm

něm činili. Potom mluwil w ten rozum k swým drábům. O mogi milj Jonácy / wdeřte wsstj mocý na ty wězně / a kteryž se wám koli namate, rozsekegte ho na drobné kusy bez patřenj na osobu, a bez milosrdenstwj. Ti hned wposlechly rozkazu geho / a w prwnjm žaláři padesáte wězňů zabili. Potom sšli k druhému žaláři / a tu neyprwé Knjže wlastnjma swýma rukama zabil třizemany / geden byl Russák člowěk wěku dospělého: Druhý byl zeť geho, Zeman Polský Jakup Molský: tak podobně y třetjho Zemana Polského zamordowal. A když to wsse wykonal, dal se opět w prowyškowánj / a wsickni po němž tauž pjsničku spjwali: giné pak wězně kázal swým Drábům mordowati a rozsekáwati, gichž bylo do LV. kromě dj-tek, kterež se gedněž narodili. Od-

tud

tud brali se k třetímu wězenj: y tam
vkrutnosti swé znamenj zanechal / a
zamordowal tři znamenité Pány
Polské / giné gichž bylo do LV. Drábi
halapartnami a ssawlemi rozraubali /
a hrozně vsmrtili. Po takowém hro-
zném tyranstwj nechali těl gegich mr-
twých onde y onde ležeti po zemi / kte-
ráž krwj gegich swlažená a napogená
přewelice byla. Odtud s weselim a
wýskánim nawrátil se zase na swůg
Palác / a celý ten den w zpěwjch, w
hudbě na rozličná Instrumenta a w
tancy strávil / neginác než gakoby zna
menité wjtězstwj nad nepřátely swý-
mi obdržel. K wečeru rozkázal kusy
těch zmordowaných sebrati / a za mě-
sto wynesti. K sskladli ge na tři hro-
mady / a posypawsse pjskem a prstj tak
ge pěkně pochowali. Mezy těmi ku-
sy zmordowaných těl byla manžel-
ka giž

ka giž gmenowaného Molského/ kte-
rážto ač byla hanebně zraněná / wšak
předce při žiwotu zůstala / y prosyla
hrobníků , kteřjž sšachty aneb gámy
kopali: aby gi živili a pustili / ale oni
žádnau ljtostij se nepohnuli / než za ži-
wa gi s ginými zahrabali: Dwa Že-
mané gesště po tom katowánj v wěže-
nj zůstali / kteréž nazegtřj Tyran stjsti
poručil, a za město wynesti / a něco
málo prstj přihrabati. Tam byla y
ginych Zemanů těla mělce zakopaná /
bezpochyby že to Knjže naschwál v-
činiti poručil / aby za pokrm byli ptá-
kům a sšelmám země. Třetjho pak
dne nějaký Němec, zpráwce nástro-
gů wálečných / slitowaw se nad těmi
těly mrtwými porůznu ležicými / zge
dnal lidi kteřjž wykopawsše welikau
a hlubokau sšachtu, do ni ostatky těch
zbitých pochowali a zakopali / a dal
gim za to tři tolary.

O Hrozném tyranstwij, kteréž prowedl Knjže nad swými Raddami a neyprednegssjmi Pány.

LEta Páně M. D. LXX. na den Swatého Jakuba, Měsýce Czerwence/ w městě Moskwě, kázal Knjže wrazyti do země osmnácte kolů a nawrch tolik trámů na přjč přeložiti na spůsob sibenice. Měssťané gakž neydřjwe wzřeli, že takowé diwadlo a poprawa se strogj/ náramně se vlekše, dali se w vtjkánij/ a opustiwše nagaté krámy y swá kupectwj, w kaupeč gich zanechali: aniž kdo pro welký strach směl na rynk wygjti. Nebo takowá powěst mezy obecným lidem procházela/ že Knjže wssecky Měssťany Moskewské mjnil zmordowati/ a djl gich zwěsseti. Drábi, aby na lid

wětssj

wětssj strach pustili, přinásseli na rynk rozličné katowské nástroge, k mučenj připrawené/a kladli ge podlé toho kolj. Potom rozněti wsse welký oheň, přistawili k němu kotel welký měděný/ naliwsse geg plný wody/ tak že wřel a klokotal za několik hodin.

Když to wsse bylo zpraweno/ přissel wkrutný Tyran s welkým hauffem Drábů, tak přihotowený/ gakoby se měl s nepřjtelem potýkati: za nim nedaleko sslo půldruhéhotisýce střelců s polauháky. Knjžе postawil se sám neybljže toho kotla/ Drábi pak spořádali se na spůsob kola. K přiwedeno tři sta Zemanů Moskewských na plac kteřjž possli z znamenitých a starodáwnjch rodů/ gsauce před tim tak ztrápeni a zmučeni, že sotwa na nohy dostaupiti mohli, gako odpokumrtwj: y strkali ge po hromadě gako howada

před

před Knížě. Wida pak Knížě, že wssickni obywatelé hrůzau a strachem welikým se rozběhli, a rozschowali w swých příbytcých / gezdil powssech ulicech města / wolage wssim hrdlem na měssťany řka: Podte wen nebogte se nic, buďte sebau bezpečni: Wygděte k spatřenj / slibugi wám že se wám nic zlého státi nemá. Ač sem byl konečně vmjnil wás wssecky wyhladiti a wykořeniti: wssak gsem giž ten vmysl swůg proměnil / můžete swobodně a bezpečně wygíti na rynk a podjwati se, co se bude díti. Tak ten vbohý lid wyssed z domů hauffem na rynk se walil: anobrž tak mnoho diwáků bylo, že se y na střechy drali / aby widěli konec té smutné hry a Tragedye. Potom Knížě takto promluwil k tomu welikému množstwj lidu. O wy mogi milj poddanj, sjďte to

sami, zdali nesprawedliwě dělám / že
přijssně trescy zpronewěřiké a zrádce
swé. A hned wssecken lid přiswědčuge
mu zwolal: Zdráw buď a dlauho žiw,
Knjže a Králi náš: zlj pak a nessle-
chetnj, ať hodnau odplatu za swé skut-
ky berau. Za tim kázal k sobě přiwesti
sto a osmdesáte osob, z počtu těch od-
sauzených/a takto mluwil k zemanům
kteřjž se djwati přissli: Hle tyto
wězně wám dáwám, swobodné pro-
pausstjm, a hrdlo gim darugi / přj-
měte ge, neb gim wssecku winu gegich
y pokutu odpausstjm / a z welikě swé
dobroty a milosti promigjm. Tak
ti wbozý Božským gednánjm od přj-
tomné smrti wytrženi byli. Za tim
wystaupil Sekretář Knjžetcý/mage
Registra odsauzených na smrt. A ká-
zal wywesti gednoho Moskwana ro-
du starožitného, a neyprědněgssjho z

tag-

tagných Rad Knýžetcých / gménem
Jana Michalowic Wiſkowatého.
A tu Sekretář Knýžecý dlauho četl
prowinění geho / kterýmž byl ſſale-
ſſně obžalován, těmito ſlowy: Jan
Michalowic Wiſkowatý, Kancleř
Welikého Knýžete, newěrně a bezbož-
ně ſe chowal k Knýžeti. Předně pſal
Králi Polſkému / že mu chce poddati
město a zámek Pána ſwého ohražený,
w Welikém Nowogrodſku. A ta gť
prwnj na tebe žaloba. Po tého žilau
whlawu vdeřil / přidaw tato ſlowa.
Zpronewěřilý a newděčný, žes ſe kdy
takowé neſſlechetnoſti a zrady proti
Pánu ſwému dopuſtil. Druhá zra-
da twá geſt / žes liſt poſlal Cýſaři Tu-
reckému / aby s welikým wogſkem při
táhl k dobýwánj zemj půlnočnjch a
Ruſkých, Kaſanenſkých a Aſtraen-
ſtých / gakž prwé toho žádoſtiw byl.

A to powěděw opět bil ho w hlawu/ a to přidal: Podruhé chtěls lstiwě a chytře Pána swého zraditi. Třetij skutek, kteréhožs se dopustil, gest tento/žes k Cýsaři Tatarskému posla wyprawil a napomenul ho/ aby s welikým wogskem wtrhl do Moskwy/ Zemi kazyl, plundrowal a sobě mocně podmanil: Pročež y welikau zhaubu a nenabytau sskodu Tataři w Moskwě včinili/ gakž Knjžetcý zámky pálice/ tak y nebohé lidi zewssech stran mordugice a hubice/ gjmagice wřetězy a pauta pogjmagice, w služby podrobugice / a neščíslný počet obogjho pohlawj s sebau preč zawedsse.

Poněwadžs tedy původem byl tak zlých wěcý / hodně nadewssecky giné trápenbýti máš. A potě opět, gakž prwé činil, žilau ho přes hlawu vděril. Tehdy nebohý Kancléř gsa tak newinně

winně obžalowán, obelhán / a znage to že gest newinný, tak odpowěděl. Oswědčugi sobě wssemohaucým Bohem / kterýž gest sám zpytatel srdcý a myssleni lidských (před gehož obličegem wyznáwám se býti hřissnýkem / ale wěřim sylně, že on pro swau Božskau dobrotu a pro wylitj krwe Syna swého mileho, nademnau se similuge) oswědčugi sobě rku, Bohem / že sem se wždycky w wřadě a powinnosti tě, kteráž mi swěřena od Knjžete byla / wěrně, w přjmě, a bedliwě chowal / gakž hodné a sprawedliwé bylo: a protož odwoláwám se před trůn Božj / že gsem odssalessných těchto swědků nesprawedliwě obžalowán a osočen w Knjžete / a ta neprawost s ssibalstwjm wassim w den saudný zgewena bude: ó Knjže, když stanes před Trůnem Božjm, pamatůg / že newi-

na má se vkáže: Nynj pak spravedl-
nost a právo, žádného v tebe mjsta
nemá / aniž gá to obdržeti mohu / a-
bych se z nářku takového a křiwdy o-
čistil. Tak gest nenasycená twá la-
kotnost a žádost wymsstěnj / že krwe
mé newinné žjžnjš. Protož nažeř
se gi dowole / nechť se dosti stane twé
nesslechetnosti / gaks vmjnil: nynj
twé ssántroctwj a snyssléné lži zda-
gj se prawdiwé býti / proto že wssecko
děláš mocý a násyljm. W tom y hned
pochytili ho Drábi, řkauce: Ay giž
zřegmě widjme, žes winen / když tak
twrdě k Knjžeti mluwjš / hanebně
sy se pokleskl / a my twau řeč dobře sau-
djme. Ale Kancléř řekl: O Bjdnj li-
dé spolu s Knjžetem wasjim / wy
gste laupežnjcy, a wssj nesslechetno-
sti geho služebnjcy: nespravedliwě
wylěwatě krew newinnau / wssecko

tyran-

tyranſky pûſobjte / ſprawedliwě y nes-
ſprawedliwě katowſtwj nad lidmi
prowozugete. Ty wſſecky wěcy, kte-
reż mi ſe přičjtagj, gſau ffaleſſné a ne
prawé: ale wámť nic nenj ſnadněgſſj-
ho, gako o žiwot připrawiti newin-
néº člowěka: wſſak Bůh časem ſwým
a whodinu, kterauž ſe neyméně nadě-
gete, přigde / a wás dle zaſlaužený
waſſeho ztreſtce a zatratj. A to wel-
mi ſwobodně powěděw, plil na ně.
Proteż Welikė Knjže kázal ho ka-
tům wzýti: kteřjž pochytiwſſe ho zuli,
ſwlékli / a přiwázawſſe k gedné ſſibe-
nicy na to přihotowené, powěſyli do-
lů hlawau a vſty k zemi. Neywyſſſj
pak Hetman těch katanůw, optal ſe
Knjžete: Rakau mu ſmrt včiniti roz-
kážeš: Odpowěděl Knjže: wy wſſic-
kni Dworané mogi, po pořádku mi-
ſtrowſtwj ſwého nad nim dokazowa-

ti a trápiti ho budete. Proczež y hned ten Heytman, gménem Molut s skočiw s koně, snažně se k tomu měl / a wzaw nůž, prawé vcho mu vřezal. Druhý Dráb vřezal mu lewé vcho / třetij pyšky od vst: a tak pořádkem wšickni po kauscých ho rozbijrali a Anatomowali/aby wšickni nesslechetným mordem se posskwrnili/ a smrtij toho newinného člowěka winni byli. Naposledy nějaký Sekretář Knjžecý, aby tyranstwj gegich wrchowatě doplnil, vřezal mu hanbu geho/ tak že po tě hned vbohý Kancléř dussi pustil. Knjže wida žeby pro vřezánj to audu Kancléř vmřel, welmi to těžce nesl/ a lage to Sekretáři, takto mu zlořečil. O nesslechetnjče, počkeg málo, wssecka to, což mělo na něho přigjti, na tebe se shrne. Neb za to měl Knjže/ že on ljtostij gsa pohnut, tim spůsobem mu

mu konec mukám včiniti chtěl. Nemínil toho Sekretáře hroznau a vkrutnau smrtí strestati/ale Pán Bůh překazyl geho tyranstwí/tim že wbrzkém čassu ten Sekretář na morní bolest vemřel. Katané pak mrtwé tělo Michala Miskowatého z sibenice snali a vkrutně s nim po smrti nakládali / po kusých ge řežjce: a wssak předně hlawu mu stali. Ten byl konec žiwota toho znamenitého, wtipného a mnohými ctnostmi ozdobeného muže, Kancléře Welikého Knjžete Moskewského / gemuž rowného nikdy Moskwa neměla.

Podruhé kázal na plac wywesti swého Ssacmistra/ gemuž gmeno bylo Michael Funichow / muž wznessený a wtipu ostrého / wěrný towaryš a přjtel toho nebožtjka Kancléře. Ten w swém obhagowánij nevžjwal

obssirného mluwenj / ale krátce takto mluwil: Odwoláwám se ku Pánu Bohu, genž gest wssewědaucý a gehož oči nawssecko patřj/že sem se nikdy proti tobě Pánu swému ničehožnedopustil / wždycky se wěrně, wpřjmě bezewssj ossemetnosti wslužbě a w powolánj swém chowage. A poněwadž sem nesprawedliwě a lživě skrze tebe Pissaři obžalowán / pohánjm tě, aby dusse twá w budaucým wěku před Trůnem Božským se postawila/ a zadosti mi učinila. Když ta slowa promluwil, kázal ho Knjže wzýti a z slatů swlécy/a tjm spůsobem na sibenicy wwázati, gako Kancléře. Potom ten Maluta Heytman nad Drábý, nabral wody wřelé z kotla / druhý pak Sstolnistr, wzal plnau nádobu wody studené: a neyprwé wodau studenau počal mu hlawu megti/ potom

tō pak wřelau oplakowal a oblěwal/ že ten nesstastný člowěk pro welikau wrauenost te wody a pařenj nárammě a hrozně křičel/ ale kat a tyran wkrutný Maluta wždy wjc a wjc lil nań wře- lauwodu/ aż se na něm kůže sskwrkla a skrutila na spůsob hada/ kdyż se wkolo wige. Ten tak trápen aż y dussi pustil.

Po třetj kázal přiwesti na plac swého Kuchaře. Ten přemožen mnoż stwjm falessných swědkůw, za win- ného odsauzen/ takowauż smrt gako Jan Wiskowatý zahynul/ totiż że po kusých rozebrán, rozsekán, a aud mu wřezán. Potom kázal přiwesti něya- kého Giřjka Czapkyna s Manželkau y s dětmi/ kteryż mezy Pjsaři a Sekre táři nebyl poslednj/ a Knjže ssedage s koně, rozkázal Basyliowi Temkhi- nowi, aby mu hlawu stal, ženě y dě- tem. Ten Temkhin gsa do Achtu

w Lit-

w Litwě dán/pro zamordowánj Wý-
wody Plockého, do Moskwy vtekl/
gako k vtočisstj a mýstu bezpečnému/
a přednj mjsto mezy Dwořany knj-
žecými obdržel. Potom wyweden
druhý Sekretář, kterýž slaul Jan
Bulhakow: Ten y s manželkau a s dět
mi od Wywody Chirnowského stat/
kterýž slaul Piotrowský. Tehož času
dal wywesti Sekretáře swého Basy-
lia Sstěpanowského/ kteréhož beze-
wsseho vkázanj prowinněnj a ortele,
z rozkazu Knjžecýho geden Dwoře-
nin zamordowal.

Naposledy, aby se tyranstwj ge-
ho dowrssilo/ rozkázal Knjže dwě stě
Zemanů z wězenj na plac wywesti/
kterýchž zegména k sobě zawolal/ a
na smrt wssecky odsaudil. Potom
spořádawsse ge, k gednomukaždému
z nich geden Dráb aneb kat se postawil
a hla-

a hlawu mu ſtal. A když ten hrozný mord prowedli přiſſli před Knížě s krwawýma rukama a meči / weſele prowyſkugjce, Hoyda, hoyda. A tak ſe hanebně Knížecý Dwořané, newinnau krwj poſſkwrnili.

Téhož času kázal Knže wywe-ſti z wězenij gednoho ctihodného ſtarce: Toho gakž přiwedli, Knže kázaw sobě podati kopj, hned na koni k němu hnal a prohnal ho / a yakžkoli po té ráně vbohý ſtarec klesl a vmřel / wſſak aby doplnil swé tyranſtwj, wjce nežli do ſedmnácti rangeſſtě mu vdělal. Ty hrozné neſlýchané tyranſké ſkutky a ſy we čtyřech hodinách ſpáchal: wſſecka ta těla mrtwá naháležela na zemi gichž byl weliký počet: a když přehledáwal ge nějaký Wogák, treffil na hlawu Michala Sſacmiſtra / a wydobyw meč, rozkal gi na dwé, řka: Rozpo-

meň

mezi se gaks semnau nakládal. K wečerau wssecka ta těla zbitých na hromadu snessená/ a odtud za bránu města wywezena, do welké ssachty zakopána.

Tolik mordu vkrutných Knjže wykonaw / a nawracuge se zase na swůg hrad / vchýlil se do domu Michala Ssacmistra/ a nalezl manželku geho welmi krásnau a poctiwau / kteráž pro smrt swého mileho manžela žalostila a truchlila (byla pak Sestra Wywody Offanasia Wiazimského/ o němž sme napřed zmjnku včinili) Knjže dychtě po vkrutnosti / kázal gi wzýti / a na prowaz, kterýž od gedné stranyzdi až k druhé dosáhl / na hým zadkem wsaditi abyl tenprowaz tak ostrý, že se až do massa prožral: y chtěge, aby mu o pokladjch manžela swého powěděla / kázal gi po něm sem

y tam

y tam sinýkati. Dcerka gegj w patnácti letech, widauc matku swau w takowém trápenj / nemohła se od pláče a nařikánj zdržeti. A poručil gi Knjže wzýti, a přiwesti naplac. Ale Syn geho neystarssj slitowaw se nad nj / přiběhł k nj a chytiw gi za sukni, takto k Otcy promluwił: Neymilegssj Otče prosým wás, darůgte mi tu děwečku / gá gi v wězenj swém mjti budu. A řekł mu Otec: wezmi gi na ten čas / ale potom gi mateři nawrátjš. Naposledy ztrápiw tak welice a nenáležitě poctiwau Pani / spolu s dcerkau gegi, do klásstera dał: kdež nedlauho pro rány a bolest, kteréž wtom smýkánj po prowaze dostała, živa była. Syna pak toho nebožtjka Ssacmistra, též do wězenj dał / a wssecken statek mu odňał: co lepssjho było to sobě wzał / giné wěcy lehčegssj wo gá-

kům

kům w laupež dal.

Téhož dne, Knýže přissel do domu Jana Wiskowatého / někdy neyprednějssího z Radd swých (o gehož to hrozné smrti, wýš dotčeno) a man želku geho osyřalau kázal do gednoho klásstera wnésti / Syna pak odsau dil k wěčnému wězenj / a poslal na zámek přewelmi pewný, kterýž Bielejezero slowe / a pobral mu wssecken geho statek.

A když pominuli tři dni, od tak welikého a vkrutného mordu / kázal Knýže wywesti zwězenj několik znamenitých Zemanů / a ti byli stjnáni od Maluty Heytmana Drábů / a když leželi nazemi, sám sekerú několik ran gim vdělal. Těla gegich na rynku, kdež se wsseligaká kupectwij prodáwala za sedm dnj nahá ležela / a tam od pss snědena / a kosti gegich onde y onde od

pss

pſů rozneſeny. Nazegtřj rozkázal LXXX. Zemanek (kterež byly manželky, prw zamordowaných Zemanů) k řece weſti a vtopiti / s welikým gegich naříkánjm a pláčem, což gim wſſe nepoſtačilo. Nebo Drábi, vkrutnj lidé, do wody ge házeli a nelj-toſtiwě s nimi zacházeli.

Léta Páně M. D. LXIX. Poſlal půldruhého ſta Sedláků / aby ſtawěli zámek, kterýž wůbec Orlo ſlowe. Ti nemagjce co gjſti (neb po těch mjſtech welký hlad byl) muſyli vbozý giných dewět z počtu ſwého zabiti / a maſo gegich gedauce, tudy hrozný hlad zapuditi.

Téhož léta, když byl Knjže na zámku Wolochda, kterýž ſám dal ſtawěti a pewnoſtmi hraditi / dělnjcy welikým hladem ztrápeni a zſauženi / kupiwſſe tele zabili ge / a tim ſpůſobem

S hlad

hlad zahnali. Když se toho Knýže dowěděl, kázal wssecky zgjmati a ohněm spáliti: ačkoliw newyhnutedlnau potřebau a nauzý genž y železo ká me, mohli býti wymluweni. Nebo ta powěra od mnoha let, mezy Russáky a Moskwany se zachowáwá / že za weliký hřjch magi, a hodný na hrdle ztrestánj / kdožby tele zabil, a gedl ge.

Půldruhého Sta Moskwanů bylo, znamenitých mužů / kteřjž steyssiúce sobě s tyranstwým Knjžete a Pána swého / wmjslili se obrátiti, a poddati Králi Polskému. Když o tom Knjže wslyssel / kázal wssecky do gedné hluboké kauže a plné bláta wházeti / a tam na spůsob mostu gjmi postlati / a hluboko do bahna tlačiti až by se pohřjžili, a s bahnem srownali. Téhož dne přissel nějaký Sedlák k Sekretáři Knjžecýmu / daruge mu we-

welikau a poctiwau sstiku: Mnich nějaký to shledow / kterýž nějaké zásstrj k němu měl/y sſel bez meſſkánj k Knjžeti/ a těmito slowy k němu promluwil: Sekretář twůg, ó Knjže, negjdáwá malých ryb, ale welké / kteréž lowij w twých gezerách/a znamenitéſkwostné hody swým towarysſům strogjwá. Knjže hned to° Sekretáře ksobě powolal/a nedopustiw mu newiny své vkázati/hned ho odsaudil a kázal za ruce y nohy swázati a do hluboké° gezera wrcy, takto řka: O padausſe, kdyžs k své wěcy tak mnoho hrubých y malých ryb nalowil / gdiž nynj, a kteréž se koli budau lybiti, gez, a hodůg.

Gakým spůsobem Mustruňka neb cwičenj válečne Knjže držjwá.

KDyž nenadále Litwané welmi pewný Zámek wzali/kterýž wů-

bec Borſko ſlowe / gali na něm Wý-
wodu y Manželku geho / a ſwázawſſe
ge poſlali k Králi Polſkému. Ale Knj-
že Moſkewſké w brzkém času ho wy
proſtil / daw za něg znamenitého mu-
že ſſlechtu Polſkého. A nawrátiw ſe
do Moſkwy ſpolu s ginými dwěma
Zemany Moſkwany / z poručenj knj-
žecýho gati gſau, a wedeni na popra-
wu: Totiž tři koly welikė byli wraže-
ny wproſtřed rynku / k nimž ti Zemanė
w půly byli přiwázáni za prowazy / a
od země wyzdwiženj. Knjže s Sy-
nem ſwým ſſypy k nim ſtřjlel, a pro-
háněl řka: O wdatnj obráncowé / tak
máte mne, a zámků mých brániti. Po-
tom přjkladem Knjžetcým, wſſecken
zástup Drábů na ně wſtawičně ſtřjlel /
a tak w nich mnoho ſſipů nawá-
zko, až těl gegich widěti
nebylo.

Gaký-

Gakými dary Knijže swé pochlebnjky daruge.

SSwjcenij a wznesseni Muži, Ozyffas Scerbatý, a Eiřík Boratinský/ obadwa Wywodowé, poslání k obraně a obhágenij zámku Susa / gati byli dřjwe nežli k gmenowanému zámku přitáhli, od Litewské° wogska, a Heytmana geho Romána/ w kteréž bitwě na hlawu Moskwané poraženi a zgjmáni. Mezy giný mi byli tito dwa Páni / kteřjž potom směnau wyswobozeni. Nakž se neydřjwe nawrátili do Moskwy / Knjže ge s laskawým a weselým obličegě přiwjtal / a k swému stolu pozwal. Potom po Obědjch znamenitými a drahými dary ge darowal / totiž každému dal sukni Aksamitowau / podssitau neylepssjmi a zřjdka wjdanými Soboly / a každe° klobauk bilý wel-

mi drahý. A mezy giný mi pak wěcmi ptal se g.ch / coby se dálo w Polsstě a w Litwě. Tehdy Ozyssas wssecko což widěl, a gakž samo w sobě bylo známé. Ale Giřík Boratinský otázan gsa / na proti tomu to, cožby Knjžeti se hbité / pochlebně a vlisně mluwil: což welmi od prawdy daleké bylo, a kterež nepodobné. A mimo gine směl y to proneſti: Neygasněgssj a Neyněpřemoženěgssj Moskewský Cysař / tak máš a neginák. Když Král Polský vslyssj, že twogi wogácy gsau na pomezý, a tam sskodu činj a hubj / welmi se lekage hledá skregssj a saukrommých mist. Ale Knjže porozuměl, že mu sslukssswance podáwá: pročež řekl. Tedy Král Polský bogj se mne: Y odpowěděl on: Y owssem Neyslawněgssj a welikomocné Knjže takť gest / a kdyby welikė a sylné wogsko w trhy do

do Litwy/ on není tak smělý aby se s tebau směl potkati/ uteče daleko na některý pewný zámek, a nemůžť se nikoli w sýle ani w pewnosti zámků wrownati: A nad to nikdy nebude mocy sýle twého wogska odolati/ klesne a dá se na utjkánj/ a poznaw Knjže, že ta wšecka řeč k tomu směřuge, aby po chlebenstwjm přjzeň a lásku sobě v něho spůsobil/ nenáwidě pochlebenstwj a lehkomyslnosti toho člowěka/ a klátě hlawau, řekl: O nešťastný Králi/ ó vbohý Králi, mámť nad tebau srdečnau litost/ že se mne tak hrubě bogjš: a takť gsem welké strassidlo/ že když o mně vslyšjš, myslíš kamby vtekl/ když do Litwy přitáhnu. To odmluwě, těmi slowy s hněwem k Boratinskému promluwil: O newěrný a zlotřilý člowěče, giž gsem klam tvůg a newěru dobře wyštjhl: a po té čekanem

nem kterého z vzjwal, w hlawu ho vderil/ potom w hřbet, a kdež se treffilo mlátil / neohlédage se na tu pěknau a drahau sukni, wkterauž ho odsl. Boratinskýsem y tam se obracel a ossjwal mluwě: O neygasněgssj Knjže, Pán Bůh deg tobě dlauhé zdrawj/ aže mne biges rád sem tomu / a mne traupa a chlapa swého trestati ráčjs: Neb sem nemohl ginák wyprosstěn býti z wězenj, než skrze twau pomoc: a gakž sem byl prost Litewského wězenj, wpřjmo sem k tobě ssel. Ale Knjže nepřestal ho tlaucy a bjti, často opakuge ta slowa: ó Newěrný a nesslechetný člowěče / poznal gsem, žes duplowaný lhář a pochlebnjk. A tak ho dlauho bil/ až y ten čekan w kusy o něho polámal.

Gaké

Gaké gest náboženstwj a pobožnost welikého Knjžete Moskewského.

KDyž Welikė Knjže na Palác swůg Alexandrowa, kteryž před wystawenjm a ozdobenjm swým slúl Sloboda, za přjčinau odpočinutij a kratochwjle přicházýwá / tedy gaké sy nowé náboženstwj a twárnost na sobě vkazuge. Předně obláčj se w gakýs nowý mnišský habit / w čemž ho následugj wšickni Dwořané, kteřjž w tom spolku, Rjzehole a bratrstwij sau: Drabanty pak přjtomné má, kewšij službě a powinnosti hotowé. Když se Knjže do swého habitu černého obleče, spolu s Dwořany giný mi w týchž habitjch a oděwu do Kostela gdau/a tam modlitby y giné Ceremonie, gichž Rusowé vžjwagj, wy-

S v konáwagj

konáwá. Gsau opásáni řemenem, k němuž přiwázán nožjček: w ruku drž jlucernu, w njž gest swjčka hořjcý: a kdyby který z nich pominul te Ceremonie a oděwu, bywá hrozně metlami mrskán od Knjžetcých Drabantů. Ty wssecky nazýwá Knjže bratřjmi/ y sobě tak ř ka i káže/ a tot gest to swaté bratrstwo a řehola Dwořenjnů Moskewských. A když čas obědu, dáwá se obzwlásstně každému gjdlo: neyprwé Knjžeti, gako neyprednějssjmu bratru do geho nádoby/ pak y gini bratřj každý swu nádobu s gjdlem béře. Co se dotýče nápoge, gednomu každému gistá m ra se dáwá. Potom nagedauce se a wstanauce odstolu, každý s swým nožem a nádobau gde do swé kawerny aneb Komůrky. Neb wssecken ten Palác gest wystawený na spůsob Klásstera. Když pak Knjže

že podlé obyčege swého, takowých
modliteb a giných ceremonij odbude/
gakožto nejstarssij Bratr, wycházý
z toho Klášstera / a káže některé wě-
zně k smrti odsauzené wywesti z žaláře
a rozličné muky gim dělati: dyl gich
dokola plesti, aneb na kůl strkati/ giné
halapartnami stjnati, giné wěsseti / a
mnohé hrozně ztrápené a zmučené
čtwrtiti, giné topiti. A gakž dlauho
tam přebywá/ každého dne deset aneb
dwanadcet newinných vbohých lidij
hroznými mukami a trápenjm z swěta
zprowozuge. Tak že pro welikým
smrad těch mrtwých těl, žádný tudy
gíti nemůže. Toť gi owoce náboženj-
stwj a pobožnosti welikého Knjžete
Moskewské: tak on se w swém nábo-
ženstwj posswěcuge. A že w spůsobjch
a powáhách syn Otce obyčegně náslé-
duge/ tak Knjže Moskewské má syna
sobě,

sobě, a k swým tyranským spůsobům welmi podobného/neb z welikė rozkosse po těch mrtwých tělich skáče a sslapá/kygem swým hlawy rozráží/a druhdy až do mozku keg na koncy železem ostře okowaný, gim wráží, řka: O wy nesslechetnj, smělí gste se postawiti proti swému Knjžeti a Králi, y proti mně. Kdyžkoli Knjže kterau Raddu swau aneb Pána kterého na ten palác neb zámek Alexandrow zůwe/ žádný nemj sebau bezpečen, aby sobě mohl za hrdlo sjbiti/ nýbrž pochybuge, by se měl zase odtud wezdrawj nawrátiti. Protož odgiti mage, dům swůg a statček zřjdij, s ženau a s djtkami se rozžehnáwá/a přátelum neb poručnjkům gew moc dáwá. Gakož pak neginák se stáwá/ lečby sám Bůh něgak zázračně toho člowěka zachowal a wytrhl/ ginák ten tam. Byť gim

někdy

někdy na čas odpustil a bez trestánj ge propustil: wssak potom wpadagj w hrozné ruce Knjžecý/ a časem y něco těžssjho gich očekáwá. Takž se přihodilo gednomu člowěku znamenitému a ctnosti plnému / gménem Getřichowi. Ten newelmi dáwno před tim byl poslán w legacý k Králi Polskému / a když se nawrátil z té legacý, pozwán byl od Knjžete y s ginými Pány na Alexandrow hrad: Ačkoliw nerad, wssak předce se postawil, y s ginými k gmenowanému dni. A w prawdě auprawně a skwostně traktowáni aneb ctěni byli, Pan Getřich y ginj Zemané s nim/ a darowal gim Knjže mnohá drahá raucha/ pod sstitá soboly. Ale na cestě, kudyž měli geti, byli na ně nastrogeni Drábi. Oni gsauce swobodně a pěkně propusstěni od Knjžete, wesele také a s bezpečnau

pečnau myslj domů geli / ničehožſe nebogice : A w tom nenadále vderili naně Drábi Knjžecý a oblaupili ge / zwlásstě pak přednjho Legáta Getřicha / a nechali gich nahých čistowaniti gakž se na swět zrodili. A byla toho času welikázyma / nad to přidalo g m wětšj těžkosti a bjdy / že zewssech wozů a koně oblúpeni byli / a musyli w tak welikau a tuhau zymu pěssky do města Moskwy giti. Proč ž někteřj se oznobili / giným vsti vmrzli / některým nos , giným prsty v noh / a tak dále : a mnozý nemohauce tak těžké zymy strpěti , na cestě zůstali a zmrzli. Přednj pak Orátor Getřich , náhodau od negakého sedláka dostal kožicha kozýho, a oblékw se w neg, gakž mohl, před zymau se bránil. Tak ten Legat s ginými Pány neyprwé od Knjžete slawně cten y stědře darowán / potom zase vkrutně oblaupen / a do Moskwy s posměchem a s hanbau se nawrátil. Welmi pěkný přjklad toho vkrutného Nerona a geho wlydnosti / gakauž prokazuge k dobrodjncům swým.

Zygmunda swobodného Pána z Herberstei-na, Cesta do Knjžetstwij Moskewského.

TEta Páné *M. D. XV.* Přigeli k Cýsaři Maximiliánowi, Wladiſlaw a syn geho Ludwijk, Vherſky a Czeſky, a Zygmund Polſký Král, kdež zřjdiwſſe a oddawſſe k swatému manželſtwij Syny a wnuky swé, vpewniwſſe také, a ztwrdiwſſe mezy ſebau ſpolečné přátelſtwij / mezy ginými wěcmi Cýsař ſljbil, že Orátory a Legáty swé k Baſyliowi Knjžeti Moſkewſkému wyprawj / kteřjžby o pokog a přjměřij mezy nim a Krá-

Králem Polským gednali. K takowému Poselstwij, Cýsař wybral Krystoffa Biskupa Labachského / a Petra Mraxa. Ale když Biskup dlauho tim prodléwal, a mezy tim Jan Dantiscus Sekretář Králeżygmunda, a potom Biskup Warmienský, welmi těżce ten odklad nesauce / pilně k tomu wedl a napomínal / aby se na cestu wyprawili. A byla ta práce na mne, ač gsem se nedáwno z Dennemarku wrátil, wzložená. Proček bez messkánj, wzaw poručenj a Instrukcy od Cýsaře w městě Haganau / w Elsatzké zemi, na cestu sem se wyprawil.

Předně přeplawiw se přes řeku Reyn / skrze panstwj a města Badenských Markrabů Rastat, Etlingen. Pfforotzach, do Knjżetstwj Wirtenberského, do města Konstátu / potom do města

města Rzjského Eslingu při řece Nekaru ležícýho / odtud do Gopingu a Geislingu sem se dostal. Hned v města Vlmu přeplawiw se přes Dunag, skrze Gunspurg a město Purgrawu, odkudž Markrabstwj Burgowské gména dostalo / odtud do Swáb a města Aussburgu, kteréž při řece Lech řečené leží, gel sem: A tu na mne čekali Rzehoř Sagrewuský Moskewský Legát / a Chrisostom Kolumnus Sekretář Alžběty, pozůstalé wdowy po Janowi Sforciowi Knjžeti Medyolanském a Barském / kteřjž cesty mé byli spolutowarysši.

Wygewsse z Augspurku při začátku Léta M. D. XVI. přes řeku Lech / skrze Baworské země a městečka Fridberg, Indestorff, Freysingen, to gě skrze Frisinské Biskupstwj k řece Ambor, Landshuet, při řece Gizeře /

Gengkhoffn, Pffarkhirchen, Schar-
ding, k řece Jnu gsme přigeli. A pře-
plawiwsse se přes Jn, a gedauce po
březých Dunage do Rakaus nad řeku
Onasu gsme přigeli. A wgewsse do
hlawnjho města té kraginy, Linc e,
na břehu Dunage ležjcýho / a přege-
wsse přes most na Dunagi, skrze mě-
stečka Galnenkirchen, Pregartn Pier-
pach, Kunigswisn, Arbaspach, Ra-
polstain/do Arcykněžetstwj Rakauské
ho, odtud do města Klarenwaldu wů-
bec řečeného / Tzwelt, Rastnffeldu,
Hornu a Retzu sme přissli.

Odtud wpřjmo do Morawy,
přes Řeku Teya / kteráž na wětssjm
dijle Rakausy od Morawy dělj / a
přigeli gsme do města Znogma. Tu
gsem zwěděl, že towarys můg Petr
Mraxi wmřel: a tak sám prácy a giz-
du tu, což Cýsaři welmi wděčné bylo

gsem

gſem podſtaupil a wykonal.

Z Znogma gel ſem k Wolfferni-
cy, k Brnu, k Olomucy, kdež ſtolice
Biſkupſká, při řece Morawě geſt: Ta
tři Města Brno, Znoym, Olomuc,
gſau ney předněgſſj w Markrabſtwij
Morawſkém. Odtud do Lipnjka,
do Hranic, do Gitčina, do Oſtrowa/
a tu gſme přegeli řeku Oſtrowicy/kte-
ráž Morawu od Slézka oddělugе/ a
podlé ſamého městečka teče.

Potom ſkrze Slézſko k městečku
Freiſtatu w Knjžetſtwij Těſſinſkém,
leżjcýmu podlé řeky Elſa. Potom ſkr-
ze Strumen (Německy Sſwartz
waſſer) k Pitčinu aneb k Pleſkému knj-
žetſtwij: odtud wedwau mjlich geſt
moſt, přes řeku Wiſlu, a meze neb hra
nice Cžeſké Králowſtwj. Z druhéſtra
ny Wiſly, začjná ſe Králowſtwj Pol-
ſké/ až do Knjžetſtwj Oſwěntinſkého

kdež řeka Sola do Wisły wpadá, cesta gedné mile. Nad Oswěnczinem, přes most Wisły gsme přegeli: a vgewsse osm mil, přigeli gsme do hlawnýho města Králowstwj Polskýho Krakowa/ kdežto wozy násse na Sáně aneb Smyky sme skládali.

Od Krakowa gedauce, přigeli gsme do Prostowice IV. mile/ do Wislice VI. mil: do Schidlowa V. mil, do Oppatowa VI. mil, do Sawichgostu IV. mile. Kdež opět zase přeplawiwsse se přes Wislu a nechawsse na lewé ruce/ dali gsme se k Vrsendowu V. mil, k Lublinu VII. mil, kdež gest Wywodstwj. W tom městě gistého a vrčitého času, znamenitý a hlučný Garmark bywá/ k němuž z rozličných stran swěta lidé, gako Moskwané, Litwané, Tatařj, Jfflandowé, Prussácy, Rusowé, Němcy, Vhři, Arme-

Armenowé, Walassi, a Židé se sgjžd̄gj. Odtud do Kotzka VIII. mil. A prwé než gsme tam přigeli, teče řeka Wiepers na půlnocy: do Mezříčce VIII. mil: nedaleko odtud, gsau hranice a meze Polské. W Litwě, do městečka Mělnjka VI. mil / přiřece Buh: do Bielska VIII. mil: do Narwy IIII. mile / kdež téhož gména řeka z něgakého gezera aneb lauže, gako y řeka Buh se wylewá / a na půlnocy teče.

¶ Z Narwy geli gsme VIII. mil skrze les / za nimž gest městečko Grinky / w němž nás Dwořané Králowsstj (Přjstawy) kteřjž nás strawau opatrowali a až do Wilna zprowodili, očekáwali.

¶ Odtud do Grodna gest VI. mil: kdež dosti přjhodné, podlé powahy toho kraje Knjžetstwj / zámek s městem ležj při řece Nemen (gemiž Němcy Numel řjkagj) ta mimo zemi Pru-

skau teče / kteréž před časy neywyššij Mistr Německý w drženi bywal. Ale nynij Albrecht Markrabě Brandeburský gako dědičné Knjžetstwij držj. Mám za to že ta řeka *Cronon* slowe gmenē napodobnym k městu Grodno. Tu Jan Sawořinský od Michala Linske° w tom domě aneb (gakž prawj) Dwoře, w němž sem byl hospodau, zamordowán gest. A tu sem nechal Oratora Moskewského / kterémuž nedopustil Král do města Wilna geti. Odtud gel sem do Prelauj II. mjle, do Wolkonisku V. mil / do Raudnisku IIII / a do Wilna také čtyři mjle.

Před Wilnem, znamenitj Pánj na mne očekáwali, kteřjž mne gménem Králowským poctiwě přiwitali. A tu na široké Sáně, polsstáři, čalauny zlatem a hedwábjm wytkáwanými

mi

mi obestřené wsedw mezy dwa Krá-
lowské Dworenjny, kteřjž mne ne-
ginak než gako samého Krále w pocti-
wosti měli/a na službu mi hleděli/ gel
gsem až do Hospody: Přissel tam
hned Petr Tomitzký, toho času Bi-
skup Přimisslinský/ místo Kancleř
Králowstwj Polského/ muž dle swě-
dectwj wssech, zwlásstnj ctnostj o-
zdobený a bezauhony/ kterýž mne toli-
kéž gménem Královským poctiwě
přiwjtal a pozdrawil: A nobrž y k sa-
mému Králi s welikým hussem Dwo-
řanů bez prodlenjnj dowedl. Od
něhož při přjtomnosti mnohých zna-
menitých a přednjch Panůw Knjže-
stwj Litewského, poctiwě gsem byl
přigat a přiwjtán.

Téhož času w Wilně, mezy giný-
mi wěcmi/manželstwj mezy Králem
a Bonau, Jana Galeacia Sforcya,

Knýžete Medyolanského dceřau / prostředkowánjm Cýsařským, a skrze mau Legacý, gest vsnaubeno a zawřjno. Byli tam w těžkém wězenj tři Heytmané Moskewstj/ginž wssecko zprawowánj, ano y wogsko Moskewské Léta Páně M. D. XIV. v Orssi, poručeno bylo / mezy nimiž přednj byl Jan Čeladýn / kteréž gá s dowolenjm Králowským nawsstjwiw, gak mi neylépe možné bylo gsem potěssowal.

Wilno hlawnj město w Litwě gest w takowém položenj / kdež se scházegj dwě řeky Wiela a Wilna/a potom do řeky Nemen aneb Kronon wpadagj. Tu nechaw Chrisostoma Kolumny, nedlauho sem se messkal.

Z Wilna XIV. dne Měsýce Března gsem wygel, nezwyklau a neobyčegnau cestau/z nichž gedna na Smolensko

lenſko, druhá ſkrze Iſſland do Moſkwy wede: ale proſtředni mezy těmi dwěma geda, vpřjmo k Nementſku IIII. mile odtud / potō odtud k Swintrawě VIII. mil přes řeku Schamenu gſem přigel.

Na druhý den do Diſli VI. mil/ kdež gſt gezero tehož gmena: a do Dřiſweru IV. mile/ kdež ſe poſel Knjžete Moſkewſkeho, gehož gſem w Grodnu zanechal, zaſe k nemně nawrátil. Odtud do Braſlawě IIII. mile/ při gezeře Nawer, kterež geſt zdělj za gednu mjli. K Dědině V. mil/ k řece Dwjně, kterauž Iſſlandowé (ſkrze gegichž kraginu teče) Dunu gmenugj (gſau ginj kteřjž gi Turantem nazýwagj) gſme přigeli. Potom pospjchagjce do Dryſſy VII. mil/ opět ſme k Duně řece přigeli, pod městečkem Betha. Po té řece ze zamrzlá byla, na ſaněch

T v podlé

podlé obyčeje toho národu/XVI. mil nahoru po té wodě sme se wezli/ až přigewsse na dwě cestě vtřené, a pochybugjce kterauby chom geti měli/ služebnjka swého do gedné sedlské chakupy, kteráž byla na břehu: aby se na cestu optal, rychle sem odeslal. Že pak o poledních bylo, a led welmi se od slunce rozhřil/ posel ten probořiw se sledem v břehu, bylby se nám vtopil/ že sotwa byl wytažen. Přihodilo se nám také, když s obau stran led se rozpausstel a že sme nemohli než prostředkem kdež se led vstawičným wezenjm stwrdil/ nýbrž pokudž gen kolege byly gako po nějakém mostě, welmi vzkým geti/ ne bez hrůzy a nebezpečenstwj: kteréhož nám přidáwala y obecnj powěst/ proto že nedáwno před tim některé sto Drábů aneb laupežnjků Moskewských přes tauž řeku zmrzlau

zkau gedaucých až do poſledniho ſe ztopilo.

Od Driſſy k Doporoſku VI. mil/ odtud do Knijžetſtwij Polockého/ kteréž Weywodſtwjm gmenugj, při řece Dwině/ kteréž ginj Rubone řjkagj ſme přigeli. Tu poctiwě v welikém počtu lidu, kterýž nám w cestu wyſſel, gſme přiwijtáni/ dobře a ſtkwoſtně chowáni/ a až do hoſpody doprowozeni.

Mezy Wilnem a Polockem mnoho gezer, bahniſſt a kaužj y neſmjrné dlauhoſti leſůw geſt/ kteřjž ſe y na padeſáte mjli Německých táhnau.

Dále gedauce na pomezý toho Králowſtwj cestau welmi nebezpečnau/ pro časté obogj ſtrany ſſtráſſy a půtky/ Hoſpody puſté welmi zřjdka gſme nacházeli/ až ſkrze tak welikė puſtiny, leſy a bahna progewſſe, doſtali gſme

gsme se do chalaupek pastussich Harbsle a Milenky: a na té cestě Litewský Posel, kterýž mne prowázel, nás opustil. Přistaupila k nedostatku hospod weliká cesty nesnadnost a těžkost: ponéwadž mezy gezery a bahny, když sněh tál, a weliké rozgjžení bylo, geti sme musyli: až sme k městu Nischa, w něgakého gezera téhož gména ležjcýho přigeli/ a odtud IIII. mjle do Landassen/ na kterémž mjstě s welikým strachem a nebezpečenstwjm, něgaké gezero na němž se led polil, přegeli sme/ a k chalaupce něgakého Sedláka přigeli/ kdež nás z panstwj Moskewského potrawau Giřjk towarys mú g opatřil. Na tom mjstě nemohl sem hranic a mezý obogjho Knjžetstwj spatřiti a rozděliti.

W Moskwě přes Panstwj Korsula, bez odporu / a přes dwě wody weli-

Welikau řeku a Dſſtěrnicy ſe přepra-
wiwſſe, přigeli ſme k městu Opotzku/
kteréž ſpolu s zámkem při Welikě řece
leží. Na tom mjſtě přes řeku geſt niz-
ký moſt/ktery̌ž koni do kolenau bředu
ce, přecházegj. Ten zámek toho ča-
ſu, když ſem gá w Moſkwě o pokog
gednal, Král Polſký oblehl. Ačko-
liw pak na těch mjſtech, pro huſtoſt
bahen, leſů a nezčiſlný počet řek, ne-
welmi přjhodné geſt wogſko weſti:
wſſak nic méně kamžkoli chtěgj vpřj-
mo táhnau/ předeſſlce napřed záſtup
welky̌ ſedláků / kteřijž wſſecko, což
gim na překážku, y ſtromowj podtj-
nagjce na ſtranu odkládati a přes ge-
zera y bahna moſty dělati muſegj.

Odtud w oſmi milech městečko
Woronnec, leží při řece Sſoret/kte-
ráž pogjmagjc w ſebe wodu Woro-
netz nedaleko pod městečkem do weli-

ké

ké řeky wpadá. Do Fiburgu V. mil do Wolodyměrce Městečka s pewným hradem III. mjle. K Brodu nějakého Dwořáka domu také III. mjle: a odtud V. mil vgewsse, pustili sme se přes řeku Yssa / kteráž do Scholony teče k městu Parcho s zámkem / při řece Scholoně ležjcýmu: potom k Opoce tak řečené wsy, pod kteruž Wichoda řeka do Suchany wcházý V. mil. Potom přegewsse sedm řek přigeli sme do wsy Reisch, tolikéž pět mil a do wsy Dwerenbutigu pět mil. Pod níž okolo půl mjle, řeka Pschega, přigjmagjc w sebe Strupýn řeku, wpadá do Scholony / do kteréhož také giné čtyry řeky, kteréž sme toho dne přegeli, wcházegj. Odtud dum Sotoky mužjka w pěti milech.

A od něho čtyři mile do Nowogrodska Welikého čtwrtého dne měsýce

ſýce Dubna, ſme ſe doſtali. Od Polocka pak aż do Nowogrodſka gedauce/ tolik ſme gezer, bahniſſť a wod přegeli/ že gim ſami obywatelé gmen ani počtu newědj: aniž ge kdo může ſpamatowati aneb wypſati.

W Nowogrodſku odpočjwage za ſedm dnů/ pozwán gſem byl od Mijſto držjcýho, na Kwětnau Neděli, na hody: a přátelſky napomenut abych zanechage tu čeládky y Koně, na poſſtě do Moſkwy gel. Gehožto vpoſlechw, wygew z Nowogrodſka přigel gſem do Wednice čtyři mijle/ a odtud za celý den podlé řeky Mſta, kteráž y Sſiffy ſnéſti může/ a pocházý z gezera Samſtina, Dále toho dne, když ſme přes něgakau kaukau, na niž ſe ſnih rozhřil, welmi ſpěſſně geli/ kůň pacholete mého, kterež bylo rodem z Litwy, vpadl/ po hlawě ſe w ſpůſob

kola

kola se obrátiw/na zadnj nohy zaſe přiſſel a ſe poſtawil/ za tim ani bokem země ſe nedotekw, ani pacholete pod ſebau ležjcýho nevrazyl.

¶Odtud geliſme vpřjmo k Seitſkowu přes řeku Niſcha ſſeſt mil: opět k Haroſcy přes řeku Kalachu ſedm mil k Great Recholwitzy, při řece Palamit VII. mil. Téhož dne přegeliſme oſm řek, a gedno gezero zmrzlé owſſem/ale po wrchu wodau polité.

¶Potom před Hodem Wzkřjſſenj Páně, w pátek do hoſpody kdež Poſſty ſtáwagj, gſme přigeli/ přes welikáa tři gezera. Prwnj Woldauj, kterež geſt na mjli zſſjřj, zdelj dwě mjle: Druhé Lutinitſch nepřjliš welikéa: Třetj Jhedra, při němž téhož gména wes wzdálj od Great VIII. mil ležj. Kteréhož dne w prawdě, přes ta gezera zmrzlá geſſtě/ale woda sněhowá

stála

stála politá/vtřené cesty se držjce, welmi těžkau anebezpečnau cestu gsme měli/nemohauce se nikam s cesty vchýliti gakož pro welký sněh/tak proto, že se žádného znamenj stezky, kambychom geti měli, nevkazowalo. A protož wykonawsse tak těžkau a nebezpečnau cestu/přigeli sme do Chotitilowa VII. mil/pod nimžto dole přes dwě řeky Schlingwu a Snay, na tom místě kdež se scházegj, a do Rženy Msty wtékagj, se přeprawiwsse/dogeli gsme do Wolossaku/a tam gsme na Welký hod Wzkřissenj Páně odpočinuli.

Potom vgewsse sedm mil/a přeplawiwsse se přes řeku Twerzia, do Wedrapusta městečka, kterež na břehu leží gsme přigeli: A odtud opět sedm mil gedauce do města Dwerschaku, a pod nim wedwau milech přeplawiwsse se na lodičce rybářské, do

V městeč-

městečka Ossoga, gednim dnem sme se dostali/a tam sobě poodechli. Na zegtřj, po řece Twerzy do Medyn gsme připlauli / a poobědwawsse zase na lodj wstaupili / a odtud sedm mil plugjce řece Wolge welmi slowutné, a tak do Knjžetstwj Twerské° sme se dostali / a wzawsse tu wětssj lodj, po řece Wolga připlauli gsme mezy led a kry: welikau prácy gsme měli, nežli gsme k břehu přistali/a pro welké hromady ledu sotwa z lodj wygjti mohli/ odtud pěssky slli gsmedo domu gedno° sedláka / a nalezsse tam malé konjky, na ně gsme wsedali / a až k Klásteru Swatého Eliasse přigeli/ a tu přesedsse na giné koně, k městečku Gerodinu při řece Wolga ležjcýmu tři mjle od tud přigewsse / wprjmo k Schosse tři mjle, k Dschornu do hospody kdež Possty stáwagj III. mjle / k městečku

Klinu

Klinu při řece Januga leżjcýmu VI. mil. Do Pieſſáku, genž geſt dům a hoſpoda pro Poſſty III. mile / k Schorně, mimo něž teče řeka tehož gména VI. mil. Naposledy do Moſkwy III mile / oſmnáctého dne měſýce Dubna gſme přigeli. Gak ſem tam byl přigat a přiwýtán, doſti obſſirně wypſal gſem w Knižce ſwé / kdež ſe zmýnka děge o přigjmánij a chowánij Legátůw v Knježete Moſkewſkého.

Nawrácenij ginau cestau z Moſkwy.

Spočátku powědjno, že ſem byl od Cýſaře Maximiliana, toho gména prwnjho, do Moſkwy odeſlán / abych ſrownal Krále Polſkého s Welikým Knížetem Moſkewſkým / ale nic neſprawiw, domů gſem ſe zaſe nawrátil: Nebo když gſem to w Mo-

skwě w přjtomnosti Orátorůw Polských gednal/ mezy tim Král sebraw wogsko, zámku Opotzka dobýwal, ale nedobyl. Protož Knjže nechtěl s Králem přjměřj včiniti: wssak mne ačsm koli nadarmo pracowal, poctiwě a milostiwě propustil. Opustiw tedy Moskwu, gel sem do Moseiska XVIII mil/odtud do Wiesmu XXVI mil/ do Dragobusse XVIII. mil / do Smolenska XVIII. mil. Tam po dwě nocy w poli na welikých sněžých gsme odpočjwali: kdež gsem od průwodců swých skwostně a poctiwě chowán byl / kteřjž nastlawsse mi na del drobet wysse sena, a na wrchu kůr stromowých nakladsse, prostřeli wbrusy / a tak skrčjce nohy po Turecku aneb po Tatarsku za stolem gsme sedali a gjdali / a druhdy také rozweseliwsse sey sstědře pili dosti dlauho na noc.

¶ Dru-

Druhau noc přiſſli gſme k něga-
ké řece / ktoráž nebyla owſſem tehdáž
zamrzlá / ale po půlnocy prowkrutnau
zymu a mráz, tak ſe ſtydla a ztuhla, že
gſme přes ni wíce nežli deſet wozůw s
těžkými náklady přeprawili: koně pak
na giném mjſtě, kdež wětſſim prau-
dem řeka tekla / probořiwſſe led pře-
ſſli. Na tom mjſtě, dwanácte mil od
Smolenſka / zanechaw těch genž mne
prowázeli, gel gſem do Litwy / a od
pomezý oſm mil přigel gſem k Dau-
browně / kdežgſem nalezl wſſechněch
potřeb doſtatek y hoſpodu Litewſkú.
Do Orſy IIII. mile / a až potud od Wi-
eſmy poprawé ruce měli gſme řeku Bo
ryſtenes / přes niž nedaleko před a pod
Smolenſkem přegeti gſme muſyli / a
nechawſſe ho v Orſy, vpřjmo k Dru-
zku VIII. mil, k Grodnu XI. mil, k Bo-
tiſowu VI. mil / při řece Berſſině, ge-

hožto začátek a původ w řece Borystenes Ptolemeus pokládá/ do Lohossak VIII. mil. do Radochostye VII. téměř mil/ do Krásnoselko dwě mjle / do Modoleš dwě mjle / do městečka Krewy s zámkem pustým VII. mil / do Městečka Mednjka tolikéž s pustým zámkem VII. mil / a odtud do Wilna gsme přigeli: Kdež gsem za některý den po odgezdu Královstém do Polska pobyl/ až se služebnjcy mogi s koňmi z Nowogrodska kteřjž geli skrze zemi Jfflandskau nawrátili. Tikdyž přigeli, hned odtud čtyři mjle z cesty gsem se wchýlil do Troky/ abych tam Zubry, kteréž Latině *Bisontes*, giněj *Vros*, Němcy Aurochsi gmenugi, w něgaké oboře spatřil. Ačkoliw Wýwoda přjgezd můg nenadálý a náhlý poněkud nelibě nesl / wssak nic méně k obědu mne pozwal. Za stolem

lem s námi ſeděl Král Scheachmet Sawolenſký Tatar: kterýž tam na dwau obezděných a mezy gezery wyſtawených Pewnoſtech, poctiwě gako w ſwobodném wězenij chowán a držán byl. Ten mezy gjdlem o rozličných wěcech ſkrze tlumočnika semnau rozmlauwal: Nazýwal také Cýſaře ſwým bratrem, prawě že wſickni Králowé a wſſecka Knjžata mezy sebau bratřj gſau.

Poobědwaw tu, a wzaw podlé obyčege Litewſkého od Wywody dar/ neyprw do městečka Moroſchei/ potom do Grodna XV. mil/ do Grinky VI. mil/ potom přes les k Narwě VIII mil/ až do městečka Bielſka ſine přigeli: Kdež gſem nalezl Mikuláſſe Radiwila, Wywodu Wilnenſkého: kterémuž ſem prwé pſanij Cýſařſkého dodal: Ten ačkoliw mi koně Mimo-

chodníka / a giná dwa k tomu do wozu prwé darowal: Wssak k tomu když sem zase gel, několik Vherských zlatých mi wstrčil / žádage mne, abych z nich dal prsten sobě vdělati / a nose geg každého dne často na něho, zwlásstě pak před Cýsařem zpomjnal.

Z Bielska gel gsem k zámku Briesti / při němž gest městečko od dřewa stawené v řeky Buh / do nějž Mucharwec wpadá. Odtud do městečka Lamas: a tu opustiw Litwu, do prwnjho w Polsstě Města Partlowa gsem wgel / nad nimž nedaleko potok Jasonik teče / a Litwu od Polska dělj. Potom do Lublina I X. mil / odtud skrze Rubin, Vsendor, Sawichost, kdež gest přjwoz přes Wislu do Sandomjře Města s zámkem, kteréž ležj podlé Wisly XVIII. mil. Polomice při řece Czerné, w njž kapagj znameni-

menité ryby, geż wůbec Lachs, to geſt Loſoſy gmenugi, Odtud do Nowého měſta Kortzimu s zámkem zdj obehnaného.

¶ Připomenu tuto wěc diwnau a takměř k wjře nepodobnau, kterež nikoli pominauti nemohu. Kdyż gſem ſe některého času z Litwy ſkrze tuto kraginu domů wracel / náhodau treffil gſem na gednoho přednjho w Polſſtě człowěka, Martina Zborowſkého: kteryżto welmi welikau żádoſtj a proſbau do domu ſwého mne pozwal a poctiwě ctil / a kdyż gſme (gakż ſe treffuge) přátelſky o mnohých wěcech ſpolu rozmlauwali, wyprawowal mi, kterakby něgaký Rytijřſký człowěk gménem Perſſteinſký / toho času kdyż Král Zygmund okolo Boryſtena wálkuwedl w těżké zbrogi a celém kyryſu na koni / mezy Smolenſkem a Du

Vv brow-

Brownau až do kolenau do řeky Borystenes wgel/ kdež kůň geho zplasiw se a dostaw se do prostřed řeky, swrhl ho z sebe. On pak potonuw v wodě, nevkázal se welmi dlauho/ tak že wšickni giž o něm pochybowali, a za vtopeného měli/ až w tom pod wodau na břeh wyssel / na čež se sám Král Zygmund a wssecken lid geho (do tŕj tisýc lidj) djwal. Ač pak wzácnost člowěka mne ktomu wedla/ abych mu toho wěřil: wssak když mi se ta wěc wždy k wijře nepodobná zdála/ trefflo se, že gsme rownĕ toho dne s tímž Martinem, kterýž mi průwod dal / do tohoto nowého Města Kortzina přigeli: kdež tehdáž znamenitý mezy Poláky člowěk Krystoff Ssidlowecký Wywoda Krakowský, a tehož kraje Heytman přebýwal. V toho gsa s ginými mnohými Pány na ho-

dech

dech / zpomenuw na tu rozpráwku o Perſſteinſkym / nemohl ſem ſe zdržeti abych o nj zmýnky včiniti nemĕl / což mi ſe přihodně a dobře ſe treffilo. Nebo netoliko ti, genž při tom pankĕtu byli toho ſkutku potwrzowali: ale y ſamého Krále gakožto očitého ſwĕdka, ſobĕ za ſwĕdka brali: Anobrž y ten Perſſteinſký ſám přitomen gſa, přihodau ſwau tak wyprawon al / že gſem tomu wwĕřiti mohl. Prawil pak že byw ſwržen s koně, třikrát ſe nad wodu wyſkytl / a tu na myſl mu přiſſlo, což prwe ſlýchal / že za ztraceného držán bywá ten, kterémuž když ſe potřetj wyſkytne, žádný nespomůže / a tak oči otewřew a gednu ruku wyzdwýhw, že předce ſſel pod wodau / gako náwĕſſtj dáwage, aby mu pomohli. Otázán gſa pilli geſt wodu, odpowĕdĕl že gi dwakráte požřel. To gakž gſem

ſlyſſel

ſſyſſel, tak zaſe wyprawugj. Ale giž k předſewzetj ſwému ſe nawráti m.

Odtud geli gſme do Proſtowice kdež wyborné piwo wařj / potom do Krakowa hlawnýho Města a ſtolice Králůw Polſkych / genž ležý při řece Wiſle / wzdálj oſmnácti mil od Sandomjře. W tom městě geſt weliký počet Duchownjch lidij a Kněžſtwa / Studentu aneb žákowſtwa / y kupců rozličných. Z Krakowa přigaw dary od Krále, gemuž práce má wděčná byla a poctiwě propuſſtěn / wpřjmo gel gſem podzámek Lipowetz kdež geſt Kněžj, kteřjž nětco zawinj, wězenj.

Odtud tři mile do Oſwěntčina městečka owſſem Slezſkeho, ale přináležegjcýho k Koruně Polſké wřeky Wiſły : W těch miſtech řeka Sola z hor kteréž Slezkau zemi od Wherſké

dělj,

dělj, ſcházý / a do Wiſly wpadá.
Nedaleko pod tymž Městečkem řeka Preyſſa z druhé ſtrany Wiſly, Slézſko od Polſkého a Czeſkého Králowſtwj odděluge, a též do Wiſly teče.
Odtud do Pitzina (Německy Ples) w Knjžetſtwj Slézſkém k Czeſké Koruně náležegjcým III mile/do Strumě (Německy Schwartzwaſſer) II. mjle do Freyſttle / Knjžat Těſſinſkých městečka/mimo něž Elsařeka teče, a do Odry potom wpadá. Potom w Morawě do Ostrowa mimo něž řeka Ostrawice teče a Slézſko od Morawy dělj: do Gitčina IIII. do Hranic (Německy Weiſſenkirchen) mimo něž řeka Bečwa teče, gedna mjle/ do Lipnj ka gedna mjle: do Wistřyce dwě, wpřjmo k Olomaucy / potom k městečku Biſchowu IIII. mjle/ do Nyklſſpurku IV. mjle / kdež geſt pěkný zámek s mě-

s Městem / a gakžkoli gednu mili leží / za řekau Teyau / kteráž na mnoha místech Morawu a Rakausy dělj / wssak k Markrabstwj Morawskému přináležj. Odtud do Mistlbachu w Rakauských III. mile / do Vlrichskirchen III. mjle: do Wjdně při řece Dunagi, o niž mnozy mnoho psali / též III. mile sme přigeli: do kterehož to města, celé dwa wozy až z Moskwy gsem přiwezl.

Z Wjdně do Nowého města VIII mil / a odtud přes horu Semring, a mezy Sstyrskými horami až do Salc purku gsem přigel. Potom w Jnspruku Hrabstwj Tyrolského Cýsaře gsem dogel: gemuž negedno to, že gsem což mi poručeno od geho milosti bylo wykonal / přjgemné bylo: Ale také wyprawowánj o Ceremonyjch a obyčegjch národu Moskewského, s we-

likau

likau wděčnoſtj a potěſſenjm odemne ſlyſſel. Pročež y Matauš Kardynál Saltzpurſký, Cýſaři nad giné miłý/ Pán nad giné wtipný, rozumný, a w gednánj welikých wěcý zběhłý aſſtaſtný / žertuge s Cýſařem to ſobě wyminił / aby mne y potom bez něho o giných řádých a obyčegich Moſkewſkých nepoſlauchal.

Cesta druhého Poſelſtwij do Moſkwy tehož Zygmunda z Herberſteina.

PO ſmrti Cýſaře Maximiliana poſlán gſem byl od Stawůw Knjžetſtwj Sſtyrſkého k Králi Hyſſpanſkému Karlowi, Arcyknjžeti Rakauſkému, a giž tehdáž wolenému Cýſaři Řjmſkému/ k němuž potom y Knjže Moſkewſké Oratory ſwé poſlal/ aby ſmluw s Cýſařem Maximilianem

lianem včiněných znowu potwrdil.
Cýsař pak Karel, aby zase Moskwowi wděk včinil/poručil bratru swému Arcykněžeti Ferdynandowi / Ludwjka Wherského Krále napomenauti/aby v Streyce swého Zygmunda Krále Polského tak mnoho spůsobil / aby k mírnému a slussnému pokogi aneb přiměřj s Knížetem Moskewským powolil. A protož Linhart Hrabě *Nugarolæ* gménem Cýsaře Karla / a gá gménem bratra geho Arcykněžete Ferdynanda / wsedsse na Kočj Wherské k Králi Ludwjkowi spěssně gsme do Budína geli / a tam wyřjdiwsse sstastně což nám poručeno bylo / propusstěni gsme a zase do Wjdně se nawrátiwsse/hned s Orátory Moskewskými,kteřjž se tehdáž od Cýsaře z Hyssspanye wrátili / wyprawiwsse se na cestu , geli gsme z Wjdně skrze tato města: Mi-

Miſtlpach VI. mil: Wiſternice IIII. Wiſla V. Olomauc IIII. Sſternberg II. Parn, kdež železa dobýwagj II A odtud dwě mile přes moſt na Morawě řece přegewſſe / a tu Morawu opuſtiwſſe, do Knjžetſtwij Slézſkých a těchto měſt gſme geli: Jagerndorff tři mile: Lubſchitz dwě: Hlohow malé dwě: Krepice dwě. A za Rzekau Odrau Opolij Město s hradem při řece Odře/kdež poſlednj Knjže Opolſké ſýdlo ſwé měl tři mile: Oleſſno (Německý Roſenberg) za řekau Malpont, kteráž ſe toho času nad mjru rozwodnila, ſedm mil.

Potom do Krepice ſtaré w Polſſtě za dwě mile, přigewſſe tu gſme zprawen / že Král Polſký geſt w městě Petrkowě (kdež obyčegně Polácy Sněmy ſwé držijwagij) a hned gſme tam ſlužebnjka předeſlali. Kteryžto

nawrátiw se, přinesl nám nowinu/že Král vpřjmo odtud do Krakowa pogede: proczeż y my cestu swau z Krepice tam gsme obrátili/a neyprw přigeli gsme do Klobučka dwě mile: do Czestochowa Klásstera, kdeż gest obraz Panny Marye/k němuż z náboženstwj v welikém mnożstwj, a zwlásstě Rusowé putugj, tři mile: do Ssatky pět mil: do Kromkowa tři mile: do Ilkusse, kdeż w hognosti Olowa dobywagj, čtyři mile: a odtud do Krakowa vgewsse pět mil, přigeli gsme druhého dne Měsýce Vnora. Kdeż nám tehdáż nenj žádná cest včiněna/aniż proti nám kdo z města wygel/aniż hospoda vkázána/aniż k nám kdo přissel z Dwořanů/aby nás přátelsky přiwjtal aneb pozdrawil/neginác, neż gakoby o přjgezdu nassem žádné zhola wědomosti neměli. Po některém

rém dni, dožádawſſe ſe přjſtupu k Králi a Audyency / když wyrozuměl přjčině poſelſtwj naſſeho, welmi gi zlehčowal / a předſewzetj Knjžat naſſých, gakožto bezpotřebné a nečaſné hanět / a zwlášſtě, že widěl s námi Orátory Moſkwowy, kteřjž ſe z Hyſſpanye od Cýſaře nawracowali / domnjwage ſe že tim nětco Moſkwa obmeyſſlj / takto k nám mluwiti dal: Gaké medle geſt Knjžat waſſých s Moſkwau ſauſedſtwj, aneb krewnj přjbuzenſtwá / že ſe ſami od ſebe w tyto wěcy wkládagj? Poněwadž Král nic takowého od nich nežádá, ani gich w tom nehledá / a má s to mocy doſti aby nepřjtele ſwého k mjrnému pokogi přinutiti mohl. My pak předkládali gſme předſewzetj Panůw naſſich pobožné a Křeſtanſké, oſwědčugjce y wmyſl gegich wpřjjmý / kterýmž niče-

hož giného wýce a horliwěgi nežáda-
gj/gako aby mezy Křestanskými Knj-
žaty a Králi, swornost a pokog zge-
dnati a spůsobiti mohli. Powěděli
gsme také: Newidjli se Králi, abychō
poselstwj swé podlé Instrukcý wyřj-
dili/tedy že aneb wsseho tak nechagjce,
domů se nawrátýme / aneb Panům
swým o tom napýsseme / a odpowědi
na to od nich očekáwati budeme. To
slyssýc od nás, něco wljdněgi se k nám
měli / a sstědřegi na Hospodách cho-
wali. Toho času dala mi se přjčina/
abych požádal Tisýce Zlatých/ kterež
mi Matka Královny Bony, že gsem
předesle, z poručenj Cýsaře Maxi-
miliana, manželstwj mezy Králem
Polským a tauž dcerau gegj gednal,
včiniwssi na to gistotu, dáti připowě-
děla: kterýžto list Král tehdáž miko-
stiwě odemne přigal/ a do nawrácenj

mého

mého za ſebau měl: Potom pak když gſem ſe nawrátil, takowých Tiſýc zlatých wyčiſſti mi a wydati rozkázal.

Čtrnáctého dne měſýce Unora wygeli gſme z Krakowa / a doſti dobrau cestu magúce, wezli gſme ſe na Sanúch ſkrze města w Polſſtě tato: Nowé město Kortzin, Polonice, Oſſek, Pokrowicy, Sandomiř, Sawichoſt, Vrſendorff, Lublin, Parczow. Potom gſme dogeli města Polowice w Litwě / kdež gſme welikú dſl cesty po moſtech, pro huſté a welikě kauže a bahna, geti muſyli. Odtud do Roſtowſſe dwě mile: do Pesſitzatec dwě mile: do Bresty čtyři mile, welikě město s hradem při řece Buh, do kterež Muchawec wpadá / do Kamence města s kamennau wěžj nazámku dřewenném pět mil / a odtud přeprawiwſſe ſe přes dwě řeky, Oſſnu a

Bessnu / a vgewsse pět mil do Ssewssowa w nowě wystawenė° městečka, w lese welikém při řece Lisna / kteráž y mimo Kamenec teče ležjcy°, přissli sme do Nowého Dwora V. mil / do Porossowa dwě mile / do Wolkowice čtyry mile / kdežto neylepssj hospodu měli gsme zewssech což gich na té cestě bylo: do Přesky města v řeky Selwa kteráž z Wolině kraginy Ruské teče a do řeky Nemen wpadá / do Mosku gedna mile při řece Nemen / do Cucmy tři mile / do Bazyliska tři mile / do Radomě pět mil / do Hestličkamě dwě mile / do Rudniku pět mil / do Wilna čtyry mile. Ale přes ta mjsta giž gmenowaná, od Wolkowice toho času nepřigeli gsme do Wilna / než vchýlili gsme se ginau cestau na prawau Ruku k Wýchodu Slunce / skrze města Solwu, Slonin, Mossad, Czernig, Oberno,

berno, Ottmut, Kadagenow, Menisko městečko od Wolkowice wzdálj XXXV. mil: do města Boryssowa při řece Berezině, o němž nahoře XVIII mil / do Ressaku XL. mil. W těch pak místech, pro náramně welikė pausstě ne bližšými cestami, ale obecnau Sylnicý geli gsme / Mogilowa městečka na prawė ruce dobře čtyry mile nechawsse přes Sskow VI. mil/ Orssu VI. mil / Dobrownu čtyry mile/ a přes giná můsta w předesslė cestě oznámená, přigeli gsme do Moskwy: kdež dlauho gednagijce s welikým Knižetem, giného nic gsme obdrželi nemohli než to: Chceli Král Polský pokog s námi miti/ nechť posle k nám yakž za obyčeg gest, swė Orátory/ a my chceme s nim pokog včiniti, gakž náležitė bude. Takž my wyprawili gsme některė zswých k Králi/ktereýž to

ho času byl w Gdanſku / a Král na o-
známenij a napomenutij náſſe wyſlal
ſwé Orátory do Moſkwy / Petra Gi-
ſſu Wywodu Plockého / a Michala
Bohuſſe Rentmiſtra Litewſkého.

¶ Ale Knjže Welikė, gakž zwědėl
že Poſlowé Litewſſtij negſau daleko
od města Moſkwy / hned pod zámy-
ſlem myſliwoſti a kratochwile, gakž
koli čas k myſliwoſti neſlaužil, do Mo
zaiſka, kdež welmi mnoho mjwá Ja-
gicůw, wygel / a nás také k sobě, aby
snad Litwané do Města negeli, powo
lal. Kdež my obdrženſſe a vtwr-
diwſſe přjměřj / gedenáctého dne Li-
ſtopadu, od něho propuſſtěni gſme.
Ptal se nás Knjže, kteraubychom se
cestau nawrátiti chtėli / nebo zpráwu
měl, že geſt Turek w Budjně / ale coby
tam dobrého spůsobil, prawil, že ge-
ſſtě newj. My pak tauž cestau, kte-

rauž

rauž ſme přigeli / až do Dobrowny ſe nawrátiwſſe, wěcý ſwých, kteréž ſme z Wieſmy po řece Boryſtenu předeſlali, tu ſme zaſe doſtali / a Priſtawa Litwana, kterýž nás tu očekáwal, nalezſſe / od něho neyprwé gſme ſmutnau nowinu ſlyſſeli / že Král Ludwjk Vherſký zahynul.

Od Dobrowny čtyry mile, přigeli gſme do Orſy / a odtud tauž ceſtau kterauž gſem byl prwé gel do Wilna / kdežto od Jana Biſkupa Wilnenſkého, poſtrannýho ſyna Krále Ludwjka přátelſky přiwýtáni y ctěni gſme byli. Z Wilna do Rudnika čtyry mile / do Wokolnika tři mile / do Meretš města ſedm mil / do Oſſe ſſeſt mil / do Grodna Knjžetſtwj při řece Nemen ležjcýho ſedm mil / do Grinky ſſeſt mil. Tam když gſme prwnýho dne Ledna geli / tak welikà a tuhá zyma vdeřila /

W v a wjtr

a wjtr, kterýž gako wichrem Sněhy wál a rozmjtal/že Konjm wegce a tiſtě cecky zmrzſſe wypadali. Yá také sám, málo chybiło że bych o nos był přiſſel/ kdyby mi Priſtaw časně wýſtrahy nedal. Nebo přiſſed do Hoſpody, z naučenj geho nos sněhem natřjti gſem muſył/ a ſotwa ne bez Boleſti gſem geg vcýtil/ kterýž mi owſſem poněkud z toho opraſſiwěl/ ale když to pomalu vſchło, zaſe gſem ſe zhogił. Kohauta Moſkewſkého, kterýž ſwrchu na woze ſeděl, a giž zymau témeř vmjral/ ſłużebnjk geden vřezaw mu hřeben, kterýž na něm zmrzł/ netoliko vzdrawił a wzkřjſył/ ale y k tomu přiwedł/ że hned natáhw krku kokrhał a ſpjwał/ čemuž gſme ſe nemálo podiwili.

Z Grinku přes weliký les do Narwy VIII. mil/ do Bělſka čtyry mile/

do

do Milence čtyry mile / do Mělnika tři mile / do Loſſice ſedm mil / do Lukowa giž w Polſſtě při řece Oxy oſm mil. Heytman toho města Staroſta ſlowe / pod gehož ſprawu, gakž nám oznamowali / tři tiſýce Zemanů náležj. Geſt tam několik dworů a wſý, w nichž tak weliký počet zroſtl Zemanů / že nelze Sedláka nagjti. Oxy městečko wedlé řeky tehož gména, pět mil / Steſſice město pět mil / kdež Wěpers řeka do Wiſly wpadá pět mil: Swoleno pět mil / Senna pět mil / Polky ſſeſt mil / Sſidlow město zdj ohražené ſſeſt mil / Wiſlice město hražené w něgakém gezeře pět mil / Proſtwice ſſeſt mil / a odtud čtyry mile do Krakowa gſme přigeli. Kdež já mnohé wěcy mimo Inſtrukcý a poručenj gednal gſem / wſſak wěda že Pánu mému, Cžeſkému Králi w no-

wě

wě wolenému wděčné přigemné a pro spěssné budau.

Z Krakowa wzali gsme předse-be cestu ku Praze/ a neyprw do Kobylihory pět mil/ do Ilkusse, kdež olowa dobywagj dwě mile / do Benžjna městečka pět mil/ pod nimž newelmi daleko Pelča řeka, dělj Zemi Polskau od Slezské: Do Plesskowice města Slezského pět mil / do Kozle města hraženého při řece Odře, kteráž y Wiader slowe čtyry mile/ do Bělé pět mil do Nyssy města, kdež gest stolice Biskupůw Wratislawských sest mil. Tam od Biskupa Jakuba dobře gsme chowáni a ctěni byli. Do Othmachowa Zámku Biskupského gedna mile/ do Baartu tři mile / do Kladska w Czechách dwě mile / do Kaneric pět mil/ do Jaroměře pět mil/ do Bydžowa čtyry mile / do Nymburka čtyry

mile/

mile / do Prahy při Wltawě řece ſſeſt mil gſem přigel / a tu gſem nalezl Pána ſwého, giž Krále Cžeſkého woleného a k korunowánij od Stawůw toho Králowſtwij powolaného / při kteremžto korunowánj byl gſem XXIIII dne Vnora. Poſlowé pak Moſkewſſtij, kteřijž za mnau přigeli / a proti nimž gſem yá pro poctiwoſt w ceſtu wygel / ſpatřugijce Hradu a Města Pražſkého welikoſt, prawili / že nenij hrad ani město / ale Králowſtwj / kteréhožby bez krwe dobyti nemožné bylo. Ale Král miloſtiwý a dobrotiwý wyſlyſſew a wyrozumew tomu, co gſem na té ceſtě zgednal / a držew radu, o wěcech kteréž tehdáž naſtáwaly / wděčně to wſſe odemne přigal, co gſem koli ſpůſobil / buďto wedlé aneb mimo Inſtrukcý / a že gſem ſe gakžkoli nemocný, k wſſeligakým pracem zamkuwil / za to mi ſwau miloſt wſty ſwými připowěděl.

Wytisſteno w Starém Meſte
Pražſkém/ v Dědicůw M. Dany-
ele Adama z Weleſlawjna.

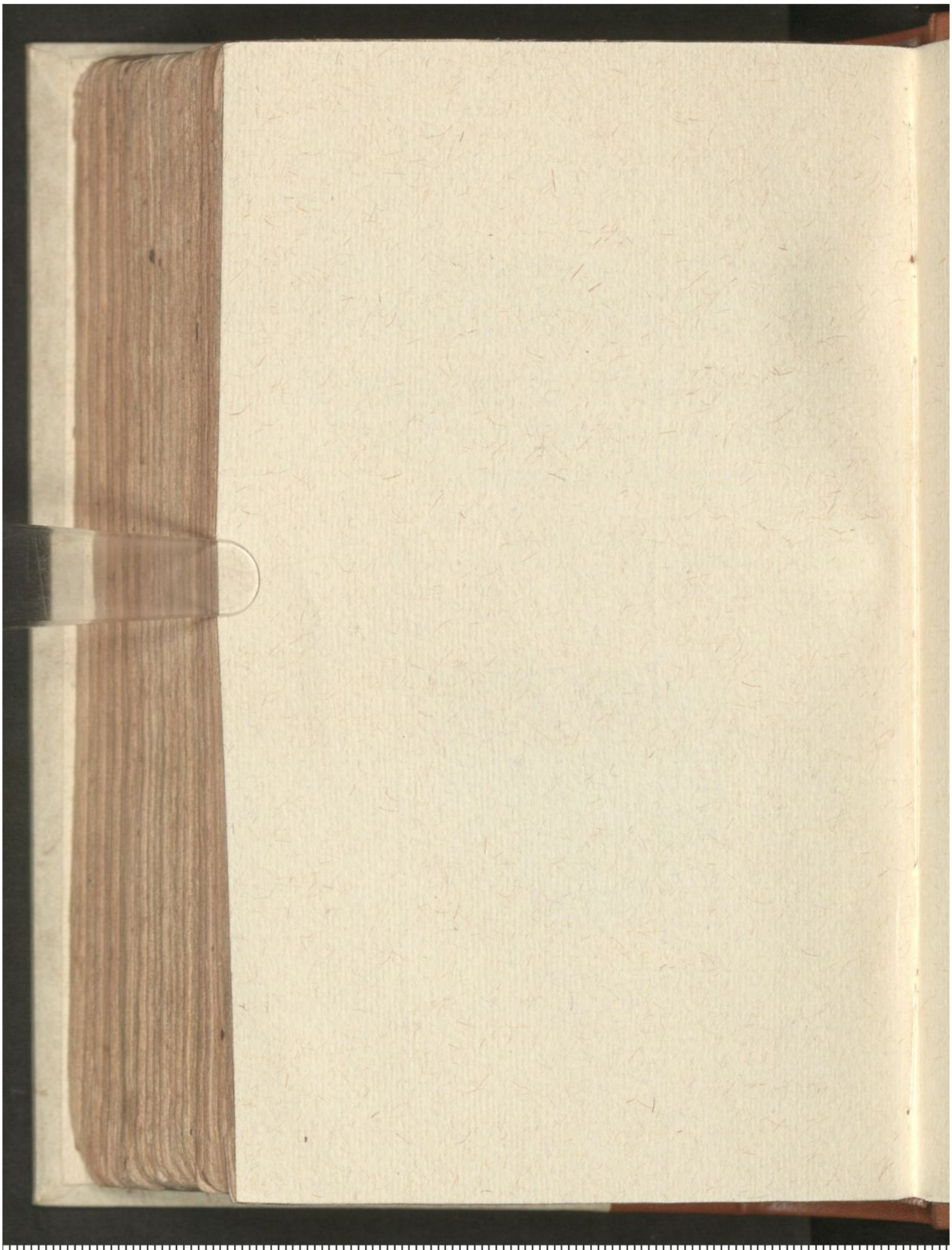
Léta Páně:

M. DCII.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 202, [348] - -
PUBLIC DOMAIN

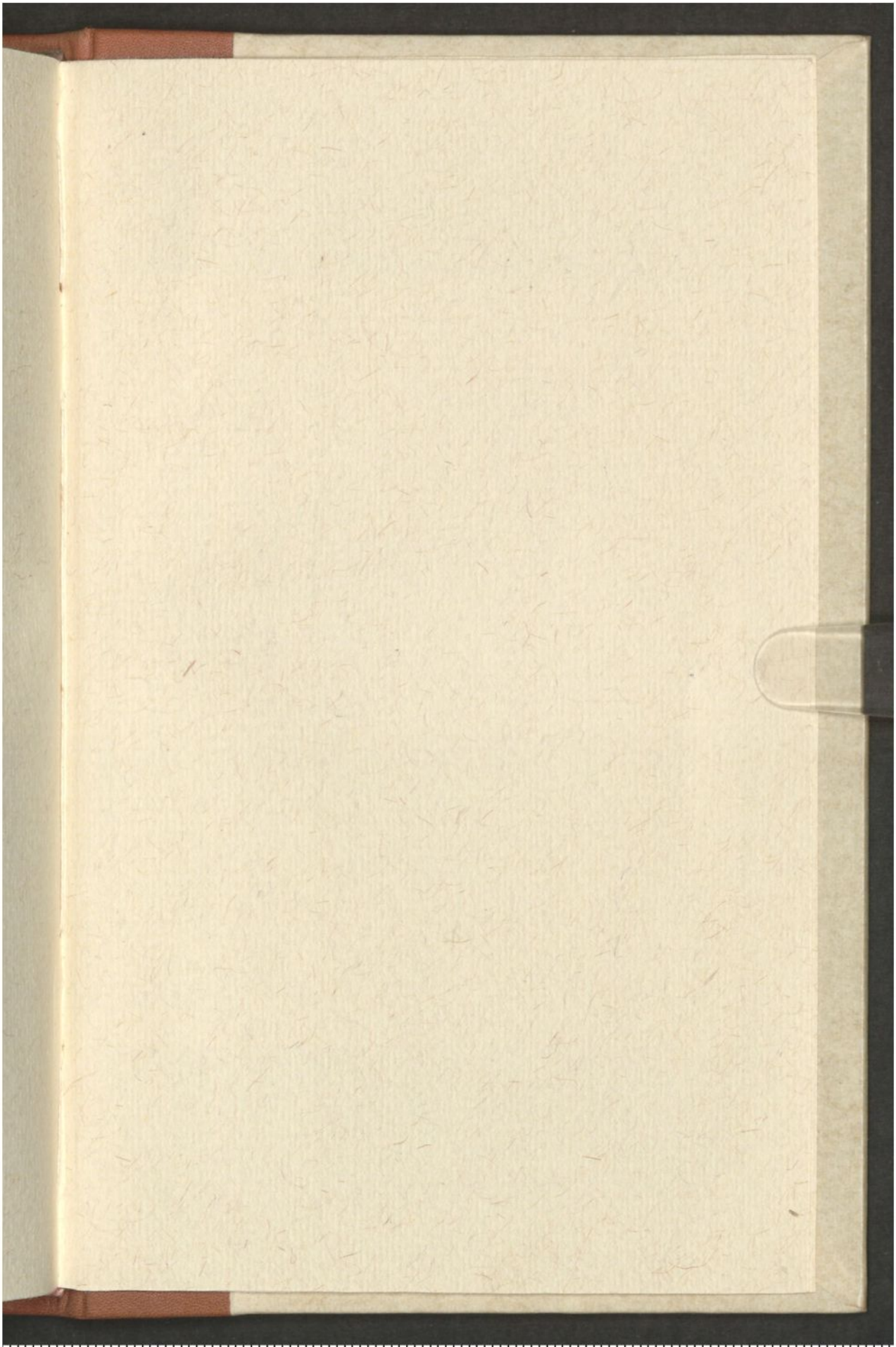
GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 202, [349] - -
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [350] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [351] - -

PUBLIC DOMAIN

GWLB Hannover 35
036 856 835

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [352] - -

PUBLIC DOMAIN

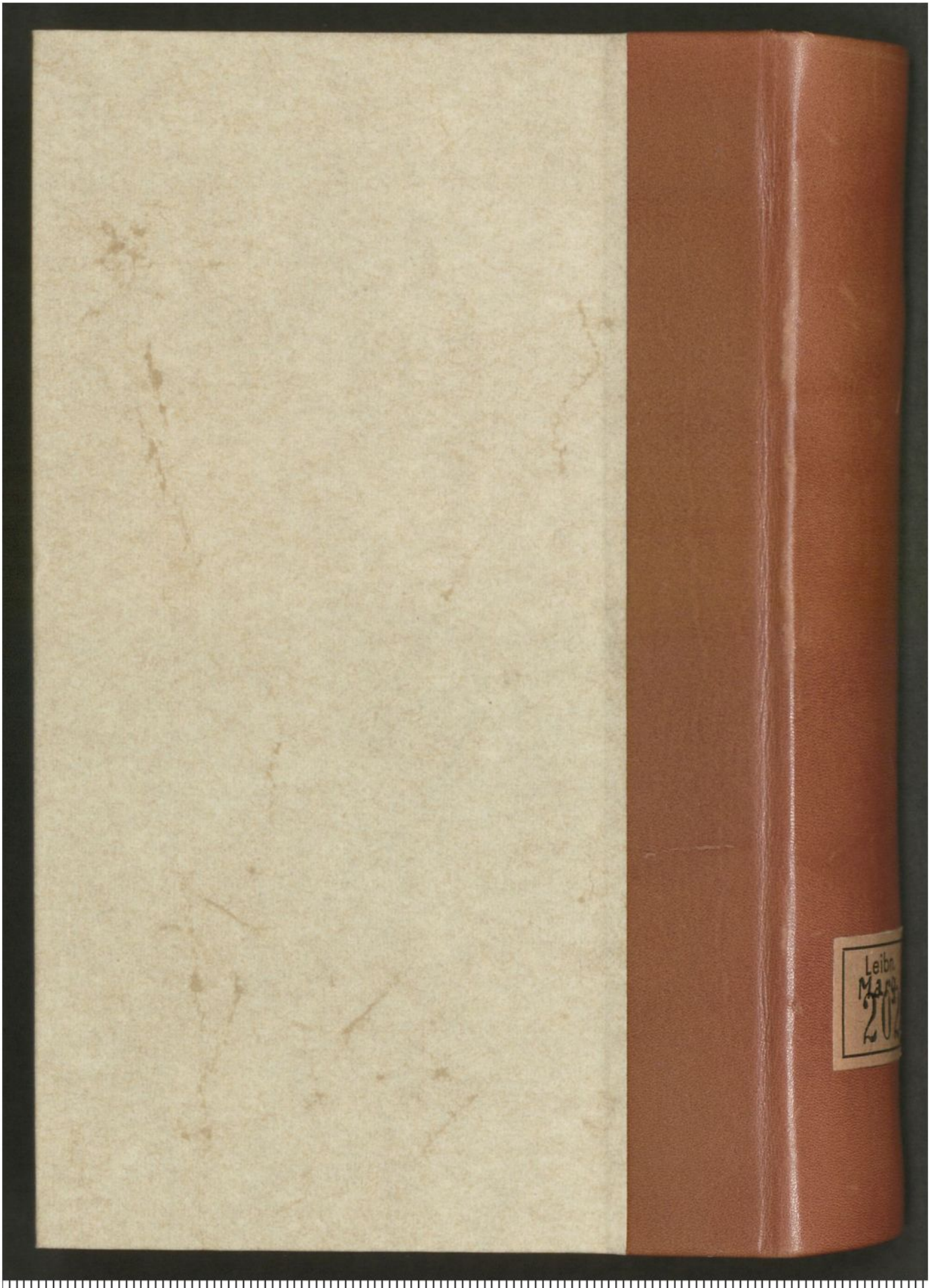
Niedersächsische
Landesbibliothek
3 Hannover
Am Archiv 1

XXXIII 8°
56 a

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [353] - -

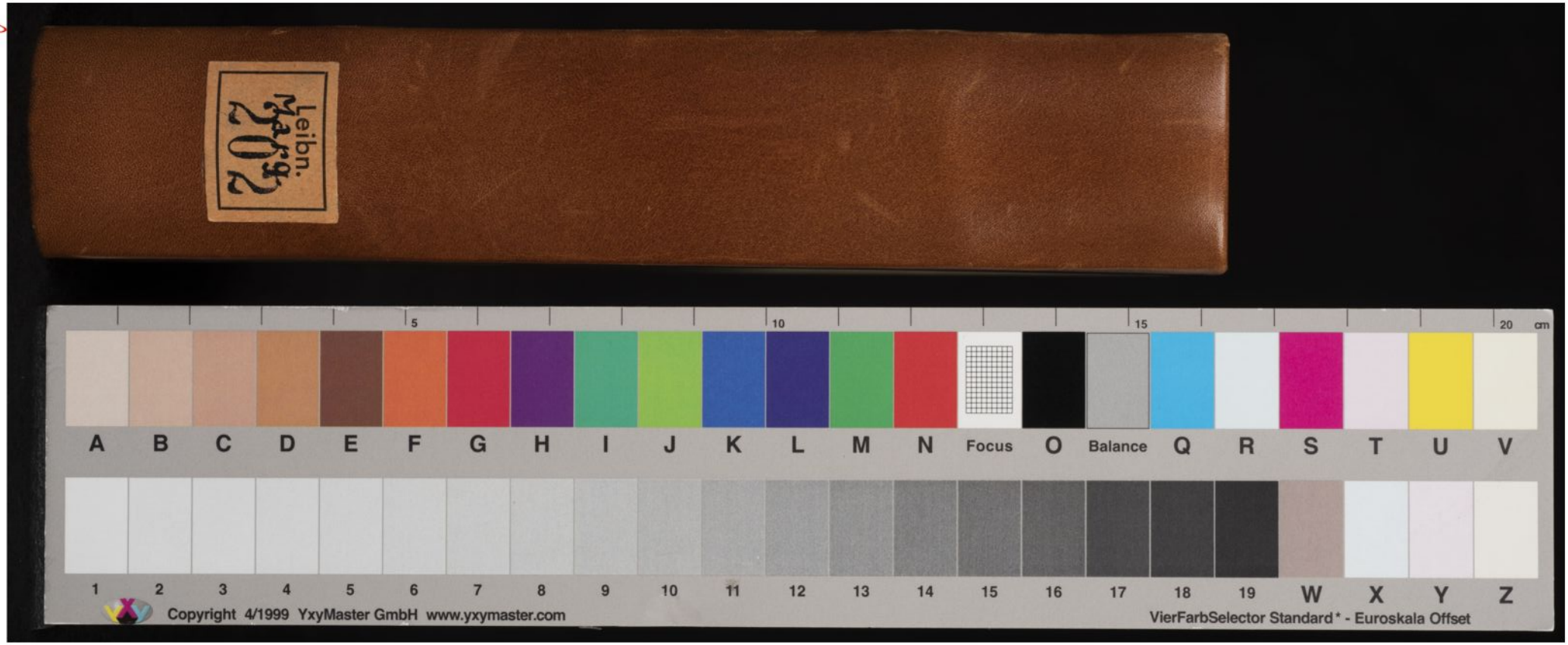
PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: Leibn. Marg. 202, [354] - -

PUBLIC DOMAIN

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Signatur: Leibn. Marg. 202, [263] -